

TÜRKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

Nisan - Haziran 2019 Yıl: 8 Sayı: 30

DERGİSİ

Bitki Islahçıları
Alt Birliği

Fidan Üreticileri
Alt Birliği

Fide Üreticileri
Alt Birliği

Süs Bitkileri Üreticileri
Alt Birliği

Tohum Dağıtıcıları
Alt Birliği

Tohum Sanayicileri ve
Üreticileri Alt Birliği

Tohum Yetiştiricileri
Alt Birliği

üreticiden tüketiciye

Yerli Tescilli Islah Çeşidimiz
Potamia Erdin®

Ağaç Gelişimi	: Orta
Meyve Büyüklüğü	: Büyük
Meyve kabuk Kalınlığı	: İnce
Meyve İçi Çıkarılma Kolaylığı	: Orta
Meyve İçi Zemin Rengi	: Açık
Meyve İçi Büyüklüğü	: Büyük
Meyve İçi Randımanı	: Çok Yüksek
(Kabuklu Ağırlık/Meyve İçi Ağırlığına Oranı)	: Erken - Orta Arası
Olgunlaşma Zamanı	: Erken - Orta Arası
Yeşil Kabuğun Ağaçtan Döküldüğünde Sert Kabuktan	: Kalıcı Değil
Ayrılmaya Dayanıklılığı	: Çok Erken-Erken Arası
Erken Çiçek Açma Zamanı	: Erken
Dişi Çiçek Açma Zamanı	: Erken
Erkek Çiçekler Dişi Çiçeklerden Önce Çiçek Açmaktadır.	
Çeşit Kendine Verimlidir.	

S.S. Ödemiş Bademli Fidancılık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
Bademli Mahallesi Hacibezirgan Sokak No:75 Ödemiş-İZMİR Tel.: 0232.537 40 03 Faks: 0232.537 42 53
www.bademlikoop.org.tr - info@bademlikoop.org.tr

TOHUMCULUĞUMUZUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE HAYALLERİMİZ

Mikdat OLGUN

Türkiye Tohumcular Birliği Yönetim Kurulu Sayman Üyesi
iletisim@turktob.org.tr

Saygıdeğer Meslektaşlarım ve Kıymetli Okurlar,

Tohumculuk sektöründe 25 yılı geride bırakan, acı tatlı pek çok olaya şahitlik eden ve içinizden biri olarak bugün sektörümüzün kısa bir değerlendirmesini yapmak ve hepimizin ortak hayalini paylaşmak istiyorum. Çünkü hepimizin bildiği gibi bugüne nasıl geldiğini bilmezsek genel manzarayı göremez, sektörümüz ile ilgili güzel hayaller kuramaz ve yarınlarda daha mutlu olamayız.

Bilindiği üzere tohumculuk; yeni bitki çeşitlerinin ıslahı, tescili, üretimi, işlenmesi, kontrolü ve sertifikasyonu, dağıtımı ve bunlarla bağlantılı tüm faaliyetleri kapsar. Ülkemiz, ilk günden beri bu sektörün önemini tespit etmiş ve çalışmalara başlamıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde ilk olarak tohum üretme istasyonları kurulmuş ve ıslah çalışmaları başlamıştır. 1963 yılında 308 sayılı "Tohumlukların Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkındaki Kanun" çıkmış ve T. C. Tarım Bakanlığı tohumculuk konusunda yetkilendirilmiştir.

1980'li yıllara kadar çeşit geliştirmede, üretimde ve dağıtımda kamu kuruluşları ağırlıkta iken, 1983-1984 yıllarında tohumluk ithalatının ve fiyatlandırmanın serbest bırakılmasıyla özel sektörün önü açılmıştır. Bu konudaki yasal ve idari engellerin kaldırılması sonucunda, özel tohumculuk kuruluşları doğrudan doğruya ticari tohumluk ithal edip yüksek verimli tohumlukları çiftçimizin hizmetine sunmuştur. Ayrıca çeşit ve materyal ithalatı ile yurt içinde çoğaltma ve ıslah imkânları sağlanmıştır.

Bunu takiben, 1985 yılında çıkarılan tohumculuğun teşvik edilmesine yönelik bir kararname ile de özel sektör tohumculuğunu teşvik edici bir dizi tedbirler ve teşvikler uygulamaya konulmuştur. Bu suretle hızla gelişen tohumculuk sektöründe, gelişen şartlara uygun olarak 2006 yılında 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu çıkarılmıştır. Bu Kanun'un çıkmasından sonra özel sektörün tohumluk üretimindeki payı da artmaya başlamıştır. 2002 yılında 145 bin ton olan yıllık toplam üretim miktarı, 2018 yılı itibarıyla 1 milyon tona çıkmıştır. Bu sürede tohumculuk endüstrisinde faaliyet gösteren şirketlerin büyüme, gelişme ve rekabet güçlerini arttırmalarına paralel olarak Türkiye'nin dünya tohumluk ticaretinden aldığı payın artması mümkün olmuştur.

Cirosu 60 milyar ABD dolarına yaklaşan tohumculuk sektörü içinde ülkemizdeki tohumculuğun pazar büyüklüğünün 1.2 milyar ABD dolarına ulaştığı tahmin edilmektedir. Türkiye, Avrupa, Orta Doğu ve Orta Asya da dâhil olmak üzere, 86 ülkeye tohumluk ihraç etmektedir. Türkiye, tohum pazarının büyüklüğü ile dünyada ilk 10 ülkenin içerisinde yer almaktadır. Ayrıca ihracatımızın, ithalatı karşı-

lama oranı artarak %75-85 dolaylarına çıkmıştır. Bugün ülkemizde tohumculukla ilgili faaliyette bulunan bin civarında firma vardır.

Ülkemiz tohumculuğunda elbette ki her şey sorunsuz değil, bazı sorunlarımız var. Ancak bu sorunların çözümsüz olduğuna inanmıyoruz. Birlikte düşünerek, çalışarak ve samimi bir şekilde iş birliği yaparak her sorunun üstesinden gelebileceğimize olan inancımız tamdır. Bu bağlamda sektörümüzle ilgili önerilerimizi şöyle ifade etmek istiyorum:

- *Sektörde ürün çeşitlenmesine gitmeliyiz, tüm dünyaya satacak bir şeylerimiz olmalıdır.
- *Tohumluk ihtiyacımızı öncelikle kendi genetik kaynaklarımızdan sağlamalıyız.
- *Kendi bilim insanımızla çalışmalı kendi bilgi birikimimizi oluşturmalıyız.
- *Ürünlerimizi uluslararası tüm pazarlarda tanıtmalı, pazarlamanın bir yolunu bulmalıyız.
- *Teknolojiyi yakından takip ederek yeniliklere hızlı adapte olmalıyız.
- *Tohumlarımız uluslararası standartlara uygundur ve kalitesinden şüphe edilmemelidir.
- *Kamu (Bakanlık) - üniversite - özel sektör iş birliğini en üst düzeye çıkarmalıyız.
- *Çiftçinin taleplerine ve iklim değişikliğine uygun çeşitleri geliştirmeliyiz.
- *Adil ve şeffaf rekabetten asla vazgeçmemeliyiz.
- *Kayıt dışılığa, yanlış ve kontrol dışı faaliyetlere müsaade etmemeliyiz.
- *Sektörün sivil toplum yapısını güçlendirmeye ve doğruları söylemeye devam etmeliyiz.

Bunları yapabilirsek hem sektörümüz hem de ülke tarımı için yarına dair çok güçlü umutlar beslemeye devam edebiliriz. Tohum sektörü, büyüdükçe insanımıza daha çok iş daha çok aş sağlayacaktır ayrıca hem ülke tarımına hem de dünya tarımına katkı sağlamaya devam edecektir. Bu stratejik sektöre katkı sağlayan herkes de bu katkının onurunu yaşayacaktır.

Selam ve saygılarımla...

BAŞLARKEN

Doç. Dr. Mustafa YILDIRIM
TÜRKTOB Dergisi Genel Yayın Yönetmeni
myildirimkm@gmail.com

TÜRKTOB Dergisi'nin Değerli Okurları,

Türkiye'yi besleyen ve süsleyen, tüm sektörleri içine alan Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) 11. yılını doldurdu. TÜRKTOB; genç bir kurum olmasına rağmen tohumda, fidede, fidanda ve süs bitkilerinde, bitki ıslahında, üretimde, sanayide ve pazarlamada kendine bağlı alt birliklere üye olan firmalarla büyük bir başarı grafiği yakalamıştır. Şüphesiz ki bu başarıda TÜRKTOB personelinin de özverili çalışmasının çok önemli bir payı vardır.

TÜRKTOB, 7 alt birliği ile Türk tohumculuğuna hizmet ederken faaliyetlerini anlatmak, Türk tohumculuğunda karşılaşılan sorunları ve bu sorunlara çözüm önerilerini paylaşmak için bir dergiye ihtiyaç duydu. Bu amaçla, *TÜRKTOB Türkiye Tohumcular Birliği Dergisi* adlı derginin çıkarılmasına karar verildi. Derginin 2. sayısından itibaren genel yayın yönetmenliğine Prof. Dr. S. Ahmet BAĞCI ağabeyimiz getirildi. Serin iklim tahılları ıslahı ve yetiştiriciliği alanında çok başarılı olan Ahmet ağabey, ayrıca BİSAB'ın çıkardığı *Ekin Journal of Crop Breeding and Genetics Dergisi*'nin editörlüğünü yapmaktadır. Ahmet ağabeyin yönetiminde sekiz yıl içerisinde içerik olarak zengin ve bilgi dolu 29 sayı ve 3 ek çıkarıldı. Ahmet ağabey uzun süren hizmetin ardından genel yayın yönetmenliği görevinden ayrıldı. Buradaki ayrılmak fiilini uzaklaşmak anlamında değil de "bayrak devri" anlamında kullanmak daha doğru olacaktır. Dergide yayın kurulu üyesi olarak bulunduğum süre zarfında kendisinin bilgi birikiminden çok yararlandım. Bundan sonra da bilgisiyle ve tecrübesiyle yanımızda olacağına inanıyorum. Hizmetlerinden dolayı TÜRKTOB

Dergisi'nin çalışanları ve yeni yayın kurulu üyeleri adına kendisine teşekkür ediyorum.

TÜRKTOB Yönetim Kurulu tarafından Ahmet ağabeyden sonra TÜRKTOB Dergisi'nin genel yayın yönetmenliği görevi bana önerildi. Bu tekliften dolayı TÜRKTOB Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN'a ve Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür ediyorum. Ayrıca TÜRKTOB Dergisi'ne yayımlandığı ilk günden itibaren katkı sağlayan herkese ve dönemin yayın kurulunun değerli üyelerine teşekkür ederim. Dergimizin yayın kurulu yeni isimler ile yeniden oluşturulmuştur. Yeni yayın kurulu her alt birlikten bir temsilciden ve alanlarında tanınan çok değerli akademisyenlerden oluşmaktadır. TÜRKTOB Dergisi, yapılacak birkaç format değişikliğiyle yayın hayatına devam edecektir.

Bilinmesi gerekir ki vatan toprağını gelecek nesiller için iki meslek korur. Bunlar askerlik ve ziraatçılıktır. Askerler toprağın bağımsızlığını ve güvenliğini, ziraatçılar ise verimliliğini ve sürdürülebilirliğini sağlar. Bu vesile ile şanlı ve kahraman Türk ordusunun ülkemizin bekasını, bölünmez bütünlüğünü ve uluslararası arenada haklı davasını göstermek amacıyla PYD/PKK terör örgütüne karşı Suriye'nin kuzeyinde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'nda yanında ve destekçisi olduğumuzu bildirir, kahramanlarımızı asker selamı ile selamlarız.

Başarılı bir yayın hayatı dileğiyle ...

TÜRKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

TÜRKTOB TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ DERGİSİ

İMTİYAZ SAHİBİ

Türkiye Tohumcular Birliği Adına
Savaş AKCAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa YILDIRIM

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Murat ERCİYAS

HABER MÜDÜRÜ

Umut ÖZDİL

YAYIN KURULU

Ahmet BAYANER Akdeniz Üniversitesi
Erdal AĞAOĞLU Özel Sektör
Fatih SEYİS Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Gülay ÇALIŞKAN TÜRKTOB
İsmail Aydın ATASAYAR TSÜAB
Mehmet Emin ÇALIŞKAN Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Mehmet Nihat DOLAŞ TYAB
Selim DUMAN TODAB
Serpil ORHAN FEDAKAR FÜAB
Sinan OKUR FİDEBİRLİK
Taner AKAR Akdeniz Üniversitesi
Yusuf Haluk GÜRPINAR SÜSBİR

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Türkiye Tohumcular Birliği
Ehlibeyt Mah. Tekstilciler Cad. Libra Kule, No.: 21 Kat:1
Balgat / Çankaya / ANKARA
Tel: 312 472 81 72 - 73 | Faks: 312 472 81 93
E-Posta: turktob@turktob.org.tr

DİZGİ/TASARIM

Semih TÜRKÖĞLU

BASIM YERİ

Afşar Medya Matbaacılık AŞ
21. Cad. 1424 Sok. No.:8/2 Mega Center OSTİM OSB Yenimahalle / ANKARA
Tel: 312 472 96 66

BASIM TARİHİ

Aralık 2019 | Nisan - Haziran 2019 Sayısı

YAYIN TÜRÜ

Üç Ayda Bir Çıkarılan Yaygın Süreli Yayın
İSNN No.: 2146-488X
Yayın No.: 5660

Dergimiz Basın Ahlak Yasası'na uymayı taahhüt eder. Dergimizde yayımlanan reklamların ve yazıların sorumlulukları sahiplerine ait olup Birliğimizin görüşlerini yansıtmamaktadır. Dergide yayımlanan yazılar kaynak gösterilmek koşuluyla diğer yayın organlarında yayımlanabilir. Gönderilen yazılar yayımlansın, yayımlanmasın yazarına iade edilmez. Dergimiz TDK imla kurallarına uymaktadır. Dergimiz ücretsiz dağıtılır.

Dergimiz 6.000 adet basılıp dağıtılmaktadır.

İçindekiler

Tohumculuğumuzun Değerlendirilmesi ve Hayallerimiz	1
Miktat OLGUN	
Başlarken	2
Doç. Dr. Mustafa YILDIRIM	
Künye	3
Öncesiyle ve Sonrasıyla Buğday Hasadı	4
Prof. Dr. Taner AKAR, Aytekin AKSOY, Araş. Gör. Mehmet TEKİN	
Ateş Yanıklığı Hastalığına Dayanıklı Farklı Amaçlara Yönelik F₁ Melez Armut Islahı	8
Doç. Dr. Yasemin EVRENOSOĞLU Araş. Gör. Kerem MERTOĞLU Prof. Dr. Adalet MISIRLI Prof. Dr. Yeşim AYSAN Prof. Dr. Hikmet SAYGILI Araş. Gör. Dr. Nihal ACARSOY BİLGİN Emre AKKURT Ahmet Kürşat ÖLMEZ Mücahid Furkan YEŞİLBAŞ Ersin BAŞ Figen BAŞTAN ECER	
Bahçe Bitkilerinde Üretimden Tüketime Geçişte En Önemli Aşama: Hasat	12
Prof. Dr. Muharrem ÖZCAN	
Tarımsal Üretim Önemli Bir Girdisi: Gübre	20
Fahri HARMANŞAH	
Türkiye'de Kimyon Üretimi ve Ticareti	30
Prof. Dr. Neşet ARSLAN	
Kent Stresinden Doğanın Huzuruna Kaçış: Hobi Bahçeleri	39
Prof. Dr. Bahriye GÜLGÜN ASLAN Peyjaz Mimarı Atakan PİRLİ, Peyjaz Mimarı Zehra İŞBİLİR	
Hıdırellez	46
Araş. Gör. Sercan ATAR	
Hasat Törenleri	48
Araş. Gör. Sercan ATAR	
Türkülerimiz:	50
Drama Köprüsü Hasan Dardır Geçilmez	
Hukuk Köşesi:	51
Islahçı Hakkının Sınırlarından Çiftçi İstisnası	
Av. Abdullah EGELİ	
TÜRKTOB Diyor ki!	52
Tohumun İzinde Projesi 4. Çağrı'ya Çıktı	
Basında TÜRKTOB	54
TÜRKTOB ve Alt Birliklerden Haberler	56
Tarım Sözlüğü	100

ÖNCESİYLE VE SONRASIYLA BUĞDAY HASADI

Aytekin AKSOY

TASACO Tarım Sanayi ve Ticaret AŞ, Antalya

Araş. Gör. Mehmet TEKİN

Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Antalya

Prof. Dr. Taner AKAR

Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Antalya
tanerakar@akdeniz.edu.tr

Buğday hasadı, çeşit seçimi ve o çeşidin sertifikalı tohumunun ekimi ile başlayan ve bakım işlemleriyle sürdürülen bitkisel üretimin son halkası olmakla birlikte un ve irmik endüstrisi için kaliteli ham madde üretiminin başlangıcını da oluşturmaktadır. Bu nedenlerle hasat öncesi, hasat dönemi ve hasat sonrası atılacak adımlar tane verimini ve kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir.

Ülkemizde buğday hasadı dendiğinde akla ilk gelen konu hasat kaybı ve bunun nasıl önleneceğidir. Uzun süredir yapılan biçerdöver sürüş eğitimleri, hasat sırasında tarım teşkilatlarınca yapılan biçerdöver kontrolleri ve biçerdöver teknolojisindeki gelişmelerle bu kayıplar %1-2'nin altına çekilmeye çalışılmaktadır. Sadece %1'lik tane kaybının bile 200.000 tonluk ürün kaybına ve yaklaşık 200.000.000 TL ekonomik kayba yol açacağı göz önüne alındığında bu konudaki çalışmaların hız kesilmeden devam etmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte buğday hasadı sadece hasattaki tane kayıplarından ibaret değildir. Ülkemizde borsaların yaygınlaşmasıyla ve TMO'nun piyasa düzenleyici konuma gelmesiyle kaliteli ham maddeye talep artmakta, un ve irmik endüstrisi yeni kalite kriterlerine göre alım yapmaktadır. Çiftçilerimizin sektörün bu taleplerini karşılaması ve ürünlerini pazara değerinde sunabilmesi için hasat öncesinde, hasat döneminde ve hasat sonrasında alması gereken önlemler vardır.

A. Hasat Öncesi Önlemler

1. Protein Oranını Arttırmanın Yanında Uygun Sertlikte ve Protein Kalitesi Yüksek Çeşitlerle Üretime Başlanmalıdır

Ülkemizde son yıllarda gerek TMO'da gerekse borsalarda alım bareminde protein oranına dayalı alım yapılması, tane kalitesi için önemli bir adım olmasına rağmen protein oranının kalıtım derecesinin düşük olması ve azot uygulama dozu ve zamanıyla da protein oranının arttırılabilmesi o ürünün yeterli protein (glüten) kalitesine sahip olacağı anlamına gelmemektedir. Özellikle ekmeçlik buğdayda glüten kalitesi yüksek çeşitle üretim yapılmak istenirse üretime başlamadan Anadolu beyaz veya kırmızı sert gruptan çeşitler seçilmeli ve hedeflenen verime ulaşacak düzeyde azot dozuna ve zaman uygulamasına dikkat edilmelidir. Bu bağlamda protein oranını da istenen düzeye çıkarmak için özellikle azot uygulaması sulu koşullarda en az 3-4'e, kuru koşullarda da en az 2-3'e bölünerek yapılmalıdır.

3. Embriyo Kararması ve Akçillaşmayı (Dönme) Giderici Uygulamalara Yönelinmelidir

Ülkemiz genelinde buğday tarımının yapıldığı alanların %25-30'a kadarı sulanmaktadır. Embriyo kararması genel olarak yüksek azot dozu kullanılması ve son sulamanın geciktirilmesi durumunda yaygın olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda hedef verime uygun bir biçimde azot uygulaması yapılırken son sulama, hamur olumun sonuna doğru bitirilmelidir. Özellikle makarnalık buğdayda, kısmen de ekmeçlik buğdayda son sulamanın hamur olum döneminin sonuna bırakılması ve hedef verime uygun azot dozu yetersizliği ile azotlu gübrenin sulu koşullarda 3'e ve 4'e bölünmemesi akçillaşmayı (dönme) artırmaktadır. Son sulamanın hamur olumun sonuna bırakılması ve azot dozunun arttırılması makarnalık buğdayda da embriyo kararmasını hızlandırmaktadır.

2. Yatmaya Yol Açacak Bakım İşlemlerine Dikkat Edilmelidir

Sulanan koşullarda yüksek verimin hedeflendiği alanlarda mutlaka yarı bodurluk genlerini içeren çeşitler seçilmelidir. Kuru koşullar için seçilen uzun boylu çeşitlerle yüksek verim hedeflenmesi durumunda yatma sorunlarıyla sık sık karşılaşmaktadır. Hele, yatmanın başaklanma döneminde ve öncesinde meydana gelmesi durumunda bin tane ve hektolitreye ağırlığı düştüğü gibi hasat neminin de düşürülmesi zorlaşmakta ve hasat sonrası kızımlarla da karşılaşmaktadır.

4. Süne Mücadelesinde Taviz Verilmemelidir

Glüten kalitesi yüksek çeşit ve uygun azotlu gübre yapılmasına karşın özellikle ekmeçlik buğdayda süne mücadelesinin ihmal edilmesi, tane kalitesinin bozulmasına ve alım fiyatlarının düşmesine neden olmaktadır. Bu nedenle başaklanma evresi öncesi buğday tarlaları daha sık gözden geçirilerek tarlaların zarar eşğine gelme noktasında mutlaka yerden süne ilaçlanması yapılmalı ve komşu tarlalarda da bu uygulamanın yapılması için diğer üreticiler uyarılmalıdır.

5. Hastalık ve Yabancı Ot Mücadelesine Gereken Özen Gösterilmelidir

Ülkemizin farklı bölgelerinde pas hastalıkları (sarı, kahverengi ve kara) verimde ve kalitede önemli kayıplara neden olmaktadır. Bu bağlamda özellikle bu paslara dayanıklı çeşit seçimi en çevre dostu ve sürdürülebilir bir yaklaşım iken hassas çeşitle üretim yapılması durumunda sapa kalkma döneminden başlayarak hava nemi ve sıcaklık değerleri izlenmeli ve birkaç püstitül görülmesi durumunda koruyucu ilaçlar kullanarak mutlaka mücadele edilmelidir. Aksi durumda bin tane ve hektolitreye ağırlıklarında önemli kayıplar yaşanmaktadır. Ülkemiz genelinde yabancı ot ilaçlaması yaygın olarak yapılmaktadır. Özellikle nadas/tahıl ekim nöbetinin yapıldığı Orta Anadolu ve Geçit Bölgeleri'nde aynı etken maddeli yabancı ot ilaçlarının kullanılması nedeniyle bazı ot türlerinde direnç gelişmesi olur. Özellikle bu durum kurak yıllarda dar yapraklı yabancı ot popülasyonlarındaki artışa neden olur. Nadas/tahıl yerine koruyucu toprak işleme sitemlerini de devreye sokarak nadas senesinde fiğ+tahıl karışımlarını ekim nöbeti sisteminde yaygınlaştırıp ota biçim yapılması dar yapraklı yabancı ot popülasyonlarının azaltılmasına önemli katkı yapacaktır. Bu da fiziksel karışıklıklardan dolayı ürünlerdeki fiyat düşüklüklerinin önüne geçmek için önemli bir adımdır.

B. Hasat Sürecindeki Önlemler

1. Hasada Uygun Hasat Neminde Başlamak

Ülkemiz genelinde Karadeniz ve Marmara Bölgesi dışında buğdayda uygun tane neminde (%11-12) hasat rahatlıkla yapılabilmekte ve hasat sonrası nemi düşürmek için kurutmaya gerek kalmamaktadır. Buna karşın buğday hasadının ortak biçerdöverlerle yapıldığı için arpa yetiştiriciliğinin de yoğun olduğu yerlerde buğday ve arpa hasadı birlikte yapılmaktadır. Bu durumda özellikle sulu koşullarda buğday yetiştiriciliğinin yapıldığı alanlarda tane neminin uygun düzeye gelmesi için bekleme zorunluluğu doğup aksi takdirde daha yüksek nemle biçme durumu söz konusu olmakta ve kızışmayı önlemek için hasat edilen ürünün serilerek kurutulması gerekmektedir. Buna ek olarak Özellikle Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde hasat döneminde hava oransal neminin çok düşmesi ve hasadın geciktirilmesi durumunda nemin %9'a veya altına inmesi protein ağlarında fiziksel hasarlanmalara yol açmaktadır. Bu nedenle hasat döneminin nem ölçerle kontrol edilerek biçerdöver bağlantılarının ona göre yapılması çok önemlidir.

2. Tane Kaybını En Aza İndirecek Şekilde Biçim Yapmak

Bu konuda ülkemiz genelinde genel olarak bir farkındalık oluşmasına rağmen hâlâ AB standartlarının üzerinde tane kayıplarıyla karşılaşmaktayız. Özellikle küçük ölçekli, yüksek eğimli ve taşlı arazilerde bu kayıp daha da artmaktadır. İşletme büyüklüklerinin arttırılması için toplulaştırma çalışmalarının hızlandırılması, eğimli arazilerde buğday tarımı yerine çok yıllık bitkilere yer verilmesi ve taşlı arazilerin taş toplama makineleriyle temizlenmesi bu kayıpların azalmasına önemli katkı yapacaktır.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından bu ekonomik kaybı en aza indirecek şekilde bir "kamu spotunun" hazırlanarak hasat öncesi yayına sokulması toplumda farkındalık oluşturmak için çok büyük bir adım olacaktır.

3. Sap/Saman Verimini Arttırmak Amacıyla Hasadı Toprak Seviyesine İndirmemek

Ülkemizde kaliteli kaba yem ihtiyacı hâlâ karşılanamamaktadır. Buğday sapını anız olarak tarlada bırakıp organik madde oluşumuna katkı sağlamak veya hayvan altlığı olarak kullanmak yerine hayvan beslemede kullanmak maalesef devam etmektedir.

Özellikle kurak yıllarda saman fiyatları tane fiyatının yarısına kadar yükselmektedir. Bu nedenle sap/saman verimini arttırmak adına biçim yüksekliği neredeyse 1 cm'ye kadar indirilmekte ve tane ürüne toprak ve yabancı ot sap kökleri de bulaşmaktadır. Bunların neminin yüksek oluşu ve taneyle temas etmeleri depolamada kızışma kaynaklı bozulmalara yol açmaktadır. Bu nedenle biçim yüksekliğinin en az 5-10 cm'den aşağı yapılması oldukça önemlidir.

C. Hasat Sonrası Önlemler

1. Ham Maddenin Hijyenine Dikkat Etmek

Hasadı bitirilen buğday tanesi bir dizi işlemten geçirildiğinde, farklı ürünler imal edecek sanayiciler için tane ürün olmaktan çıkıp ham madde olarak nitelendirilir. Bu ham maddenin hijyenine dikkat edilmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle hasat sonrası buğday tanesinin geçici olarak döküldüğü yığınların bile altlarına en azından bir naylon serilerek toz topraktan korunması ve satışa kadar böcek, kuş ve fare temasının en aza indirilmesi tane hijyenine çok önemli katkı sağlayacaktır. Bu önlemlerin alınması un ve irmik endüstrisinde hem temizleme masraflarını azaltacak hem de daha sağlıklı ve temiz ham madde elde edilmesini sağlayacaktır.

2. Depolama Kayıplarını En Aza İndirmek

Yaklaşık 9-10 aylık bir süreçte binbir emekle üretilen ve bir sonraki hasada kadar insanlarımızın gıda ihtiyacını karşılamak için depolanan buğdayda en büyük kayıplardan birisi de depolamada yaşanmaktadır. Kırsalda yapılan depolama kayıpları maalesef %10'a kadar ulaşmıştır. Depolama kayıplarını en aza indirmenin en iyi yolu modern siloların yapılmasıdır. Lisanslı depoculukla uygulamasıyla da her geçen gün modern depolama altyapımız gelişmektedir. Buna karşın küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman yetersizlikleri ve bilgi eksiklikleri nedeniyle yaşanan kayıpları en aza indirmek için drenajı iyi yapılan bir yere PVC malzeme serilmelidir. Uygun hasat neminde biçilen buğdayın tanelerinin buraya döküldükten sonra üstünün bu malzemeyle kapatılmalıdır. Oksijen girişinin kesildiği "hermetik depolama" diye adlandırılan depolama sisteminin bu alanlarda yaygınlaştırılması depolama kayıplarının %1'in altına indirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Daha bereketli, tane ve depo kayıplarının en aza indirildiği nice buğday hasatlarına hep birlikte ulaşmak dileğiyle...

ATEŞ YANIKLIĞI HASTALIĞINA DAYANIKLI FARKLI AMAÇLARA YÖNELİK F₁ MELEZ ARMUT ISLAHI

Doç. Dr. Yasemin EVRENOSOĞLU¹, Araş. Gör. Kerem MERTOĞLU¹, Prof. Dr. Adalet MISIRLI², Prof. Dr. Yeşim AYSAN³, Prof. Dr. Hikmet SAYGILI⁴, Araş. Gör. Dr. Nihal ACARSOY BİLGİN², Emre AKKURT¹, Ahmet Kürşat ÖLMEZ¹, Mücahid Furkan YEŞİLBAŞ¹, Ersin BAŞ⁵, Figen BAŞTAN ECER⁵

1. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Eskişehir
2. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, İzmir
3. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, Adana
4. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, İzmir
5. S.S. Bademli Fidancılık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Ödemiş/İzmir
yevrenosoglu@ogu.edu.tr

Armut, dünyada yaprağını döken meyve türleri içerisinde elmadan sonra en çok üretilen meyvedir. Son yıllarda muhafaza ve işleme imkânlarının gelişmesi fiyatlarla olumlu yansımış, fiyat dalgalanmalarının azalmasıyla birlikte armut çiftçilerce tercih edilen bir ürün hâline gelmiştir. Nitekim son 20 yılda armut üretimi hızla artarak 25 milyon tona ulaşmıştır (FAO, 2017).

Armut üretiminin optimum düzeyde seyredebilmesi için armudun en yıkıcı hastalığı olan ateş yanıklığı ile mücadeleye büyük önem verilmelidir. Kimyasal mücadelede kesin çözümün bulunamamış olması, önerilen kimyasalların ekosisteme ve canlı sağlığına zarar vermesi, gümrük kontrollerinde kalıntıların çıkması ve organik yetiştiriciliğin her geçen gün daha çok önem kazanıyor olması; hastalığın kontrolünde, dayanıklı çeşit, anaç ve ara anaçların kullanımını öne çıkarmaktadır. Tüm bunlara istinaden, ateş yanıklığına dayanıklı çeşit ıslahının üzerinde durulması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Fazio et al., 2015; Kellerhals et al., 2017).

Ateş yanıklığına dayanıklılığın poligenik, mekanizmasının da karmaşık olması sebebiyle ıslah çalışmalarında ge-

nellikle kontrollü melezlemeler kullanılmaktadır (Evensosoglu ve ark., 2019). Melezleme ve serbest tozlanma sonucu elde edilen armut genotiplerinin *E. amylovora*'ya duyarlılık düzeyleri ise suni inokulasyonla testlenmektedir (Bergamaschi et al 2006).

Ülkemizde meyve çeşidi ve anaç ıslahı konusunda yapılan çalışmalar kısıtlı olup geliştirilen çeşit sayısı çok azdır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Ziraat Fakültesinde Bademli Fidancılık ve Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile on yılı aşkın süredir ortaklaşa yürütülen ateş yanıklığı hastalığına dayanıklı armut çeşitlerinin ıslahı çalışmaları sonucunda elde edilen genetik materyal hem Eskişehir'de hem de İzmir'de bulunan ıslah parsellerinde korunmakta ve bu konuda değerlendirmeler devam etmektedir.

Bitkisel Materyal

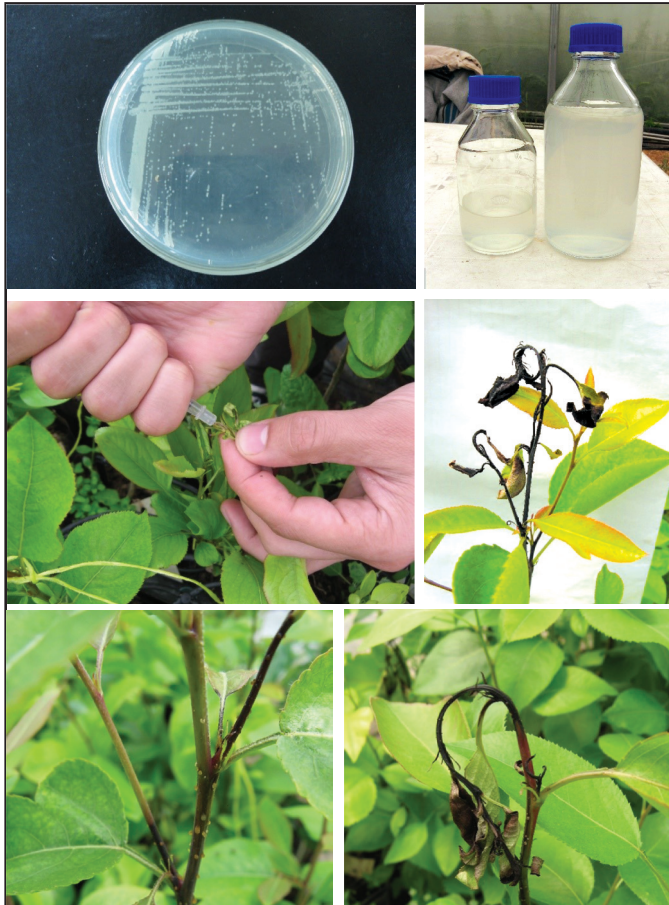
Çalışma materyalini, Magness, Santa Maria, Akça, Kiefer, Mustafa Bey ve Williams çeşitlerinin ana; Akça, Ankara, Conference, Güz, Kaiser Alexandre, Kiefer, Santa Maria, Williams, Limon, Moonglow, Bursa ve Taş çeşitlerinin tozlayıcı olarak belirlendiği 44

farklı melezleme kombinasyonundan elde edilen, toplam 10.751 F₁ melez bitki oluşturmaktadır. Bu melezlerden 1.221 tanesinin ateş yanıklığı hastalığına çok düşük, 377 tanesinin ise düşük hassasiyette olduğu tespit edilmiştir ve çalışmalar ağırlıklı olarak bu genotiplerle sürdürülmektedir. Melezler TOVAG 1060719 ve 1100938 no.lu TÜBİTAK projeleri dahilinde elde edilmiştir.

Patojenik Bakteri ve Ateş Yanıklığı Hastalığına Hassasiyetin Belirlenmesi

Melez bitkilerin ateş yanıklığı hastalığına hassasiyetlerinin belirlenmesinde, suni inokulasyon yöntemi kullanılmıştır. Suni inokulasyonda, Aysan ve ark., (2004), Saygılı ve ark., (2004) ve Yılmaz ve Aysan (2009) tarafından yapılan araştırmalar kapsamında izole edilen 75 adet *E. amylovora* izolatından elma ve armut sürgünlerinde yapılan patojenite testlerine göre virülens düzeyi çok yüksek olan ve farklı lokasyonlardan (Adana,

Şekil 1. Bakteri izolatlarının geliştirilmesi, hazırlanması, inokulasyonu ve septomları

Amasya, Bursa, Eskişehir, Isparta, Karaman ve Konya) izole edilmiş 7 adet *E. amylovora* izolatı kullanılmıştır. Uygun aşamadaki (15-40 cm) melez bireylerin sürgün uzunlukları ölçüldükten sonra, bu izolatların eşit oranda karışımlarından oluşan ve King B besi yerinde geliştirilen 48 saatlik bakteri kültüründen, 108 h/ml yoğunlukta hazırlanan süspansiyon ile iki defa testlenmiştir (Şekil 1).

Sürgünlerin ateş yanıklığına duyarlılıkları; 8 hafta sonunda sürgünlerde enfekteli kısmın uzunluğu ölçüldükten sonra, aşağıda gösterilen formüle göre belirlenerek (Thomson et al 1962) elde edilen iki değer aritmetik ortalaması alınmış ve her melez için genotip duyarlılığı (GD) değeri hesaplanmıştır (1).

$$\text{Genotip Duyarlılığı} = \frac{\text{Enfekteli Kısımın Uzunluğu (cm)}}{\text{Toplam Sürgün Uzunluğu (cm)}} \times 100 \quad (1)$$

Çeşit Adayı Ümitvar Genotiplerin Seçimi

Çalışmada, üstün genotipleri belirlemede, meyvenin ticari değerini belirlemeye yönelik parametreleri (yeme kalitesi, albeni, meyve iriliği, boy/çap, suda çözünebilir kuru madde, meyve eti taş hücre durumu, meyve eti sertliği ve paslılık) içeren, tartılı derecelendirme yöntemi kullanılmıştır. Günümüzde, yetiştiriciliği yoğun olarak yapılan ve ticari değeri yüksek olan 4 çeşit (Williams, Santa Maria, Magness ve Ankara) referans olarak seçilmiş ve bu çeşitlere ait meyvelerle, çalışmada araştırılan genotiplerin meyveleri tartılı derecelendirmeye tabi tutularak referans çeşitlerden daha yüksek puan alan genotipler tespit edilmiştir. Şimdiye kadar yapılan değerlendirmeler sonucu, yaklaşık 100 genotip ümitvar olarak belirlenmiş ve farklı armut ve ayva anaçları üzerine aşılansarak tescil parselleri kurulmuştur (Mertoğlu ve Evrenosoğlu, 2017; Evrenosoğlu ve Mertoğlu, 2018; Mertoğlu ve Evrenosoğlu, 2019). Tescil edilebilme potansiyeli bulunan bazı melez bitkilere ait meyve fotoğrafları Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2. Ümitvar genotiplere ait meyveler

Devam Eden ve Yapılması Planlanan Çalışmalar

Ateş yanıklığı hastalığına dayanıklı fakat meyve kalitesi yönünden diğerlerine göre geride kalan genotipler, anaç olarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Anaç adayları bu amaç doğrultusunda öncelikle gelişme kuvvetlerine göre ayrılarak farklı yetiştiricilik sistemlerine (bodur, yarı bodur ve kuvvetli) uygun kategorize edilmiştir. Anaç olabilme potansiyeli barındıran genotiplerin tespitine yönelik parametrelerden (Bir yaşlı sürgünde boğumlar arası uzunluk, ağacın gelişme kuvveti, dip sürgünü oluşturmaya yatkınlık, ağacın taç şekli, dikenlilik, sürgünde çiçek tomurcuğunun bulunduğu yer ve meyvede taş hücresi miktarı) oluşan tartılı derecelendirme yöntemi ile anaç adayları tespit edilmiştir. Seçilen genotiplerin doku kültüründe mikroçoğaltıma uygunlukları kontrol edilmiştir. Anaç adayları üzerine farklı armut çeşitleri aşılanıp içinde bulunduğumuz dönemde, afinite problemi bulunmayan genotiplerin tespiti gerçekleştirilmektedir.

Anaç adaylarının ilerleyen dönemde, yüksek sıcaklığa, kurağa ve kirece toleranslarının tespiti gerçekleştirilecektir.

Ateş yanıklığı hastalığına dayanıklı genotiplerin, değerlendirilmeleri yapılırken meyve suyu randımanı ve fitokimyasal bazı özellikleri de tespit edilmektedir. İlerleyen dönemde, meyve suyu sanayisine uygunluğun tespitine yönelik eklenecek parametrelerle, sanayilik genotiplerin tespiti yapılarak ülke tarımının meyvecilikteki en önemli problemlerinden olan sanayiye yönelik çeşit eksikliğinin, armutla giderilmesi ve bu konuda farklı meyve türleri ve araştırmalar için de bir yol haritası çizilmesi amaçlanmaktadır.

Kaynaklar

- Aysan Y., Şahin F., Saygılı H., Mirik M., Kotan R. 2004. Phenotypic Characterization of *Erwinia amylovora* from Pome Fruits in Turkey. *Acta Horticulturae*, 704: 459-463
- Bergamaschi, M., Rivalta, L., Sirri, S., Biondi, E., Ramili, F., Bazzi, C., 2006. Reactivity to Fire Blight of New Promising Pear Selections. *Acta Horticulturae*, 704: 571-577.
- Evrenosoğlu, Y., & Mertoğlu, K. (2018). Evaluation of Pear (*Pyrus communis* L.) Hybrid Combinations for the Transmission of Fire Blight Resistance and Fruit Characteristics. *Czech Journal of Genetics and Plant Breeding*, 54(2), 78-85.
- Evrenosoğlu, Y., Mertoğlu, K., Bilgin, N.A., Misirli, A., & Özsoy, A. N. (2019). Inheritance Pattern of Fire Blight Resistance in Pear. *Scientia Horticulturae*, 246, 887-892.
- FAO, 2017. FAOSTAT Online Statistical Service. Available from: <http://faostat.fao.org> (accessed July 2019). United Nations Food and Agriculture Organization (FAO), Roma.
- Fazio, G., Robinson, T.L., Aldwinckle, H.S., 2015. The Geneva Apple Rootstock Breeding Program. *Plant Breeding Reviews*: Volume 39, 379-424.
- Kellerhals, M., Schutz, S., Patocchi, A., 2017. Breeding for Host Resistance to Fire Blight. *Journal of Plant Pathology*, 99, 37-43.
- Mertoğlu, K., & Evrenosoğlu, Y. (2017). Breeding *Erwinia Amylovora* Resistant F1 Hybrid Pear: Selection of Promising Hybrid Genotypes. *Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 31(3), 136-141.
- Mertoglu, K., & Evrenosoglu, Y. (2019). Comparison of F1 Pear Progenies With Their Parents in Terms of Fire Blight Resistance And Fruit Characteristics. *Fresenius Environmental Bulletin*, 28(3), 1952-1958.
- Saygılı H., Aysan Y., Mirik M., Şahin F. 2004. Severe Outbreak of Fire Blight on Quince in Turkey. *Acta Horticulturae*, 704: 51-53
- Thompson S.S., Janick J., Williams E.B. 1962. Evaluation of Resistance to Fire Blight of Pear. (Eds: J Janick & J N Moore), *Advances in Fruit Breeding*, Purdue University Press, West Lafayette, Indiana, s. 38-70
- Yılmaz M.A., Aysan Y. 2009. *Erwinia amylovora*'nın Neden Olduğu Ateş Yanıklığı Hastalığının Elmalardan İzolasyonu, Belirtileri, Yayılması ve Mücadelesi. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2(1): 75-77

BAHÇE BİTKİLERİNDE ÜRETİMDEN TÜKETİME GEÇİŞTE EN ÖNEMLİ AŞAMA: HASAT

Prof. Dr. Muharrem ÖZCAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Samsun
muozcan@omu.edu.tr

1. Giriş

Hasat, tarımın hedefe ulaşma noktası olarak değerlendirilebilecek önemli bir aşamadır. Çünkü yetiştiriciliğin amacı ne olursa olsun hedef, ürünü hasat edip tüketiciye ve tüketime sunmaktır. Hasat, üretim ile tüketim arasındaki bağlantıyı kuran köprü konumundaki uygulamadır. Bu köprü yıkıldığında veya iyi kullanılmadığında üreticinin tüketimden, tüketicinin üretimden haberi olmayacaktır. Bu nedenle hasat, tarımsal uygulamalar içinde çok önemli bir yeri olan ve yapılan hataların telafisinin olmadığı bir uygulamadır.

Ülkemizin bahçe bitkileri tarımında hasat sonrasında meydana gelen ürün kayıpları, türlere ve çeşitlere göre farklılık göstermekle birlikte %15-50 arasında değişmektedir. Bu kayıplar içerisinde hasadın payı %4-12 arasında değişmektedir.

Hasat sırasında ve hasat sonrasında ortaya çıkan kayıpların nedenleri olarak hasat öncesindeki kültürel uygulamaların yetersiz olması, hasadın erken veya geç yapılması, hasadın ürün yapısına uygun şekilde yapılmaması, hasatta uygun araç ve gereç ile hasatta bilgili ve deneyimli iş gücünün kullanılmaması gösterilebilir (Özcan, 2018).

Hasat, yetiştirilme amacına uygunluk dikkate alınarak olgunluk öncesinde veya gelişmenin ilk aşamalarında yapılabildiği gibi, olgun dönemde veya ileri olgun dönemlerde de yapılabilmektedir. Yetiştiricilik; taze tüketim, sanayiye ham madde, tohumluk olarak kullanmak gibi farklı amaçlar için yapılabilmektedir.

Her bir amaca göre de hasadın zamanı ve şekli değişebilmektedir. Bu nedenle hasadın geniş kapsamlı tanımlanması gerekmektedir.

Hasat (diğer adıyla derim), bitki ve toprak üzerinde belli bir gelişme aşamasına ulaşan veya gelişmesini tamamlayan sebzeler ile belli bir olgunluk aşamasına gelen meyvelerin bitkiden koparılması veya topraktan sökülmesi işlemi olarak tanımlanabilir (Karaçalı, 2009).

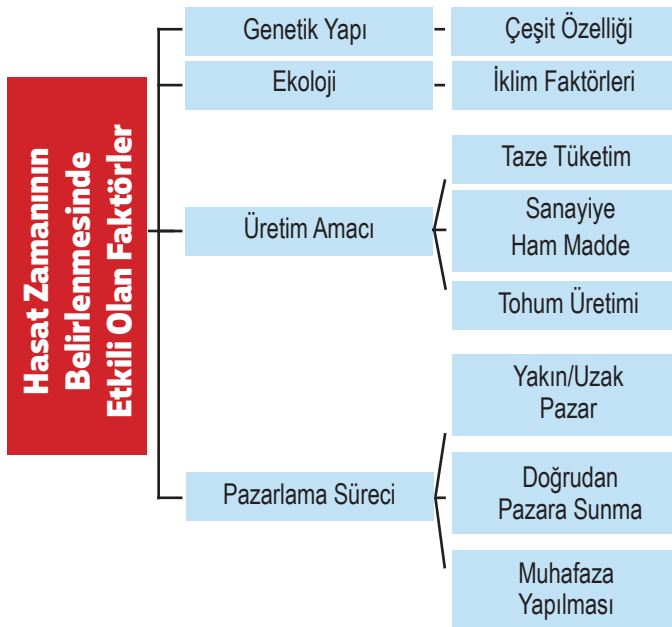
Hasadın verim ve kalite üzerine etkileri olduğu gibi, ürünün hasat sonrası (muhafaza ve raf) ömrü üzerine de etkileri bulunmaktadır (Şekil 1). Hasadın zamanı, yapıma şekli ve hasat sonrası uygulamalar bu etkide belirleyici olmaktadır. Bu çalışmada, bahçe bitkilerinde hasat sonrasındaki ömür, kalite ve pazarlanabilir ürün miktarı üzerine hasadın etkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Şekil 1. Hasadın etkilediği alanlar

2. Hasat Zamanını Belirleyen Faktörler

Bahçe bitkilerinde hasat zamanı; ürünün gelişme özelliği, muhafaza edilme durumu ve kullanım hedeflerine göre değişmektedir (Şekil 2). Şekilde de görüldüğü gibi ekoloji ve genetik yapıdan, pazar isteklerine kadar birçok faktör hasat zamanı üzerine belirleyici etkiler yapmaktadır.

Şekil 2. Hasat zamanının belirlenmesinde etkili olan faktörler

Meyvelerin ve sebzelerin gelişmesinde ve olgunlaşmasında hasat ve yeme olumu olmak üzere önemli iki aşama bulunmaktadır (Karaçalı, 2009; Çandır ve Özdemir, 2017).

Hasat Olumu: Ürünün hasat edilmeye hazır ve uygun olma durumudur. Bu aşamadaki ürünler tüketime veya değerlendirmeye uygundur veya hasat sonrası gelişmesiyle buna ulaşabilecek aşamadır.

Yeme Olumu: Tüketime veya teknolojik değerlendirmeye uygun olma durumudur. Bu aşamadaki ürünler dış görünüş ve lezzet bakımından tüketicinin istediği özelliği taşır. Genellikle tüketim aşamasındaki ürünler yeme olumu aşamasındadır.

Hasat ve yeme olumu arasındaki süre; tür, çeşit ve ortam faktörlerine bağlı olarak değişmektedir. Hasadın, hasattan sonra olgunlaşmaya devam edebilen (klimakterik gösteren) türlerde hasat olumuyla yeme olumu arasındaki sürede yapılması; hasattan sonra olgunlaşmaya devam edemeyen (klimakterik göstermeyen) türlerde ise tüketime uygun dönemde yapılması gerekmektedir. Bu dönemlerin dışına çıkıldığında erken veya geç hasat yapılmış olmaktadır. Her iki durumda da aşağıda sıralanan durumlar ortaya çıkmaktadır (Karaçalı, 2009).

Erken Hasadın Sakıncaları

- * Erken toplanan ürünler, henüz hızlı gelişme döneminde olduklarından toplandığı anda yeterli iriliğe, şekle ve ağırlığa ulaşamamıştır. Bu nedenle meyve küçük, verim ve randıman düşüktür.
- * Erken toplanan ürünlerde, karbonhidrat ve şeker birikimi, asit ve burukluk maddelerinin kayıpları, aroma maddelerinin oluşumları geri kalmaktadır. Bu meyveler daha sonra olgunlaştırılsa bile iyi bir tat kazanamamakta ve düşük kaliteli olmaktadır. Sebzelere olgun meyvesi, yumrusu ve soğanı tüketilenler dışındakiler de erken hasat, kalitede önemli bir sorun oluşturmamaktadır.
- * Renk oluşumları yeterli olmadığından görünüş bozuk dolayısıyla dış kalite düşük olmaktadır.
- * Kabuk gelişimi yeterli olmadığından su kayıpları ve buruşmalar daha hızlı olmaktadır.
- * Erken toplanan meyvelerde hasat sonrasında, kabuk ya nıklığı, acı benek, düşük sıcaklık zararı gibi çeşitli fizyolojik hastalıklara karşı duyarlılık artmaktadır.

Geç Hasadın Sakıncaları

- * Olgunluk ilerlemiş olduğundan ürünlerin hasat sonrasındaki ömürleri azalmaktadır.
- * Meyvelerde asit kaybı fazlaştığı için lezzet bozulmaktadır.
- * Sebzelere gelişme devam ettiği için kartlaşma ve kalitede düşüş olmaktadır.
- * Hasat öncesi dökümler artmaktadır.

- * Bahçede bekletmek ürünün zararlanma riskini arttırmaktadır.
- * Hasat sonrasında iç karması, et karması, kepekleşme, çatlama gibi çeşitli fizyolojik hastalıklara karşı duyarlılık artmaktadır.

Erken ve geç hasat, yetiştirme amaçlarına göre değişebilmektedir. Doğru zamanda yapılacak hasat ile hem verim ve kalite korunacak hem de pazarlanabilir ürün miktarı artacaktır. Meyveler hasattan sonra olgunlaşmaya devam edebilenler (klimakterik gösterenler) ve hasattan sonra olgunlaşmaya devam edemeyenler (klimakterik göstermeyenler) olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Erken ve geç hasat bu gruplara göre de farklılık göstermektedir.

Klimakterik gösteren türlerde hasat aralığı daha geniş olduğundan bu gruptaki meyveler, hasat olumunda toplanıp hasat sonrasında (tüketim öncesinde) yeme olumuna ulaştırılabilmektedir.

Hasatta başarılı olmada önemli iki aşama söz konusudur. Bunların ilk aşamasını hasat zamanının doğru olarak belirlenmesi, ikinci aşamasını ise ürün yapısına uygun alet ve ekipmanlarla hasadın yapılması oluşturmaktadır (Özcan, 2018). Yetiştirilen ürünün kalitesinin tüketiciye ulaşmasında Şekil 3'te görüldüğü gibi hasat sırasında ve hasat sonrası uygulamaların önemli bir yeri bulunmaktadır (Özcan, 2019).

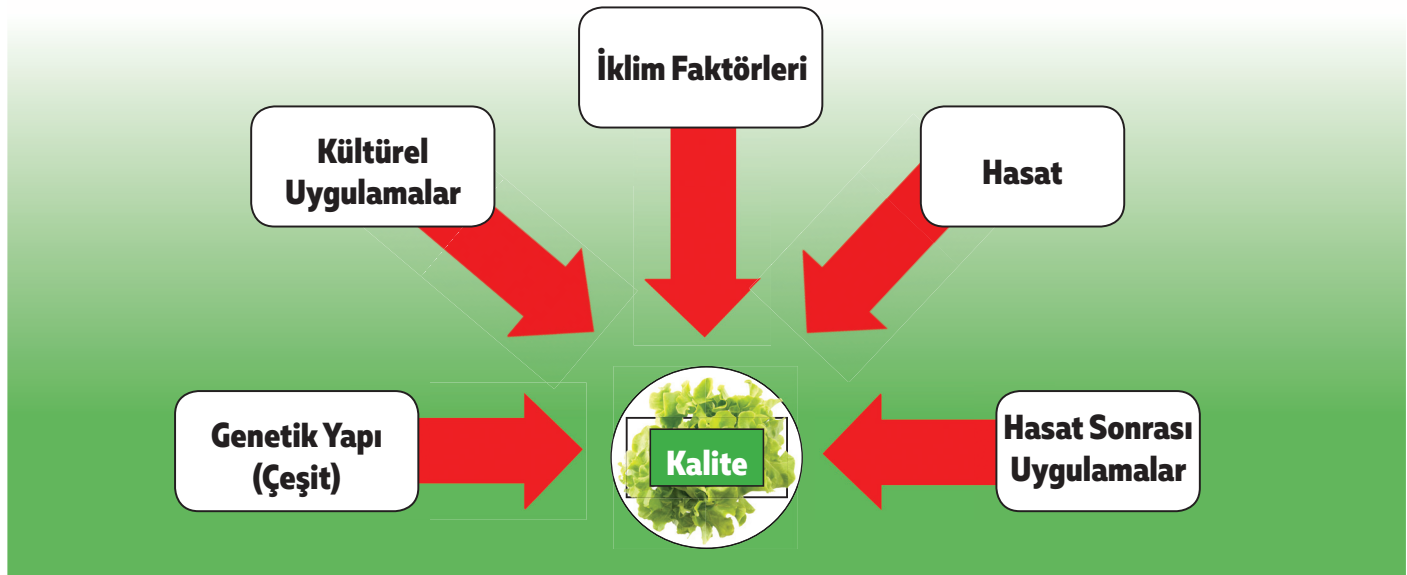
Tohum üretimi için yapılan yetiştiriciliklerde hasat zamanı, tohum kalitesi için büyük önem taşımaktadır. Tohum yeterince olgunlaşmadan yapılacak hasatta, materyalin tohumluk değeri (çimlenme ve çıkış gücü) düşmekte ve bunun sonucu pazarlanabilir tohumluk materyali azalmaktadır. Hasat, insan iş gücüyle veya mekanizasyon kullanılarak yapılabilmektedir. Hasat, insan iş gücüyle yapıldığında, tarımsal üretim maliyetleri içinde en önemli harcama kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Ülkemizde işletmelerin arazi varlıklarının küçük olması, işletme arazilerinin dağınık (farklı farklı yerlerde) olması, arazi yapısının uygun olmaması

ve üretim deseni konusunda üreticilerin birbirinden bağımsız hareket etmeleri nedeniyle çoğu kez hasatta mekanizasyon gerçekleşmemektedir. Ancak son yıllarda kurulan büyük tarımsal işletmelerde bütün tarımsal uygulamaların mekanizasyon kullanılarak yapıldığı görülmektedir.

3. Hasadın Yapılma Zamanı ve Şeklinin Etkileri

Hasat zamanı, sebzelerde gelişme ile ilgili fiziksel değişimlere dayandığı hâlde meyvelerde daha çok biyokimyasal değişimlere dayandırılmaktadır. Bu nedenle, meyvelerde hasat zamanının belirlenmesi daha zordur. Burada, meyvenin olgunlaşmasına paralel ilerleyen ve belirli bir olgunluk durumuna özdeş olabilen değişimlerden yararlanılmaktadır. Bu özelliklerin kullanılabilirlik durumları türlere ve çeşitlere göre değişmektedir. Bu ölçütler yardımıyla belirli bir hasat olgunluğundaki meyvenin hasat sonrasında gelişmesi veya depolandığı yerdeki davranışları tahmin edilebilmektedir.

Uygun hasat zamanının belirlenmesinde kullanılacak ve değişimi incelenecek ürün özellikleri, fiziksel, kimyasal, fizyolojik ve meteorolojik nitelikte olabilmektedir. Hasat için kullanılan bu ölçütlerin sayıları çok

Şekil 3. Kaliteyi etkileyen faktörler

fazla olmakla beraber belirli bir tür veya çeşit için uygun olanların sayıları azdır. Kullanışlı ölçütlerde hasat olumuna rastlayan aşama çok belirgin olmalı ve karar vermede kolaylık sağlamakla birlikte net bir veri sunmalıdır (Karaçalı, 2009).

Hasat olgunluğunun belirlenmesinde önemli temel ilkeler bulunmakta olup bunlar aşağıda sıralanmıştır (Asley ve Barman 2018):

- * Hasat edilen ürünlerin tüketicilerin değerlendirme amaçları için en yüksek kalitede olmaları.
- * Hasat edilen ürünlerin çeşidi temsil eden özelliklere sahip olmaları.
- * Hasat edilen ürünlerin pazar isteklerine uygun özelliklere sahip olmaları.
- * Ürünün insan ve çevre sağlığı açısından zararlı (toksik) maddeler içermemesi.
- * Hasat edilen ürünün hasat sonrası için yeterli bir ömre sahip olması.

Meyvelerde ve sebzelerde hasat zamanının belirlenmesi için türe ve çeşide göre değişen birçok ölçüt kullanılmaktadır (Karaçalı, 2009; Çandır ve Özdemir, 2017; Özcan 2018; Çizelge 1). Bu ölçütleri 50'ye kadar çıkarmak mümkündür. Bunlardan bazıları basit bir gözlemlerle ve analizlerle yapılmasına karşın, özellikle çevresel faktörlerden ve kültürel uygulamalardan kolay etkilenebildiklerinden tek başına güvenilir sonuçlar vermeyebilmektedir. Bu nedenle hasat zamanının belirlenebilmesinde bu ölçütlerden birden fazlasının birlikte kullanılması gerekmektedir. Diğer yandan, özel laboratuvar şartlarını gerektiren ve tek başına daha güvenilir sonuçlar veren yöntemler de bulunmaktadır. Bunlar klimakterik minimumun belirlenmesi, aroma maddelerinin çıkışının belirlenmesi ve etilen düzeyinin belirlenmesidir.

Hasat sırasında yapılan hatalar; ürünlerde su kaybının artmasına, kalitenin özellikle de dış kalitenin düşmesine ve hasat sonrasındaki ömrün (muhafaza ve pazarlama sürelerinin) kısalmasına yol açmakta-

dır. Bu zararlanmaları azaltabilmek için hasat sırasında ve sonrasında gerekli özenin gösterilmesinin yanında bazı ek önlemlerin de alınması gerekmektedir. Bu önlemler aşağıda sıralanmıştır (Karaçalı, 2009):

- * Hasat zamanında havanın yağışsız ve kuru olması.
- * Hasadın uygun aletler ve ekipmanlarla yapılması.
- * İşçi donanımının işe uygun olması.
- * İşçinin bilgili ve deneyimli olması.

Hasat için işçilerden 4-5 kişilik ekipler oluşturularak her ekibe belli bir çalışma (hasat) alanı gösterilmeli ve ekibin başına ekip sorumlusu olarak ürünün hasadını bilen deneyimli biri getirilmelidir. Hasatta, önce etek üzerindeki dallardaki (yere yakın olanlar), sonra etek dallarındaki, daha sonra da yüksek dallardaki meyveler toplanmalıdır. Yaz aylarında hasada erken saatlerde, çiğ kalktıktan sonra başlanmalıdır. Yağışlı havalarda hasada ara verilmeli, hava açtıktan 1 gün sonra hasada devam edilmelidir. Kademeli hasat yapıldığında iki hasat arasında belli bir sürenin olmasına, toptan hasat

yapıldığında ise hasadın en kısa zamanda bitirilmesine özen gösterilmelidir (Karaçalı, 2009).

Meyvesi yenilen sebzelerde, kademeli çiçeklenme görülmesinden dolayı kademeli hasat yapma zorunluluğu vardır. Bu durum çilek, dut, incir, böğürtlen gibi meyve türleri için de geçerlidir. Hasat sırasında çeşitli nedenlere bağlı olarak ürün kayıpları meydana gelmektedir.

Hasat sırasında ortaya çıkan kayıpların nedenleri aşağıda sıralanmıştır (Çandır ve Özdemir 2017):

- * Ürünün olgunlaşmadan önce ve aşırı olgun olarak toplanması.
- * Meyveler arasındaki olgunluk farkı.
- * Hasat sırasında oluşan (delinme, çizilme ve yaranma gibi) mekanik zararlanmalar.

Çizelge 1. Hasat zamanının belirlenmesinde kullanılan bazı ölçütler ve kullanıldığı türler

Ölçüt	Kullanıldığı Türlere Örnekler
Renklenme (dış ve iç renk)	Tüm meyve türleri ve meyvesi yenilen sebze türleri
Meyve eti sertliği	Meyveler
Suda çözünebilir kuru madde	Meyveler
Usare (meyve suyu) miktarı	Turunçgiller
Gelişme süresi	Tüm meyve türleri ve meyvesi yenilen sebze türleri, turp
Sıcaklık toplamı	Tüm meyve türleri ve meyvesi yenilen sebze türleri, bezelye
Nişasta miktarı	Elma, armut
Daldan kopma direnci	Elma, armut, kiraz, vişne, fındık, ceviz, badem, domates
Özgül ağırlık	Kiraz, karpuz, patates
Vurulduğunda tok ses verme	Karpuz
Özel koku oluşturma	Kavun
Baş şekli ve sıklığı	Karnabahar, brokoli, baş lahanası, Brüksel lahanası, marul
İç tane sertliği	Bezelye, fasulye, bakla
Şekil ve irilik	Fındık, karnabahar, pırasa, havuç, hıyar, patlıcan, enginar
Bitkinin kurumması	Soğan, sarımsak, patates
Asit içeriği	Erik, kiraz, vişne, nar, turunçgiller
Çekirdekten ayrılma	Erik, şeftali
Yağ oranı	Zeytin, avokado
İçsel etilen miktarı	Elma, armut
Solunum hızı	Klimakterik gösteren meyve türleri
Aroma maddelerinin çıkışı	Elma, armut, çilek, muz, kavun

- * Hasat kaplarının yetersiz ve uygunsuz olması.
- * Ürünlerin uygun yöntemlerle toplanmaması.
- * Ürünü güneşten korumadaki başarısızlık.

4. Hasadın Hasat Sonrası Uygulamalara Etkileri

Ambalajlama

Bahçe ürünlerinin kabuk yapıları ve renklenme durumları ürünün doğal ambalajı konumundadır. Bu ambalajın tüketici ve tüketim için cezbedici olması büyük önem taşımaktadır. Bu özellik yani dış kalite, öncelikle çeşit özelliğine bağlı olduğundan renklenmesi iyi olan çeşitlerin yetiştirilmesi gerekmektedir (Şekil 3). Diğer yandan ıslah çalışmalarıyla geliştirilen genotiplerin bu özelliğe sahip olması da gerekmektedir.

Yetiştirilen bir ürünün kalitesinin bir sonraki aşamaya aktarılabilmesinde ambalajlama önemli bir aşamadır. Pazara hazırlanmış ürünün uygun ambalaj kaplarına yerleştirilmesi işlemine ambalajlama adı verilmektedir. Bu uygulama elle düzgün şekilde ve dökme olarak ambalajlama olmak üzere iki şekilde yapılabilmektedir. Elle düzgün şekilde ambalajlamada ürünler tek tek ve belirli bir örneğe göre ambalaj kaplarına (sınavari veya diagonal olarak) yerleştirilmektedir. Hasat sonrasındaki kalitenin korunmasında muhafaza, standardizasyon, taşıma ve pazarlama-satış teknikleri yanında ambalajlama da önemli bir uygulamadır. Ambalajın bir örnek olabilmesi ve içine konan ürünle bütünleşebilmesi (hem ürünün korunması hem de görseelliğin arttırılabilmesi) için hasat sırasındaki hataların en aza indirilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde ambalajın ve ambalajlama tekniğindeki iyi uygulamaların karşılığı alınamayacaktır.

Standardizasyon

Standardizasyon yaş meyveler ve sebzeler gibi kolay bozulan ürünlerin pazarlanmasında zaman kazanma, satıcıya ve tüketiciye güvenilir ambalajlı ürün sunma açısından büyük önem taşımaktadır. Standardizasyon

bir örneklik demektir. Bahçe ürünlerinin pazarlanmasında tüketiciye sunulan ürünlerde bir örneklik sağlamak standardizasyonun amacını oluşturmaktadır. Satın alma standartlar olmadığında, satıcının ikna kabiliyetine ve alıcının kişisel isteklerine bağlı gerçekleşmektedir. Bu durum, çoğu kez alıcıyı zor durumda bırakmaktadır (Karaçalı, 2009).

Bahçe ürünlerinde ve genel olarak da tarım ürünlerinde standardizasyonu üç aşama sonunda sağlamak mümkün olabilmektedir. Bunlar (Özcan, 1995):

1. Genetik Yapıda Standardizasyon: Bir bölgede çok sayıda tür ve çeşit yetiştirmek yerine sınırlı sayıda ve kitlesel üretim yapabilecek düzeyde kaliteli çeşitlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

2. Kalitede Standardizasyon: Ürünlerin standartlarda bildirilen kalite sınıflarına ayrılmasıyla sağlanabilmektedir.

3. Ambalajda Standardizasyon: Kalite sınıflarına ayrılan ürünlerin standart ambalajlara ayrı ayrı yerleştirilmesiyle sağlanabilmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında standardizasyonun ilk aşamasını genetik yapı oluştururken kalite ve ambalajda standardizasyon için yeterli ürünü sağlamada, yetiştiricilik aşaması yanında hasat aşamasının da önemli bir rolü bulunmaktadır. Çünkü hasatta yapılan hatalar kalite sınıfları için yeterli ürün sağlanmasına engel oluşturmaktadır.

Böyle durumlar, ürün boyutları ve kalitesi yönünden standart olmayan ürünlerin bir ambalajda sunulmasını teşvik etmektedir. Standart olmayan ürünler de tüketici için bir risk oluşturmaktadır.

Muhafaza

Muhafaza, ürünlerin arz/talep dengesi dikkate alınarak daha sonra pazarlanmak üzere kalitelerinin korunabileceği veya kalite kayıplarının en aza indirilebileceği ortamlarda bekletilmesi işlemidir. Hasattan sonraki süreçte ve muhafaza süresince ürüne kalite katılması mümkün değildir. Ancak var olan kalitenin korunması mümkün olabilmektedir. Muhafaza sırasında ortaya çıkan sorunların çok büyük bir kısmı yetiştirme aşamasındaki veya hasat sırasındaki hatalardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle hasat, muhafazayı ve dolayısıyla da ürünün daha uzun süre pazarda kalabilmesini etkileyen bir uygulama konumundadır.

5. Sonuç

Tarımsal uygulamaların pazarlanabilir ürün miktarı, verim ve kalite üzerine önemli etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler genetik yapı ve ekolojikle birlikte şekillenmektedir. Tarımsal uygulamalar içerisinde en önemli uygulama hasattır. Çünkü hasadın yapılaş şekli türlere göre değişirken hasat zamanı da ürünün değerlendirilme amaçları ile

pazarlama süreçlerine göre değişebilmektedir. Belirtilen nedenlerle hasat, birçok değişkene bağlı bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hasat, yetiştirme döneminde ulaşılan kalitenin tüketiciye sunulabilmesinde köprü konumundaki bir uygulamadır. Hasat aşamasında hata yapılmaması yetiştiricilik aşamasında ulaşılan kalitenin tam olarak hasat sonrasına aktarılmasını sağlayacaktır. Hasat sırasında yapılan hataların giderilebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle hasatta (zamanı ve yapılaş şekli yönünden) hata yapmamak için çalışılmalıdır. Aksi hâlde bazen 3-4 ayı bazen de 1 yılı bulan üretim sürecindeki başarının, uygulamadaki (hasattaki) hatalarla yok edilmesi söz konusu olacaktır. İnsan gıdası olarak üretilen bahçe ürünlerinin kaliteli olması ve ürün kayıplarının önlenmesi dünyada açlıkla mücadele ve sağlıklı beslenmeye de önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Asley, R., Barman, K., 2018. Maturity Indices in Vegetables - An Overview. *Advances in Postharvest Technologies of Vegetable Crops* (Editörler; Bijendra Singh, Sudhir Singh, Tanmay K. Koley) Apple Academic Press Inc. Apple Academic Press Inc. Canada. p89-104.
- Çandır, E., Özdemir, A.E., 2017. Derim. *Bahçe Ürünlerinin Muhafazası ve Pazara Hazırlanması* (Editörler; R. Türk, N.T. Güneş, M. Erkan, M.A. Koyuncu) Somtad Yayınları Ders Kitabı No.: 1.131-184s
- Karaçalı, İ., 2009. *Bahçe Ürünlerinin Muhafazası ve Pazarlanması*, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No.: 494 İzmir: 486s.
- Özcan, M., 1995. Tarım Ürünlerinde Standart ve Kalitenin Yeri ve Önemi. *Standart*, 34 (407): 89-92.
- Özcan, M., 2018. Meyvelerde Derim, Muhafaza ve Pazarlama, Genel Meyvecilik (Editörler; R. Gerçekçioğlu, Ş., Bilgener, A., Soylu) Geliştirilmiş 5. Basım, Nobel Yayınları Yayın No.: 351. Fen Bilimleri: 26. 339-360s.
- Özcan, M., 2019. Hasat Depolama ve Pazara Hazırlama. *Marul Tarımı* (Editör: Ahmet Balkaya) Tarım Gündem Dergisi Özel Yayını, ISBN: 978-605-7846-39-6. 72-78s.

TARIMSAL ÜRETİMİN ÖNEMLİ BİR GİRDİSİ: GÜBRE

Fahri HARMANŞAH

Gübre İthalatçıları ve Dağıtıcıları Derneği Onursal Başkanı

fahriharmansah51@gmail.com

1. Giriş

Tohum, gübre, tarım ilaçları, alet ve makine, su, tarımsal üretimin vazgeçilmez girdilerinin başında yer alır. Bitkisel üretimde hedeflenen yüksek verime ulaşmak gübre kullanmadan imkânsızdır. Gübrenin üretim maliyetleri içindeki payı %15-20 verim artışındaki payı ise %50 civarındadır. Gübre dışındaki girdilerin fiyatlarının yükselmesi gübre fiyatı ile paralellik gösteriyorsa gübrenin maliyet içindeki oransal payı değişmiyordur. Diğer girdilere göre gübrenin fiyat artışı daha fazla ise maliyet içindeki payı da oransal olarak artıyordu. Bu oran, üretimde seçilen tür ve çeşitten, toprak yapısına, üretim alanının sulu-kuru olmasına kadar pek çok faktörün etkisi altındadır.

Konunun bitki besleme boyutuna bakıldığında; sıcak-kurak iklim, düşük organik madde, yüksek kireç ve kil, alkali toprak reaksiyonu, yüzlek profil ülkemizde toprak verimliliği açısından problemlerimizi oluşturmaktadır. Gübreleme konusu çok geniş ve ayrı bir makale konusu olacağından, biz gübrelemeyi bir tarafa bırakıp bu makalemizde gerek kimyasal gübrelerin gerekse organik gübrelerin profiline göz atacağız. Dilimizde kimyevi gübre, kimyasal gübre, ticari gübre kavramları eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

2. Ülkemiz Açısından Kimyasal Gübrelerin Durumu

Bitki besleme açısından gübrelemede 3 temel besin maddesi ön plana çıkar. Bunlar azot (N), fosfor (P), potasyum'dur (K). Bunlara makroelement diyoruz. Kimyasal gübre maliyetinin %80'ini ham madde (doğal gaz, fosfat kayası, dolomit) oluşturur.

Ülkemiz gübre ham maddeleri açısından yetersizdir ve dışa bağımlıdır. Doğal gaza sahip ülkeler azotlu gübre üretmektedir. Bunlar, amonyum nitrat, amonyum sülfat, üre vb. azotlu gübrelerdir. Bu nedenle ülkemiz, doğal gaz kaynağına sahip ülkelerden (Rusya, Ukrayna, Romanya, Bulgaristan, İran vb.) azotlu gübre satın almaktadır. Esas faaliyet alanı gübre üretmek olmayan Ereğli, Karabük ve İskenderun Demir Çelik Fabrikalarında proses gereği, bir miktar amonyum sülfat gübresi üretilmektedir.

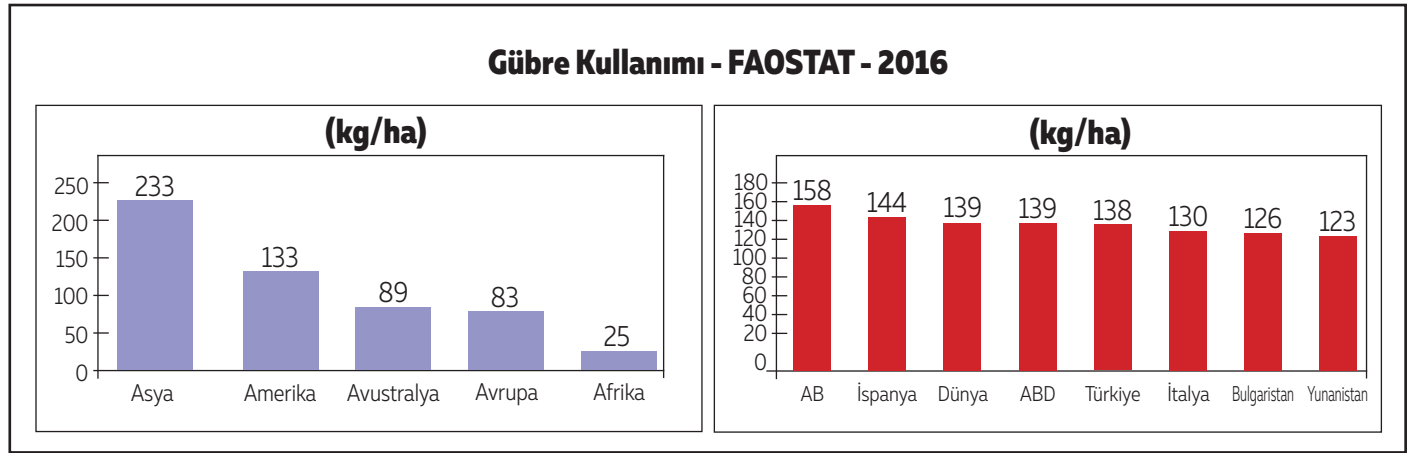
Fosforlu gübreler, fosfat kayasına sahip ülkeler tarafından üretilip ihraç edilmektedir. ABD, Afrika ülkeleri ve Rusya en fazla fosfat kayasına sahip ülkelerdir. Dünya fosfat rezervi 130 milyar tondur. Bunun %46'sı Fas'tadır. Ülkemizde 300-400 milyon ton fosfat kayası rezervi vardır. Bizdekinin tenörü düşüktür. İşlenebilir olan Mardin-Mazı Dağı rezervi olup 75 milyon tondur. Özel bir firma, 2018 yılında Mardin-Mazı Dağı İşletmesini faaliyete geçirmiştir ve fosforlu gübre üretimi yapmaktadır. Fosforlu gübrelerdeki kadmiyumun ekosisteme ve insan sağlığına zararlı ağır metal olması nedeniyle, kadmiyum oranının kimyasal yöntemlerle azaltılması yoluna gidilmiştir. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığınca kadmiyuma 3 ppm'e (mg/kg) kadar müsaade edilmektedir. (Tarımda Kullanılan Organik, Mineral ve Mikrobiyal Kaynaklı Gübrelere Dair Yönetmelik, Madde-5). Azot ve fosfora göre daha az kullanılan potasyumlu gübrelerin ham madde kaynaklarının yoğun olduğu yerler arasında Kanada, Rusya, İsrail, Şili ve Batı Avrupa ülkelerini sayabiliriz. Söylediklerimizi özetleyecek olursak ülkemiz gerek gübre ham maddesi gerekse mamul gübre açısından dışa bağımlıdır.

2.1. Gübre Tüketimimiz

Gübre kullanımı 1960'lı yıllardan sonra başlamıştır. Geçmişe dönük rakamlar vermek gerekirse 1963 yılında gübre tüketimimiz sadece 426.421 tondur. 1977 yılına gelindiğinde tüketim artmış ve 1.257.779 tona çıkmıştır. Dünyada Yeşil Devrim'in başlangıcı sayılan 1960-1970'li

yıllarda sapı sağlam, yatmayan, yüksek verimli buğday çeşitlerinin ıslahı ve 1980'li yıllardan sonra bilhassa hibrit mısır çeşitlerinin üretime girmesiyle gübre tüketimi de artmıştır. Bu artışlar ülkemiz için de geçerlidir. Ülkemizde gübre tüketimine geçmeden önce, dünyada ve ülkemizde FAO kayıtlarına göre birim alanda saf madde cinsinden gübre tüketimi Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1.

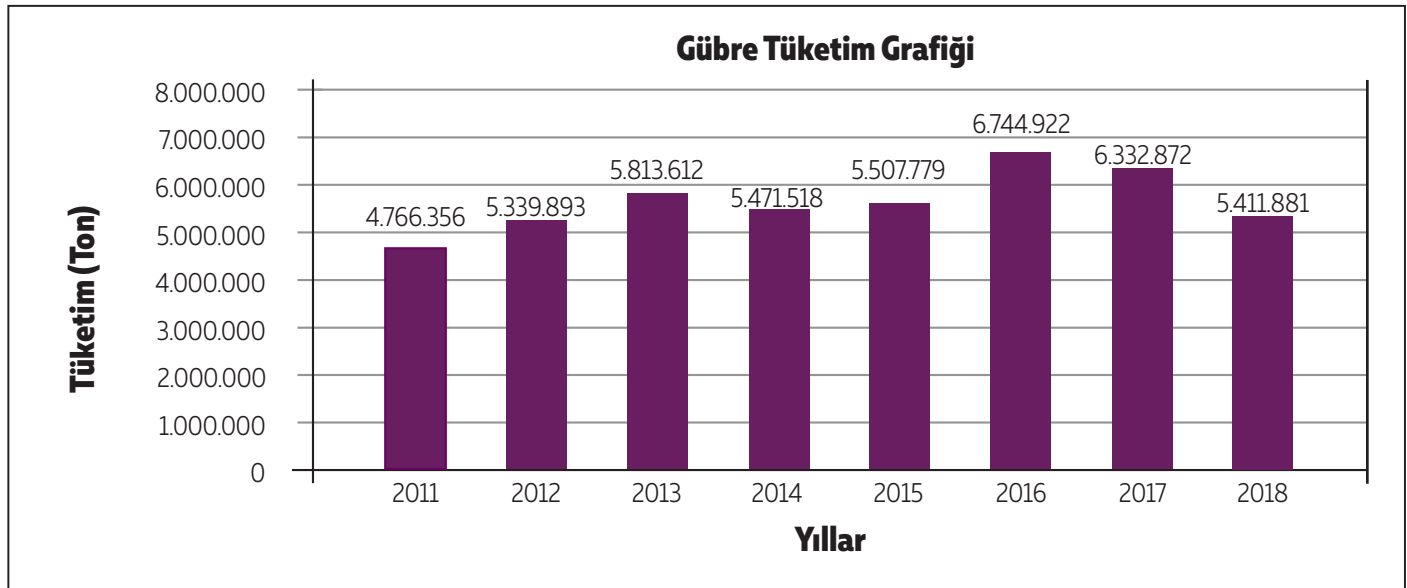

2016 yılı gübrede KDV'nin sıfırlandığı, gübre tüketiminin en fazla olduğu yıldır. Hektar başına saf madde olarak gübre tüketimimiz 138 kilogram olup dünya ortalamaları düzeyindedir. Tüketim düştükçe dünya ortalamalarının altına düşmektedir.

Verimliliğimizi arttırmak için gübre tüketimimizi de mutlaka arttırmak zorundayız.

Yıllar itibarıyla fiziki miktarlar üzerinden gübre tüketimi Grafik 2'de verilmiştir.

Grafik 2.

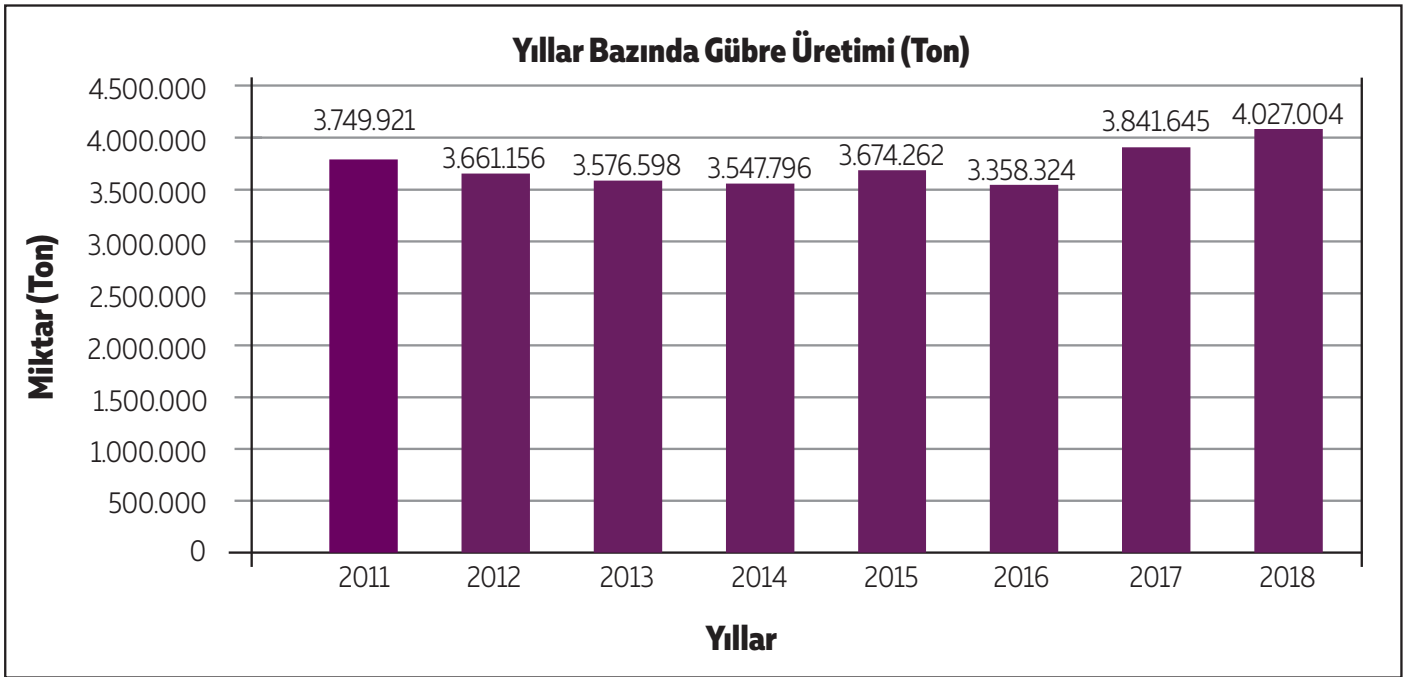
Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

2.2. Gübre Üretimimiz

Türkiye'de gübre üretimi, tamamı özel sektöre ait fabrikalarda yapılmaktadır. Kamuya ait üre gübresi üreten İGSAŞ (İstanbul Gübre Sanayi Anonim Şirketi) ve TÜGSAŞ'a (Türkiye Gübre Sanayi Anonim Şirketi) bağlı fabrikalar 2004 yılında özelleştirilmiştir. Gübre fabrikalarının yıllık üretim kapasitesi yaklaşık 5,8 milyon tondur.

Daha önce de belirtildiği gibi demir çelik fabrikalarının üretiminde, yan ürün olarak amonyum sülfat gübresi üretilmektedir. Gerek ham madde fiyatları gerekse dünyada mamul gübre fiyatlarındaki konjonktürel gelişmeler ve arz talep dengesi ışığında, gübre üretimi yıllara göre azalıp çoğalabilmektedir. Yerli üretimin yurt içi ihtiyacını karşılama oranı %50-70 arasında değişmektedir. Yıllar bazında fiziki gübre üretimi Grafik 3'te verilmiştir.

Grafik 3.

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

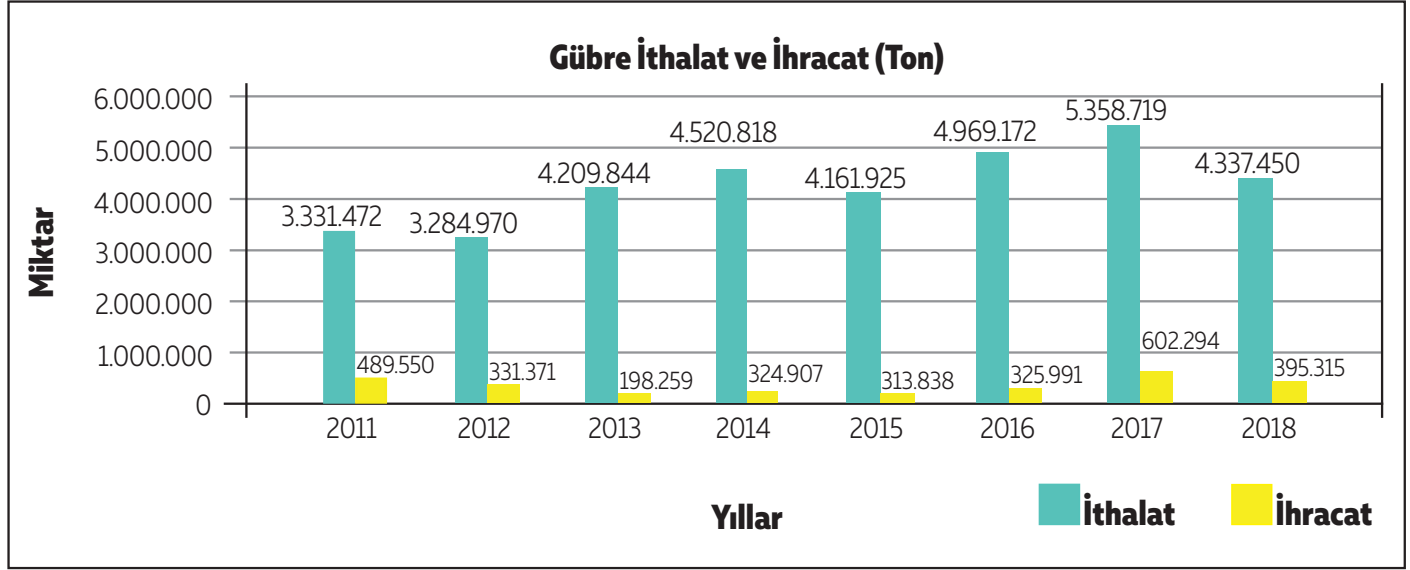

2.3. Gübre İthalat ve İhracatımız

Dünyada 146 milyon ton civarında gübre üretimi yapılmaktadır. Çin, gübre üretiminde %20,5 oranla birinci, ABD %13,1 oranla ikinci sıradadır. Üretilen gübrelerin 60 milyon ton civarındaki kısmı gübre ticaretine konu

olmaktadır. İthalatta %20,1 payla ABD birinci sırayı alırken %11,3'lük payla Çin ikinci sıradadır. Türkiye'ye gübre ithalatından düşen oran ise %1,8'dir. Yurt dışı fiyatları tuttuğu dönemlerde Grafik 4'te görülen miktarlarda gübre ihraç edilmiştir. Gübre ithalatımız ve ihracatımız Grafik 4'te yer almaktadır.

Grafik 4.

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

3. Geçmişten Günümüze Gübre Desteklemeleri

Bitkisel üretim maliyeti içinde önemli bir yere sahip, kullanımının asla terk edilmemesi gereken üretim girdisi gübre, bugüne kadar devletçe az çok desteklenmiştir. Destekleme şekli zaman içinde farklılıklar

göstermiştir. Şekli ne olursa olsun önemli olan, tarımsal üretim yapan çiftçilerimizin gübre kullanımını teknik esaslar çerçevesinde yapabilmeleri için gübrelere yapılan desteklemelerdir. 1980'den 2001 yılına kadar yapılan destekleme tutarı ve destekleme oranı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

1980 - 2001 Yılları Destekleme Miktarları			
Yıllar	Destekleme Tutarı (000) TL	Destekleme Oranı (%)	Kimyevi Gübre Tüketimi (Ton)
1980	38.349.000	56,1	3.019.936
1985	193.939.000	47,4	3.997.735
1994	7.036.605.638	28	3.997.809
1995	16.544.204.810	34	4.386.066
1996	44.474.312.507	50	4.596.314
1997	72.900.000.000	50	4.642.455
1998	141.000.000.000	44	5.464.908
1999	97.900.000.000	27	5.581.069
2000	94.400.000.000	18	5.294.202
2001	73.500.000.000	11	4.262.343

Kaynak: Veliöğlü, H. ve Arkadaşları. 3. Ulusal Gübre Kongresi 2004
Anonim, 2004. <http://www.tarim.gov.tr>

Günümüzde alan ve bitki türleri bazında gübre desteklemeleri, mazot desteklemeleriyle birleştirilmiş ve aynı Kararname'de yer almıştır. Hâlen geçerli olan gübre desteklemeleri Tablo 2'de yer almaktadır. Aynı Kararnamenin devamında bitkisel üretimle ilgili 13 başlık altında farklı amaçlı desteklemeler yer almaktadır. Bu destekleme listesinde organik tarım, iyi tarım uygulamaları, yem bitkileri desteklemeleri, tohumluk üretim desteği, sertifikalı tohum kullanım desteği, sertifikalı fide/fidan kullanım desteği gibi desteklemeler yer almaktadır. Bu başlıklar altında yapılan desteklemelerden bu konuyla ilgilenen üreti-

ciler veya kullanıcılar yararlanmaktadır. Örneğin: "Tohumluk üretim desteği"nden Kararnamede yer alan bitki türlerinde tohumluk üreten özel tohum firmaları yararlanmaktadır. Hâlbuki mazot ve gübre desteklemeleri ÇKS kayıtları üzerinden doğrudan üretim yapan çiftçilere verilmektedir. Artan gübre fiyatları karşısında gübre desteklemeleri yetersiz kalmıştır. Dekar başına yapılan gübre desteklemeleri ile çiftçilerimiz 1,5 kg dap gübresi veya 2,1 kg üre gübresi satın alabilmektedir. Tarımsal destekleri bütünüyle ele alıp yeniden değerlendirmeye tabi tutulması ka-
naatimizce yerinde olacaktır.

Tablo 2. Gübre desteklemeleri 2018

Sıra No	Ürünler	Mazot (TL/da)	Gübre (TL/da)	Toplam Destek (TL/da)
1	Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Triticale	15	4	19
2	Çeltik, Pamuk	40	4	44
3	Nohut, Mercimek, Kuru Fasulye	14	4	18
4	Aspir	12	4	16
5	Yağlık Ayçiçeği, Soya Fasulyesi, Tane Mısır, Patates	19	4	23
6	Kanola (Kolza), Soğan, Yaş Çay, Fındık, Yem Bitkileri ve Diğer Ürünler	10	4	14
7	Nadas	6	-	6

Kaynak: Bitkisel Üretim Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No.: 2018/17)

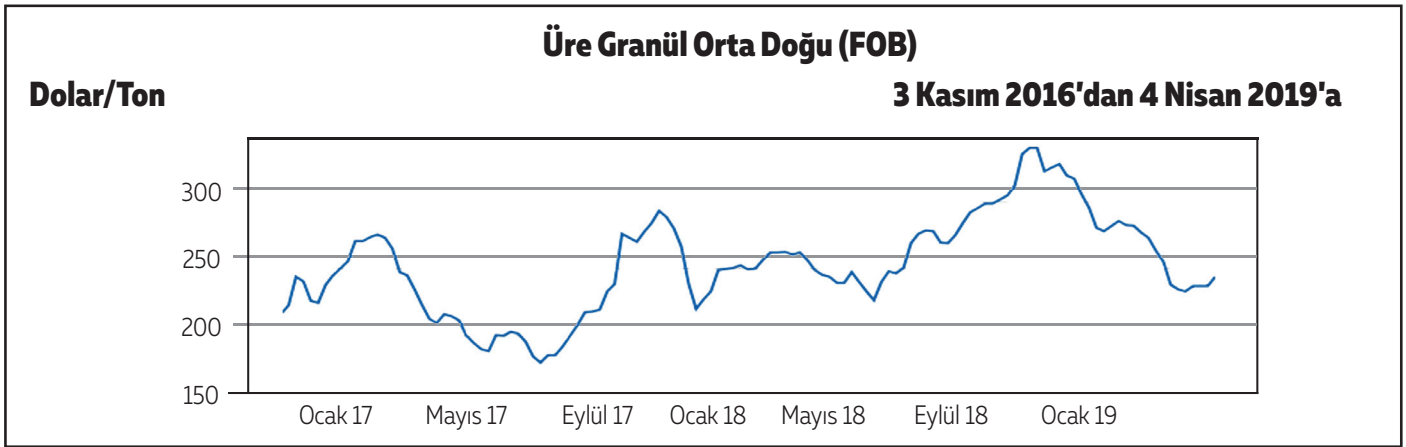
4. Gübre Fiyatlarını Etkileyen Faktörler

Dünyada gübre ticareti -gerek ham madde gerekse mamul gübre olsun- dolar üzerinden yapılmaktadır. Gübre fiyatlarını etkileyen unsurların başında dolar kurundaki artışlar ve düşüşler gelmektedir. Diğer taraftan dünyada gübre fiyatları mevsim başı ile mevsim sonu arasında farklı olabilmektedir. Dünya gübre piyasasını, konjonktürel gelişmeler, arz talep dengesi gibi faktörler etkilemektedir. Dünya gübre fiyatlarındaki değişimle ilgili bir fikir vermesi bakımından 3 Kasım 2016 - 4 Nisan 2019 tarihleri arasında üre ve dap

gübresi ile ilgili fiyat değişimleri Grafik 5'te ve Grafik 6'da yer almaktadır. Genelde kullanımın yoğunlaştığı aylarda fiyatlar yükselmektedir.

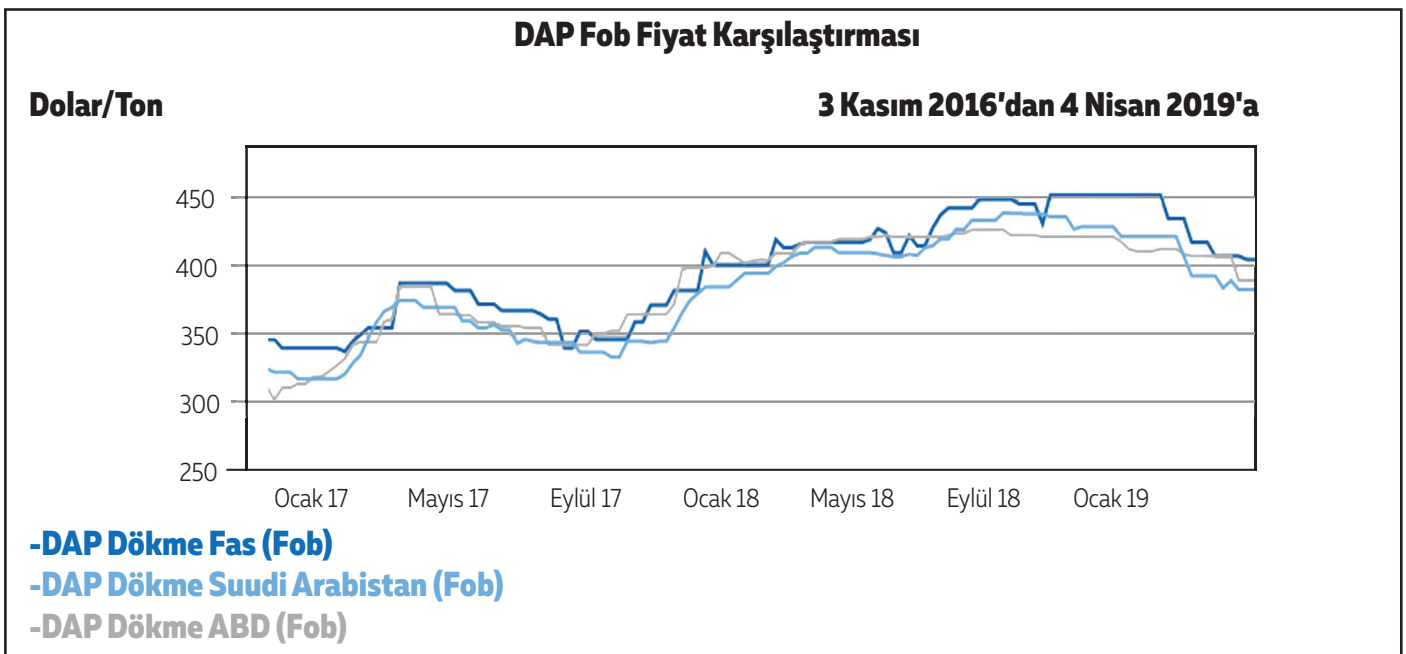
Dolar kurundaki artış ve dünyadaki fiyat hareketleri nedeniyle, ülkemizde gübre fiyatlarında bir önceki yıla oranla %100'e yakın artış olmuştur. Ülkemizde gübre sektörü, rekabetin en yoğun olduğu sektörlerin başında gelmektedir. Kimyevi gübre üretimi, tüketimi, ithalatı arasındaki ilişkiyi; gübre fiyatı, çiftçinin alım gücü, devletçe yapılan destekleme oranı ile bitki deseni belirlemektedir.

Grafik 5.

Kaynak: Fertecon European Fertilizer Report

Grafik 6.

Kaynak: Fertecon European Fertilizer Report

5. Organik Gübreler

Ülkemiz topraklarının organik madde durumu Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3.

Türkiye Topraklarının Organik Madde Durumu	
Tarım Alanlarının (%)	Organik Madde Oranı (%)
- %19,2	→ %1'den az
- %49,8	→ %1-2 arası
- %22,4	→ %2-3 arası
- %5-6	→ %3-4 arası
- %3	→ %4'ten fazla
- Topraklarımızın %50'sinde çinko eksikliği var.	
- Topraklarımızın %30'unda demir eksikliği var.	

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı gibi %1'in altında çok zayıf organik madde ihtiva eden topraklarımızın oranı %19,2 - %1-2 arası, yetersiz organik madde ihtiva eden topraklarımızın oranı ise %49,8'dir. Yani diğer bir ifadeyle topraklarımızın %69'unun organik maddesi yetersiz durumdadır. Bitkisel ve hayvansal kökenli organik maddeler (gübreler), toprağın fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik faaliyetlerini olumlu etkiler. Organik gübreler toprakların su ve havalanma kapasitesini dengelerken, toprağın besin maddesi tutma kapasitesini artırarak toprağa ilave edilen bitki besinlerinin yıkanma yoluyla kaybını önler.

Ayrıca tamponlama özellikleri nedeniyle toprakta meydana gelebilecek ani pH değişimlerini, ağır metal toksitelerinin ve hafif tuzlanmadan kaynaklanacak tuz konsantrasyonu yükselmelerinin zarar derecelerini azaltır (Schroder, 1984).

Organik madde kaynaklarının başında hayvansal gübreler (büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanları) ve artıklar gelir. Ancak hayvansal gübrelerden beklenen faydayı sağlamak için bunların tekniğine uygun şekilde olgunlaştırılıp kullanılması gerekir. Yanmamış taze gübreler, bitkilerde

yanmaya neden olabileceği gibi taşıdıkları ot tohumlarından dolayı kullanıldıkları tarlaların yabancı otlar tarafından basılmasına neden olabilir. Topraklarımızın yapısını iyileştirecek olan hayvan gübrelerinin değerini bilip onu doğru zamanda ve doğru bir şekilde kullanmak çok önemlidir. Bitki hasat artıklarının, organik evsel artıkların, dökülen ağaç yapraklarının çürütülmesiyle elde edilen kompost da çok değerli bir organik maddedir. Tarım ürünleri sanayisinin bitkisel ve hayvansal artıkları (salça, konserve, balık sanayi vb.) organik madde olarak değerlendirilebilir. Keza baklagillerin ekilip, azami çiçeklenme döneminde sürülüp toprak altına getirilmesiyle ve çürütülmesiyle yapılacak yeşil gübreleme, topraklarımızda organik madde düzeyinin artırılmasına ve toprağın azotça zenginleştirilmesine imkân sağlamaktadır.

Organik madde kaynağı açısından ülkemizde mevcut olan diğer bir kaynak ise ham linyittir. Kömürleşme oranı düşük bazı linyit kömürlerinde bulunan kömür maddelerinin fiziksel işlem ve kimyasal çözümlerle ekstraksiyonu sonucu kahverengi humus maddelerini elde etmek mümkündür. Mikronize hâle getirilmiş humusça zengin leonardit minerali, bünyesindeki kömürden ve diğer yabancı maddelerden fiziksel işleme ayrıldıktan sonra organomineral gübre üretiminde kullanılır veya doğrudan toprağa uygulanır. Bu materyalin organik madde miktarı ortalama %90, kül miktarı %10 düzeyindedir (Çolakoğlu, H. 2004). Humus bakımından zengin bu materyalin hümik asit miktarı ve diğer özellikleri Tablo 4'te verilmiştir. (Anonim 1998, Zimmerman, 1998)

Tablo 4.

Organomineral Gübre Üretiminde Kullanılan Leonardit Mineralinin Bazı Özellikleri	
Organik Madde	%88,2
Kül	%11,8
pH	%6,9
Azot (N)	%0,89
Fosfor (P_2O_5)	%0,11
Potasyum (K_2O)	%0,11
Magnezyum (MgO)	%0,64
Kalsiyum (CaO)	%2,99
Hümik Asit	%81
Fulvik Asit	%9

5.1. Organomineral Gübreler

Bitkisel ve hayvansal organik gübrelerin mineral gübrelerle üretilmesi sonucu geliştirilmiş gübrelere organomineral gübreler denilmektedir. Organomineral gübrelerde organik madde miktarı %35-60 arasında değişmektedir. Mineral besin maddesi miktarı ise azot için %4-10 N, fosfor için %4-7 P_2O_5 ve potasyum için %5-10 K_2O arasında değişmektedir. (Rober ve Schaller, 1985)

5.2. Mikrobiyal Gübreler

Mikrobiyal, bakteriyel, biyolojik gübre terimleri aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu gübreler ürün verimini arttırıcı rol oynar. Mikrobiyal gübreler, havadaki ve topraktaki besin maddelerinin bitkilere faydalı olmasına yardımcı olur ve bu sayede kimyasal gübrelerden tasarruf sağlar. Bunlar:

- Atmosfer azotunu bitkiye yararlı forma çevirir (Biyolojik azot fiksasyonu).
- Çözünemez veya fiske edilmiş besin maddelerini çözer veya bitkiye yararlı hâle getirir (Fosfat çözünebilirliği).
- Bitki gelişimini hızlandırıcı maddeleri işler (Hormonlar).
- Hayati önemi olan bitki besin maddelerinin bırakılmasını sağlamak ve toprağın humik içeriğini yükseltmek için yeşil gübre/bitki artıklarının parçalanmasını teşvik eder (Arcak, S. Güder, N. 2004).

Farklı bitkilere farklı biyolojik gübre uygulanması gereklidir. Örneğin nohut, mercimek, bezelye, soya fasulyesi gibi baklagillere ve yonca gibi yem bitkilerine rhizobium uygun iken; buğday, pirinç gibi bitkilere ortak azot fikse eden ve bitki gelişimini hızlandıran rizosfer bakterileri tercih edilmektedir.

Sonuç

Topraklarımızın fiziksel ve kimyasal özelliklerini iyileştirici tedbirler alarak gübreleme yapmalıyız. Topraklarımızın fiziksel özelliklerini ve organik madde durumunu göz ardı ederek sadece kimyasal gübreler kullanmak doğru bir yaklaşım değildir. Organik gübrelerin toprağı iyileştirici etkilerini düşünerek sadece organik veya organomineral gübrelerle bitki besin maddeleri ihtiyaçlarının karşılanabileceğini düşünmek de doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü organik ve organomineral gübreler bitkilerin tüm besin maddesi ihtiyacına tam olarak cevap veremez. Toprak analizleri yaptırarak toprağımızın fiziksel ve kimyasal durumunu iyi bilmek ve kimyasal gübreden bir miktar tasarruf ederek organik gübreleri devreye sokmak, yüksek verime ulaşma ve sürdürülebilir toprak yönetimi açısından yerinde olabilir. Bitkisel üretimde yüksek verim almak için kimyasal gübreleri doğru bir şekilde ve yeterli miktarda kullanmak durumundayız. Gübre fiyatı ve üretim maliyeti çiftçi açısından önemli bir faktördür. Bu nedenle çiftçinin gerektiğinde devletçe desteklenmesi önem kazanmaktadır.

Kaynaklar

- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıtları
 Demir, S. Yağın, H. 2004, Dünyada ve Türkiye'de Fosfat Rezervlerinin Genel Durumu, 3. Ulusal Gübre Kongresi Tokat.
 Çolakoğlu, H. 2004, Organomineral Gübreler ve Gübre Kullanımı Üzerine Yeni Yaklaşımlar,
 Saltalı, K. 2004, Fosforlu Gübrelerde Ağır Metal Sorunu ve Öneriler. 3. Ulusal Gübre Kongresi.
 İşçener, İ. Sayar, H. 2004, Tarım ve Gübre Sektörü 3. Ulusal Gübre Kongresi.
 Arcak, S. Güder, N. 2004 Biyolojik Gübrelemenin Sürdürülebilir Ekosistemdeki Önemi, 3. Ulusal Gübre Kongresi.
 Polat, H. Almaca, N.D. 2005, Harran Ovası'nda Tesviye Yapılan Arazi lerde Kompost ve Yeşil Gübre Uygulamasının Toprak Özellikleri ve Pamuk Verimine Etkileri, TAGEM 2006/16.
 Polat, H. ve Arkadaşları, 2010, Tarımsal Alanlarda Sürdürülebilir Artık Yönetimi, TAGEM - BB - Toprak Su 2010/97.
 Fertecon European Fertilizer Report.

TÜRKİYE'DE KİMYON ÜRETİMİ VE TİCARETİ

Prof. Dr. Neşet ARSLAN
narslan@agri.ankara.edu.tr

Giriş

Kimyon, ülkemizde çok eskiden beri yetiştirilmekte ve kullanılmaktadır. Kültepe metinlerinde geçen kimyon, kişniş, kudimmum (bir kekik türü) gibi baharatlar bu dönemde Anadolu mutfağında yer alan besin maddeleridir. Hitit metinlerinde adı en çok geçen baharat, dilimizde hemen hemen aynı söyleyişle yaşayan kamunum, yani kimyondur. Kimyonun ekim alanı ve üretim miktarı hakkındaki bilgiler çok sonradan yayımlanmaya başlamıştır. İlk bilgilere göre kimyon Türkiye'de en çok Eskişehir, Sivrihisar, Mihalıççık, Göynük, Aksaray bölgelerinde ekilmektedir.

Yıllık üretim, mevsim şartlarına göre değişmekle birlikte 500-1.000 ton arasındadır. Üretimin çoğu büyük şehirlerimizde bilhassa İstanbul'da tüketilmektedir (Ateş 1963). Nitekim Osmanlı Devleti'nin mahkeme kayıtlarını kapsayan ekonomik, sosyal, siyasi, dini açıdan ve askeri tarih açısından da birinci derecede kaynak kabul edilen şer'îye sicillerinden Sivrihisar'a ait defterlerdeki veraset cetvellerinde adının sıkça geçmesinden ve taksimata konu olmasından dolayı Sivrihisar'da kimyonun eskiden beri yetiştirildiği anlaşılmaktadır. Yine 1891-1892 yıllarından kalan Salnâme-i Vilayet-i Ankara'da Çubuk kazasında yetiştirilen ürünler arasında kimyon da yer almaktadır.

Türkiye'de Kimyon Üretimi

1975 -2000 yılları arasındaki kimyon ekimi ve üretimi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'de kimyon ekimi ve üretimi (1975-2000)

Yıllar	Ekiliş (ha)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)
1975- 1980	5.015	2.232	44,5
1981	9.551	4.018	42,1
1982	20.223	9.913	49,0
1983	81.000	35.000	43,2
1984	125.000	58.000	46,4
1985	65.000	33.000	50,8
1986	42.500	15.000	35,3
1987	56.000	26.000	46,4
1990	11.000	5.200	47,3
1995	17.160	7.100	41,4
2000	13.530	6.900	51,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi kimyon ekimi 1984 yılında 125 bin hektara çıkarak zirve yapmış ve giderek azalarak 2000 yılında 13.530 hektara düşmüştür. 1975-1980 yılı ortalaması 2.232 ton olan üretim 1984'te 58.000 bin tona yükselmiştir. Daha sonra azalan ekim alanlarına bağlı olarak üretim 2000 yılında 6.900 tona düşmüştür.

Tablo 2. Türkiye'de kimyon ekimi ve üretimi (2004-2017)

Yıllar	Ekiliş (ha)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2004	28.540	15.000	53
2005	13.530	6.900	51
2006	21.154	11.998	57
2007	18.326	9.159	50
2008	18.325	8.879	48
2009	19.011	14.533	76
2010	17.124	12.587	74
2011	20.012	13.193	66
2012	22.629	13.900	61
2013	24.705	17.050	69
2014	22.442	15.570	69
2015	27.025	16.897	63
2016	26.885	18.586	69
2017	26.736	19.175	72

Dekara verim yıllara göre 35,3- 51,0 kg/da arasında değişmiştir. Bu dönem üretimin artmasındaki en büyük etken; İran'daki iç karışıklığa ve İran-Irak savaşına bağlı olarak üretimin azalması, dünya pazarlarında oluşan boşluğun ülkemiz tarafından doldurulmasıdır. 2004-2017 yılları arasındaki kimyon ekimi ve üretimi Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi 2004 yılında 28.540 hektar olan kimyon ekim alanı düzensiz iniş çıkış göstererek biraz azalmış; son üç yılda ise yükselmiştir. 2004 yılında 15.000 ton olan üretim, ekim alanlarındaki azalmaya rağmen 2013'ten itibaren artarak 2017'de 19.175 bin tona yükselmiştir. Bu artış son yıllarda birim alanda verimdeki artıştan kaynaklanmıştır. TÜİK verilerine göre 2016 yılında Ankara, Konya, Eskişehir, Afyonkarahisar, Denizli, Şanlıurfa, Kırşehir, Karaman, Çorum, Kütahya, Burdur, Kahramanmaraş, Kırıkkale, Nevşehir, Kayseri, Sivas illerinde kimyon ekimi yapılmıştır. Ankara, Konya, Eskişehir, Afyonkarahisar, Kırşehir, Kırıkkale, Kayseri illerinde toplam üretimin %99,28'i gerçekleşmiştir.

Kimyon İhracatımız

Türkiye, dünya kimyon ihracatında önemli bir yere sahiptir ve eskiden beri ihracatımız vardır. 1953-1961 yıllarındaki kimyon ihracatı Tablo 3'te verilmiştir (Ateş 1963).

Tablo 3. Kimyon ihracatımız (1953-1961)

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (TL)
1953	1.449,4	994.098 TL
1954	219,6	1.444.108 TL
1955	304,9	308.202 TL
1956	265,4	522.935 TL
1958	185,2	278.562 TL
1959	640,9	901.041 TL
1960	344,2	350.251 TL (Dolar: 2,80)
1961	1.354,6	3.577.890 TL (Dolar: 9 TL)

Tablo 3'te görüldüğü gibi 1950'li yıllarda kimyon ihracatımız 185,2-1.449,4 ton arasında değişmiştir. Bu yıllarda kimyon ihracatının çok yüksek olmadığı ve ihracatın düzensiz bir seyir takip ettiği anlaşılmaktadır. Son 40 yıldaki kimyon ihracatımız Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kimyon ihracatımız (1978 -2018)

Yıllar	İhracat (Ton)	Değer (1.000 Dolar)	Kg/Dolar
1978	637,6	1.073,0	1,68
1979	750,6	1.142,5	1,52
1980	3.104	3.407	1,09
1981	5.178	5.639	1,09
1982	5.237	8.496	1,58
1983	16.568	18.468,6	1,12
1984	24.460	19.998	0,81
1985	23.665	13.478	0,56
1986	13.216	10.073	0,75
1987	17.711	19.146	1,08
2005	7.202	10.718	1,49
2006	4.900	7.730	1,58
2007	4.209	9.228	2,49
2008	2.367	6.832	2,89
2009	5.822	12.146	2,09
2010	7.695	17.814	2,31
2011	7.316	20.424	2,79
2012	3.732	10.167	2,72
2013	7.941	20.575	2,59
2014	6.011	15.399	2,56
2015	3.765	11.134	2,96
2016	8.300	22.916	2,76
2017	4.847	15.517	3,20
2018*	7.089	21.374	3,02

*2018 yılı verileri geçicidir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi kimyon ihracatımız yıllara göre büyük değişiklik göstermektedir. Zira kimyon ihracat miktarında ve değerinde üretim miktarına ve dünya piyasalarına bağlı olarak önemli dalgalanmalar olmakta ve Türkiye de bu dalgalanmalardan etkilenmektedir. İran'daki iç karışıklığa ve Irak'la savaşın etkisine bağlı olarak bu ülkenin üretiminin iyice azaldığı 1983-1987 yıllarında üretimi-miz ve ihracatımız çok artmış ve 25 bin tona kadar çıkmıştır. Bu dönemde dünya pazarlarındaki boşluk ülkemiz tarafından doldurulmuştur. Sonraki yıllarda üretim ve ihracat tekrar azalmıştır. Son yıllarda 5-8 bin ton arasında değişen bir ihracat gerçekleşmektedir. Yine son yıllarda ihracatın değeri 10-20 milyon dolar arasında değişmektedir. Tabloda dikkati çeken bir husus da ihraç edilen kimyonların kg fiyatındaki büyük değişimdir. İhracatımızın çok olduğu yıllarda kimyonun fiyatı bir doların altına düşmüştür. Son yıllarda ise fiyatlar 2,5-3 dolar arasında seyretmektedir. Bunda dünya baharat fiyatlarındaki artışın ve ürünün temizlenerek piyasaya sürülmesinin de etkisi vardır. Yıllara göre az da olsa kimyon ithalatımız olmaktadır.

Kimyon Tarımının Geliştirilmesi ve Kimyon Tarımında Bazı Darboğazlar

Kimyon tarımının geliştirilmesi için şu hususların önceden bilinmesi gerekir.

1. Kimyonun yurt içi ve yurt dışı tüketimi ne kadardır, tüketimdeki gelişmeler hangi yöndedir?
2. Bu bitkinin baharat olarak kullanımının dışında başka amaçlar için kullanımı var mıdır?
3. Kimyon ihracatında rakip ülkeler var mıdır, varsa bunlarla rekabet edebilme şansımız nedir?
4. Kimyon tarımını geliştirmede avantajlarımız ve dezavantajlarımız nelerdir?

Dünya kimyon talebi oldukça sınırlıdır. Bu pazarda bize rakip olan İran, Hindistan, Suriye, Afganistan gibi üretici ülkelerin bu pazardaki payını arttırma girişimleri de göz önüne alındığında, bu ülkelerle ancak kaliteli ürünler sayesinde rekabet edebileceğimiz açıktır. Bunun için her türlü önlemin alınması şarttır.

Yabancı Otlarla Mücadele

Kimyon tarımında yabancı ot mücadelesi çok önemlidir. Zira kimyonun ilk gelişimi çok yavaş olduğu gibi bitkinin kendisi de cılız olup yabancı otlarla rekabeti çok zayıftır. Öyle ki çeşitli nedenlerden dolayı zamanında önlem alınmadığında kimyon tarlaları bazen tekrar sürülüp bırakılmaktadır. Yabancı otlarla mücadelede öncelik kültürel önlemlere verilmelidir. Bunların başında da temiz tohumluk kullanmak gelmektedir.

Yapılan bir çalışmada farklı yörelere ait kimyon tohumlarının içinde parazit bir bitki olan küskütün ve yabancı pek çok otun tohumları bulunmuştur. Kimyon alıcılarının ve ihracatçıların temizlenmiş, sertifikalı tohumları üreticilere vermesi faydalı olur. Nitekim bir firma, böyle bir uygulamayı pratiğe aktardığını ifade etmiştir.

Ekim Nöbeti Uygulamak

Hâlihazırda kimyon ekilen tarlalarda bir yıl buğday ertesi yıl kimyon ekilmektedir. Son yıllarda hastalıklardan dolayı daha uzun süreli münavebe uygulayan çiftçiler de vardır. Uzun süreli münavebe hastalık riskini önemli ölçüde azaltmaktadır.

Yabancı Otları Tohum Bağlamadan İmha Etmek

Yabancı otlar, kimyon tarlalarında genelde elle yolunarak veya çapalama yapılarak yok edilmektedir. Kimyon, bazı yerlerde serpmeye olarak bazı yerlerde de buğday mibzeri ile ekildiğinden yabancı otlarla mücadele güçlüklerle yapılmakta, mekanik mücadele imkânı olmamaktadır.

Mibzerlerin bir gözü açık bir gözü kapalı kullanılması yani daha geniş aralıklarla ekilmesi hâlinde önemli bir verim kaybı olmadan yabancı ot mücadelesi yapılabilir.

Kimyasal Mücadele

Kimyasal yolla yani herbisitlerle yabancı ot mücadelesinde istenen sonuca ulaşabilmek için bazı hususlara dikkat etmek gerekir. Ekimden önce ögütülen herbisitler toprağa uygulanıp diskaro ve tirmik yardımı ile toprağın 5-6 cm derinliğine kadar karıştırılmalıdır. Daha sonra kimyon ekimi yapılmalıdır. Çıkış öncesi kullanılan herbisitlerde toprağın iyi sürülmesine ve keseksiz olmasına dikkat edilmelidir. İlaçlama, toprak tavında iken yapılmalıdır. Çıkış sonrası yapılacak ilaçlamalarda yabancı otların ve kimyonun fazla gelişmemiş olmasına dikkat edilmelidir.

Kullanılan herbisitler kimyona ruhsatlı olmalıdır ve mutlaka tavsiye edilen dozda uygulanmalıdır. Hâlihazırda ruhsatlı iki herbisit vardır (Tablo 5). Daha önceden ruhsatlı olan *Haloxypop ethoxyethylester*, *Prometryne*, *Trifluralin* etken maddeli herbisitler yasaklanmıştır. Belli bir alana verilecek ilaç dozunun o alana yeknesak bir şekilde atılmasına dikkat edilmeli; ilaçlı alanlardan ikinci kez geçilmemelidir. Herbisitlerin üründe bakiye bırakmamaları hususuna da dikkat edilmelidir.

Tablo 5. Kimyonda ruhsatlı herbisitler

Etken Madde	Formülasyon	Miktar
Clethodim 240 g/l	EC	30 ml/da (çıkış sonrası)
Linuron %50	WP	150 g/da
Linuron 450 g/l	WP	250 ml/da

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Kimyonun bazı hastalıkları ve zararlıları bulunmakla birlikte tüm dünyada ve ülkemizde solgunluk (*Fusarium* sp) ve yanıklık (*Alternaria* sp) çok önemlidir. *F. oxysporum* f.sp. *cumini* ve *A. burnsii*, Türkiye'de kimyon yetiştiriciliği için en önemli risk faktörleridir. Ankara ve Konya illeri karşılaştırıldığında, Ankara'da *F. oxysporum* yaygınken Konya'da *A. burnsii*'nin yaygın olduğu tespit edilmiştir.

Solgunluk (*Fusarium*): Bitkinin gelişme dönemlerinde çoğunlukla çiçeklenmeye yakın veya çiçeklenme döneminde aniden kuruması şeklinde kendini gösterir. Bununla yapılan ilaçlı mücadeleden başarılı sonuçlar alınamamakla birlikte son yıllarda yapılan çalışmalarda bazı ilaçların hastalığın etkisini önemli derecede azalttığı belirtilmektedir. Uzun süreli ekim nöbeti uygulamak ve tohumu ilaçlamak başarılı sonuç verebilir. Ülkemiz kimyon ekim alanlarında yapılan çalışmada bu hastalığın tüm ekim alanlarında varlığı ve esas etmenin de *Fusarium oxysporum* f.sp. *cumini* yanında *F. solani*, *F. acuminatum*, *F. equiseti*, *F. sambucinum*, *F. avenaceum* olduğu görülmüştür. Bunlardan *F. solani*, *F. equiseti* de kimyonda önemli ölçüde zarar yapmaktadır. Kimyon üretimi yapılan alanlarda hastalıklı bitkilerden izole edilen tüm patojenler içerisinde *F. oxysporum* ve *F. acuminatum* sırasıyla %13,19 ve %21,37 olarak tespit edilmiştir.

Yanıklık (*Alternaria*): Özellikle çiçeklenme döneminde havaların yağışlı ve nemli olması nedeniyle yanıklık ortaya çıkan bir hastalık olup tohum ilaçlaması ve yağışlardan hemen sonra mantari ilaçlar ile yapılacak ilaçlamayla hastalık kontrol edilebilir. Esas etmen *Alternaria burnsii* yanında *A. alternata*, *A. Infectoria*'da kimyon tarlarında görülmüş ve *A. alternata* da patojenik etki göstermiştir.

Kimyon üretimi yapılan alanlarda hastalıklı bitkilerden izole edilen tüm patojenler içerisinde *A. burnsii* %32,72 oranla en yaygın patojen olarak belirlenmiştir. Ayrıca bazı kimyon tarlarında *Macrophomina phaseolina* da bulunmuş önemli bir patojen olduğu görülmüştür. *M. phaseolina* sadece Ankara'da kimyon yetiştirilen alanlarda tespit edilmiştir.

Çeşit ve Tohumluk Konusu

Üreticiler, kimyonda tohumluk olarak ellerindeki materyali kullanmaktadır. Kimyonda tescil edilmiş iki çeşidimiz bulunmakla birlikte bunlar henüz üretimde yer alamamıştır. Amaçları belirlenmiş düzenli ve devamlı islah programları mutlaka oluşturulmalıdır. Bunun için iyi bir genetik taban oluşturulmalı gerekirse yurt dışından materyal temin edilmelidir.

Hindistan'da RZ-19, RZ-209, RZ-223, RZ-345, GC-1, GC-2, GC-3, GC-4 olmak üzere 8 adet çeşit geliştirilmiştir. Bunların tohumları dolgun, albenileri yüksek, olgunlaşma süreleri 100-140 gün, uçucu yağ oranları genellikle %3'ten fazla, solgunluk hastalığına üçü dayanıklı biri toleranslı olup verimleri 50-87,5 kg/da arasında değişmektedir.

Kışa dayanıklı çeşit geliştirilmesi de oldukça önemlidir. Bu aynı zamanda bitki boyunun uzamasını sağlar ve biçerdöver ile hasat mümkün olabilir. Hindistan'da kışlık ekimlerdeki bitki boyunun yazlık ekime göre 10-12 cm daha yüksek olduğu belirtilmektedir.

Hasat Sonrası İşlemler

Hasat sonrası en önemli işler kimyonun harman edilmesi, temizlenmesi ve ihracata hazırlanmasıdır. Farklı yerlerden temin edilen 21 kimyon numunesinde tohumluk safiyeti %57,5 ila %96,1 arasında değişmiş, ortalama %90,34 olmuştur. Yabancı madde ortalaması ise %9,11 olmuştur. Bu, çiftçilerimizin kimyonu yeteri kadar temizleyemediklerinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla ihrac öncesi eleme ve temizlik büyük bir önem arz etmektedir. Bugün çok iyi temizleme tesisleri mevcuttur. Temizlenerek ayrıştırılan atık kısımların uçucu yağ elde etme veya bir başka yolla değerlendirilmesi masrafları azaltmada katkı sağlayabilir.

Önemli diğer bir nokta da kimyonda fire miktarının belirlenmesidir. Kimyonda; kantar (tartım) farkı, depolama firesi (toptancı, perakende satış), yabancı maddelerden ayırma firesi, yıkama, kurutma firesi kavurma firesi, öğütme firesi, paketleme firesi gibi kayıplar söz konusudur. Bu konuda borsaların ve ticaret odalarının uygulamaları farklılık göstermektedir. Bunda birlik sağlanması kimyon ticaretinde kolaylık sağlar.

Kaynaklar

- Anonim. http://www.religareonline.com/mediagalary/religare_research_docs/201507231220121520328-jeera%20special%20report.pdf Erişim Ocak 2019.
- Anonim. <https://bku.tarim.gov.tr/Zararli/Details/441> Erişim Ocak 2019.
- Anonim. http://www.religareonline.com/mediagalary/religare_research_docs/201507231220121520328-jeera%20special%20report.pdf Erişim Ocak 2019.
- Anonim <http://www.indepthinfo.com/cumin/> Erişim Ocak 2019.
- Anonim. https://reports.dionglobal.in/mnclgroupadmin/Reports/MNCL%20_Jeera_Productnote_020705_e5aa4.pdf Erişim Ocak 2019.
- Anonim. <https://itb.org.tr/dosya/rapordosya/anason-ve-kimyon-urunleri-ic-ve-dis-piyasa-gelisme.pdf> Erişim Ocak 2019.
- Anonim. <https://itb.org.tr/dosya/rapordosya/anason-ve-kimyon-urunleri-ic-ve-dis-piyasa-gelisme.pdf?v=1554163200040> Erişim Nisan 2019.
- Anonim. <http://www.ventura1.com/pdf/commodity/productnote/SpecialreportonJeera-17thApril2008.pdf> Erişim Ocak 2019.
- Anonim. notulaebiologicae.ro/index.php/nsb/article/view/5580 Erişim Ocak 2019.
- Arslan N. 1983. Kreuzkümmelanbau in der Türkei. Hgk-Mitteilung. 26: 140-142.
- Arslan N. F. Hatipoğlu F. Aktaş M. 1986. Kimyonda (*Cuminum cyminum* L.) Uygun Ekim Sıklığının Belirlenmesi. AÜZF Yıllığı C. 34: 207-212.
- Arslan N. ve ark. 1986. Kimyon Tarımında Yabancı Ot Öldürücülerin Kullanılma Olanakları. I. Çıkış Öncesi Kullanım. AÜZF Yıllığı C. 35: 26-36.
- Arslan N. Bayrak A. 1986. Farklı Dozlardaki Azotlu Gübrenin Kimyonun Uçucu Yağ Miktarına ve Uçucu Yağın Bileşenlerine Etkisi. AÜZF Yıllığı c. 35: 144-149.
- Arslan N. Bayrak A. 1986. Kimyon Tarımında Kullanılan Herbisitlerin Kimyonun Uçucu Yağ Miktarına ve Uçucu Yağın Bileşenlerine Etkisi. AÜZF Yıllığı c. 35: 150-155.
- Arslan N. ve ark. 1986. Nadas-Kimyon ve Buğday Kimyon Ekim Nöbetinde Azotlu Gübrenin Kimyonun Verimine Etkisi. AÜZF Yıllığı C. 35: 182-191.
- Arslan N. T. Ekim. 1987. Hangi Bitki Kimyondur? Doğa Bil. D. D2 C. 11: 269-274.
- Arslan N. Bayrak A. 1987. Farklı Ekim Zamanlarının Kimyonun (*Cuminum cyminum* L.) Verimine ve Bazı Özelliklerine Etkisi. Doğa Bilim Dergisi D2, c.11: 275-280.
- Arslan, N., Gürbüz, B., Karakaya, A., Gümüşçü, A. 1997. Winter Resistance of Cumin (*Cuminum cyminum* L.) Populations Collected From Various Region of Turkey. Deutsch-Türkische Agrarfors chung Symposium, Antalya. S: 177-180. Stuttgart.
- Ateş H. 1963. Türk İhraç Malları: Tarım ve Orman Ürünleri. İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Bozkurt İ. 1987. Değişik Yörelere Sağlanan Kimyon (*Cuminum cyminum* L.) Tohumlarının Biyolojik ve Fiziksel Özellikleri Üzerine Araştırmalar. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Çınar H. | Dr. Tekin Önal T. (Ed.). 2016. Bütün Yönleriyle Çubuk ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu (9-10 Ekim 2015, Çubuk-Ankara) Çubuk Belediyesi Yayınları.
- Demir S. 2017. 1 numaralı Sivrihisar Kadı Sicilinin 162-237. Sahifelerinin Transkripsiyon ve Tahlili. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Erkoçoğlu F. Ayan F. (Ed.). 2018. Bütün Yönleriyle Çubuk ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu (5-7 Ekim 2015). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Esenboğa Külliyesi.
- Hamwi B. 2006. Cumin in Syria, Production & Trade (www.napcsy.gov.sy/dwnld-files/divisions/tpd/pubs/.../08_cbrf_cumin_bh_en.pdf) Erişim Ocak 2019.
- Hatipoğlu F. Aktaş M. Arslan N. 1986. Orta Anadolu Nadas Alanlarında Yetiştirilen Kimyon Bitkisinin (*Cuminum cyminum* L.) Azotlu ve Fosforlu Gübre Gereksinmesi. AÜZF Yıllığı C. 34: 100-112.
- Kalaycı G. 2015. 1 Numaralı Sivrihisar Kadı Sicilinin 81-162 Sayfa larını Çeviri Yazısı ve Tahlili. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Çağ Tarihi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Kollektif. 2014. Agro-Ecosystem Analysis (AESA) Based Integrated Pest Management (IPM) Package for Cumin. 34pp.
- Nemli Y. Kaynar A. Kayandan A. Er T. Türkseven S. Duru A. ve Örnek H. 2014. Kalıntı Yönüyle Kimyon ve Anasonda Linuron, İsopturon ve Bunların Metabolitlerinin Araştırılması. Türkiye Herboloji Dergisi, 17(1-2):1-6.
- Özer G. Bayraktar H. (2015). Determination of Fungal Pathogens Associated With *Cuminum cyminum* in Turkey. Plant Protect. Sci., 51: 74-79.
- Sabuncuo, T. 2011. Çivi Yazılı Belgeler Işığında MÖ 2. Bin Yıl Anadolu'sunda Tarım. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Tarih Ana Bilim Dalı.
- Shekhawat N. Trivedi A. Kumar A. and Sharma K.S. 2013. Management of *Alternaria Burnsii* Causing Blight of Cumin. International Jour. of Plant Protection V.6(2): 280-284.
- Taşoluk G. 2018. 40 numaralı h. 1327-1329/ m. 1909-1911 Tarihli Sivrihisar Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Tahlili. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Tarih Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, 169 s.
- Turan M. 1989. Farklı Yörelere Temin Edilen Kimyon (*Cuminum cyminum* L.) Örneklerinin Seleksiyon Kriteri Olabilecek Bazı Özellikleri Üzerine Araştırmalar, Ankara Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

KENT STRESİNDEN DOĞANIN HUZURUNA KAÇIŞ: HOBİ BAHÇELERİ

Prof. Dr. Bahriye GÜLGÜN ASLAN, Peyzaj Mim. Atakan PİRLİ, Peyzaj Mim. Zehra İŞBİLİR
Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir
bahriye.gulgun@hotmail.com

Günümüzde hemen hepimiz, topraktan, o güzel çiçekli, güzel kokulu ağaçlardan, kuş seslerinden izole edilmiş çok katlı betonarme binalarda sürdürdüğümüz yaşamlarımızda, balkonumuzda ya da evimizin bir köşesinde yer verdiğimiz saksılarda yetiştirdiğimiz çiçekler kadar yakınız doğaya.

Oysaki geçmişte Babil'in asma bahçelerinde, Osmanlı Dönemi'nin Yıldız Sarayı'nın bahçelerinde çiçeklerle iç içe olan insanoğlunun çiçekle ve topluma olan ilişkisi, günümüzde sadece dekor için kullanmak amacıyla saksı çiçekleri yetiştirmeye dönüşmüştür ve bu da son derece önemsenmesi gereken bir konudur.

İnsanoğlunun doğanın bir parçası olduğunu kabul etmek ve doğaya zarar vermemeye çalışarak buna

uygun bir şekilde yaşamak yerine kendimizi doğanın efendisi olarak görüp onu şekillendirmeye çalışmanın karşılığını ne yazık ki deprem, sel, heyelan gibi doğal afetler, gittikçe kötüleşen bir çevre ve ekosistem olarak alıyoruz.

Yanlışlardan dönüp doğruya ve güzele yönelmek hâlâ bizim elimizde. Bu nedenle bu sayıdaki yazımızda; kent içerisinde bizleri bir süreliğine de olsa stresten uzaklaştıran, üzerimizdeki elektriği atmamızı sağlayan, bizlere kendi yetiştirdiğimiz organik ürünleri dalından koparıp tatma ve sağlıklı beslenme imkânı sunan ayrıca son yıllarda terk edilen komşuluk kavramının pekişmesini sağlayan bir uğraşmayı ele aldık yani hobi bahçelerini.

Hobi bahçeleri, yüksek katlı beton yığınları arasında yaşayan kent insanının doğayla kucaklaşmasını ve sosyal gruplar hâlinde bir arada olmasını sağlayan yerlerdir. Hobi bahçeleri sayesinde insanlar psikolojik olarak rahatlamaktadır ayrıca bu bahçelerde birçok aktivite seçeneği de bulunmaktadır.

Çocuklarımızın küçük yaşlardan itibaren toprağı tanıması, onun önemini kavraması ve doğa ile iletişim hâlinde büyüme şansını yakalayabilmesi, kendi eliyle ya da anne ve babasıyla diktiğı bitkinin büyüdüğüne, meyve veya çok güzel kokan çiçekler verdiğine tanık olması, bu alanları korumanın ve geleceğe aktarabilmenin en önemli adımlarından biridir. Dolayısıyla hem insan sağlığı hem ülke topraklarının varlığı için olumlu etkiler yaratmaktadır.

Dünyanın gelişmiş pek çok ülkesinde var olan hobi bahçeleri Türkiye'de de giderek yaygınlaşmakta ve bu uygulama, kent insanına şehirde de toprakla uğraşıp yetiştiricilik yapabilme imkânı sunmaktadır.

Hobi bahçeleri üzerine farklı tanımlar yapılmıştır. Bunların içerisinde en geniş kapsamlı olanı şöyledir: "Hobi bahçeleri; kent insanlarının doğayla ilişki kurabilecekleri, dinlenebilecekleri, kentleşmenin olumsuzluklarına karşın kendi ruh güzelliklerini sergileyebilecekleri, birlikte zaman geçirebilecekleri bir alan yaratma çabasıyla oluşturulan kentsel rekreasyon alanları olup küçük bahçe tesisleri, halk bahçeleri, kent bahçeleri gibi farklı isimlerle anılmaktadır.

Hobi Bahçelerinin Tarihi Gelişimi

Hobi bahçelerinin kurulması, ilk kez peyzaj mimarlığı disiplininin yükseliş dönemi olan 1850'li yıllarda, endüstrinin ve savaşların fazla olduğu dönemde, Almanya'da endüstrileşme hareketiyle başlamıştır. Burada toplu çalışma hayatının getirdiğı sorunları bahçe işleriyle hafifletmek hedef alınmıştır.

II. Dünya Savaşı sonrasında büyük hız kazanan küçük bir bahçe planlama çalışmaları sonucunda bugün

Almanya'da bir hobi bahçesi

Almanya'da her kentte mevcut küçük bahçelerin sayısı çok büyük rakamlara ulaşmış ve bu bahçeler Alman halkı için toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiştir. Hobi bahçeleriyle uğraşmak günümüzün Avrupa'sında yaygın bir uygulamadır. Avrupa'daki uygulama genelde hobi bahçesini ömür boyu kiralama şeklinde iken Türkiye'de uygulama yıllık ya da birkaç yıllık kiralama şeklinde gerçekleşmektedir.

Hobi Bahçelerini Destekleyen Kavramlar

Kentsel Tarım: Kentsel alanlarda önemli bir ekonomik faaliyet olarak değerlendirilmeyen ve kentsel yerleşmelerdeki baskın ekonomik faaliyetlerden ayrılan, bunların yanı sıra rekreasyon alanı olarak kullanılabilen ve kentsel estetik değerlere katkı sağlayan bir faaliyet olarak görülmektedir. Hobi bahçesinde yetiştirilen ürünler gıda (tahıl, köklü bitkiler, sebze-meyve, aromatik ve tıbbi bitkiler ve hayvansal ürünleri) ve gıda dışı ürünler (süs bitkileri, yakacak odun ve sınıai tarım) olarak ikiye ayrılmaktadır.

Ekolojik Tarım: Lampkin'e (1994) göre ekolojik tarım; insan, çevre ve ekonomik olarak sürdürülebilir tarımsal üretim sistemini bütünleştiren bir yaklaşımdır. Bu tarım sisteminin amacı; doğal kaynakları korumak, zararlı ve hastalıklı unsurlardan arındırarak insan ve hayvan gıdası üretmektir.

Sürdürülebilir Tarım: Gençler'e (2009) göre; sürdürülebilirlik kavramı sadece tarım için değil, doğal kaynaklarla doğrudan ya da dolaylı bağlantısı olan diğer sektörler için de kullanılmaktadır. Tarım sektörünün büyük ölçüde çevreyle etkileşim içerisinde olması ve sektörde doğal kaynakların kullanılıyor olması, sürdürülebilirlik kavramını tarım için ayrıca önemli kılmaktadır. Dolayısıyla çevreye ve doğal kaynaklara yönelik tehditler tarımı etkilediği gibi, tarım da çevreyi ve doğal kaynakları olumsuz bir biçimde etkileyebilmektedir.

Permakültür: Temel olarak doğayı esas alan, onun bize sunduğu nimetlerden faydalanarak ona en az seviyede müdahalede bulunarak ya da hiç bulunmayarak yaşamın ve doğanın düzenini sağlamak olarak görülen bir sistemdir. Bu sistemde kimyasal veya yapay maddelere yer yoktur. İçinde bulunduğumuz dünyada permakültürü oluşturabilmek gerçekten zordur.

Türkiye'de Hobi Bahçelerinin Durumu

Türkiye'de de sanayileşmeden ve çarpık kentleşmeden dolayı yeşil alanlar özellikle tarım alanları her geçen gün kaybedilmektedir.

Ülkemizde, hobi bahçelerinin ilk örneklerine 1980'li yıllarda rastlamaktayız. Türkiye'nin ilk hobi bahçesi; Bursa'nın kent merkezine 10 km uzaklıkta, Küçükbalıklı mevkinde yer alan Bursa Küçük Bahçe Tesisleridir. Bu tesiste, Bursa Büyükşehir Belediyesinin sağlamış olduğu 26.500 m² lik alan içerisinde her birinin büyüklüğü 200 m² olan 86 adet parsel yer almaktadır.

Türkiye'de hobi bahçelerinin geç kuruluşunun çok farklı nedenleri vardır.

Bu nedenler:

- Anadolu'da ev tipleri zaten bahçeli olup XX. yüzyıl sonlarına kadar insanlar tam anlamıyla doğadan kopmamış ve bundan dolayı hobi bahçelerine duyulan gereksinim daha az olmuştur, bu durum da kurulma sürelerinin gecikmesine neden olmuştur.
- Ülkemizdeki yerel yöneticiler, hobi bahçelerini geç tanımışlardır.

- Yerel yöneticilerin hobi bahçelerinin asıl amaçlarının dışında kullanılmasından çekinmeleri, hobi bahçelerinin kurulmasını geciktirmiştir.

2016 yılındaki verilere göre Türkiye'deki büyükşehirlerde yerel yönetimlerce kurulan ve idare edilen 28 adet hobi bahçesi bulunmaktadır. Bunlardan 7 tanesi Eskişehir'de, 5 tanesi Kayseri'de, 2 tanesi Mersin'de, 1 tanesi Gaziantep'te olup ayrıca İstanbul, Konya, Bursa, Balıkesir gibi illerimizde de hobi bahçeleri bulunmaktadır.

Hobi Bahçelerinin Genel Özellikleri

Genellikle yerel yönetimler ve belediyelerce tesis edilir. Ancak gerek Avrupa'da gerekse Türkiye'de biryerler, dernekler ve üniversiteler tarafından kurulanlar da vardır.

- Süreli dönemler belirli kurallar altında ve maddi bir bedelle kentte yaşayanlara kiralanır.
- Tesis, gönüllü katılımlı bir dernek ve seçilen bir yönetici ile yönetilir.
- Bünyesinde yürüyüş yolu, spor alanı, ve park alanlarını barındırır.
- Kent içinde veya kente yakın yerlerde yer alır.
- Alan büyüklükleri 20-200 m² olmalıdır.

- Sebze, meyve, çiçek vb. ürünler yetiştirilir.
- Konaklama alanı değildir.
- Birinci sınıf tarım arazisi üzerine kurulur. Eğitim değerleri %2'den az olmalıdır.

Hobi bahçelerinde yer seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:

- Kent içi yeşil alan dağılımı ve yeşil alanların mekânsal bir bütünlük oluşturacağı şekilde konumlanmasına dikkat edilmelidir.
- Mezarlık, bataklık vb. kötü kokular ve sağlıksız ortamlar sunan yerler seçilmemeli; su baskınından veya diğer

İzmit'te hobi bahçeleri

- doğal afetlerden en az etkilenecek alanlar seçilmelidir.
- Kentin hemen her noktasından ulaşılabilir olmalıdır. Türkiye'de yerleşim merkezine uzaklık 2-17 km arasında değişmekte; ortalama uzaklık 7 km'yi bulmaktadır.
 - Yer seçimi yapılırken ideal ölçümlere uyulacak büyüklükte alanlar seçilmelidir.
 - Bu alanlar kent imar planında yer almalı ve bu bahçelerin konumları, büyüklükleri, ekosisteme etkileri gibi parametreleri dikkate alan uzman görüşü alınmalı ve yer seçimi yapılırken ona riayet edilmelidir.

Hobi Bahçelerinin Planlama ve Tasarım İlkeleri

Belediyelerin planlama sürecinde göz önünde bulundurması gereken hobi bahçesi planlama ilkeleri şunlardır:

- Ekonomik, toplumsal ve çevresel koşulların, bahçenin tasarımını ve işletmesini eşit derecede etkileyecek olması.
- İlgili grupların ve kullanıcıların, bahçenin planlamasına tam olarak dahil edilmesi.
- Uzun vadeli eğilimleri ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak ve bahçenin planlaması ve işletilmesi ile bağlantılı olan sistematik sorunlara odaklanması.

Hobi bahçelerine daha büyük ölçeklerde bakıldığında tasarım ilkeleri olarak dikkat edilecek başlık-

lar; yer seçimi, güvenlik, erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik, güneşlenme süresi, su kaynakları, toprak yapısı, çoklu kullanım, çit kullanımı, kulübe/barınak tiplerinin mimari ve teknik özellikleri, çoklu hobi bahçelerinde yol-yürüyüş ve bisiklet yolu planlaması, otopark, çocuk oyun alanı, spor tesisi, ortak kullanım alanları, hizmet işletmeleridir. Tüm bu konular, hobi bahçelerinin projelendirilmesi aşamasında göz önünde bulundurulmalıdır.

Hobi Bahçelerinin Faydaları

- Hobi bahçeleri, insanları çarpık kentleşmeden kaynaklanan gürültülü ve boğucu ortamdan uzaklaştırarak toplum psikolojisini ve dolayısıyla toplum yaşamını olumlu etkiler.
- Bu bahçelerde üretilen bitkiler, kentin aktif yeşil alan oranını artırır ve ekosisteme olumlu katkı yapar.

Bu sayede ekosisteme faydalıdır ve kent iklimini olumlu etkiler.

- Kentleşmenin sınırlarını çizer ve bu sayede doğal ortam tahribatının önüne geçer.
- Şehir hayatının birbirinden kopardığı insanları bir araya getirerek komşuluk ilişkisine ve toplumsal barışa katkıda bulunur.

Sonuç ve Öneriler

Geçmişte toprağı ekip biçen; sebzesini, meyvesini kendi bahçesinde üreten insanlardan, günümüzde bu ihtiyaçlarını marketlerden ve pazarlardan temin eden insanlara dönüşme yolculuğunda hayatımız ne yazık ki beton yığınları arasında geçiyor. Son zamanlarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygınlaşan "doğaya ve doğal olana dönüş" teması ile birlikte, eldeki imkânlar dahilinde bu yönde yaşama çabaları ön plana çıkmaktadır.

İnsanlar, bu bakış açısıyla doğanın korunmasına karşı artık daha duyarlı davranıyor, çevreye en az zarar veren ürünleri tüketmeye özen gösteriyor. Doğayla arasına giren olumsuzlukları aşmak için de zaman ve para harcayarak doğa ile iç içe vakit geçirebilecekleri yerler oluşturuyor. İşte kent ve iş

yaşamının yoğun stresinden bir süreliğine de olsa uzaklaşıp doğayla iç içe vakit geçirmenin bir yolu da son zamanlarda popüler olan hobi bahçeleridir.

Dünya nüfusunun 2038'de iki katına çıkacağı tahmin edilmekte, böylece kentsel tarımın ilerleyen zamanlarda çok daha fazla önem kazanacağı öngörüsü yapılmaktadır. Kentlerde görülen nüfus artışı ve hızlı yapılaşma, doğal yaşam alanlarını tüketmekte ve ekosistemde bozulmalara, tarım topraklarının azalmasına, ayrıca gıda güvenliğini tehdit eden birçok soruna yol açmaktadır.

Yönetime ve kent insanına ekonomik katkılar sağlamayan hobi bahçelerinin, kent ekosistemi-ne ve kent görünümüne olumlu katkıları vardır. Bu nedenle hobi bahçelerinin yerel ve merkezi yönetimlerce desteklenmesi kente ve bireylere gerek maddi gerekse manevi yönden olumlu katkılar sağlayacaktır. Hobi bahçelerinin ülkemizde desteklenmesi ve giderek artması sürdürülebilirlik açısından umut vericidir.

Hobi bahçeleri üzerine disiplinler arası ortak çalışmalar ile planlama ve tasarım uygulamaları yapılmalıdır. Hobi bahçelerinin sürdürülebilirliği için belediyelerden ve yerel yönetimlerden faydalanarak bakımı yapılmalı ve yaşatılması için de çalışmalar olmalıdır.

HIDIRELLEZ

Araş. Gör., Sercan ATAR
Gazi Üniversitesi, Ankara
sercanatar21@gmail.com

Halk dilinde Ruz-ı Hızır (Hızır Günü) olarak bilinen Hıdırellez, her yıl 5-6 Mayıs günlerinde kutlanır. Hızır Aleyhissalam ile İlyas Peygamber'in yeryüzünde buluştukları gün olarak kabul edilen Hıdırellez'de sona eren kışın ardından baharın gelişi, doğanın uyanışı, karanlıktan aydınlığa geçişin çeşitli temsilleri görülür. Hıdırellez, Türk dünyasında yüzyıllardır kutlanan mevsimlik bayramlardan biridir. 5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan gece, Hristiyan âleminde de tabiatın uyandığı gün olarak kabul edilir. Türk dünyasının Hıdırellez'i kutladığı günü Ortodokslar "Aya Yorgi", Katolikler ise "Aziz George" günü olarak kutlar.

Hakkında kesin kayıtlar bulunmayan, Kur'an-ı Kerim'de Kehf suresi dahil hakkında çeşitli bilgiler yer almasına rağmen hiçbir yerde adı zikredilmeyen Hızır, Türk masallarında, halk hikâyelerinde ve efsanelerinde görülüp her ne kadar İslamiyet ve sonrası değerlerle bağdaştırılsa da İslamiyet öncesi Türk dünyasında da Hızır'ın çeşitli motiflerine rastlanmaktadır. Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'e göre, İslam öncesi Hızır ile Anadolu'daki Hızır arasında pek fazla benzerlik yoktur. İslamiyet öncesi, insanların zor zamanlarında yetişen "gök sakallı," "ak sakallı" kocalar görülür. Bu kocalar Hızır inancı ile örtüşen bir görünüm arz etmektedir. Hızır Türklerde akboz atlı olarak bilinir (Ögel,1995; II 89-92). Altay kültür çevresinde İslam öncesi ak sakallı koca, Hızır benzeri görevler yapar. İnanış İslam sonrası metinlerde de yer alır. Dede Korkut hikâyelerinde Hızır gelecekte haber veren ve yardım edecek kişi olarak karşımıza çıkar ve boz atlı Hızır olarak geçer (Gökay, 1976; 10-12). Tasavvuf inancında da Hızır'a rastlamak mümkündür. Hoca Ahmet Yesevi'nin, çocukluğundan beri Hızır'la arkadaş olduğundan bahsedilir. Bunların yanı sıra Anadolu'da gerek İslam öncesi gerek İslam sonrası var olduğuna inanılan Hızır kültüne benzer kültürel mitolojilerde de rastlanır. Yunan mitolojisinde "Hermes Trismegistus", Mısır mitolojisinde kendisine üç kez hik-

met bahşedilen "Thoth", Hızır'la çok fazla benzerlik gösterir.

Literatürde Hızır'ın kimliğine dair kesin bilgiler olmamakla birlikte hayatı, mucizeleri ve içerisinde yer aldığı olaylara dair zaman içinde pek çeşitli anlatılar oluşagelmıştır. Yaygın kanılardan bir tanesine göre Hızır'ın, âb-ı hayat (ölümsüzlük suyu) içip ölümsüz olan, insanlar arasında dolaşıp bereket dağıtan, zorda kalanlara yardım eden bir veli veya peygamber olduğuna inanılır. Geleceğe dair umutların yeşerdiği, beklentilerin gerçekleştiği ve dileklerin Hızır ve İlyas Peygamberler tarafından kabul edileceği gün olarak kutlanan Hıdırellez tabiatın uyanışına dair gerek İslam öncesi gerek İslam sonrası inançların, ritüellerin birleşmesi sonucu Asya'dan Balkanlara kadar çok geniş bir sahada yüzyıllardır kutlanır. Adını Hızır ve İlyas kelimelerinin halk dilinde birleşip kaynaşmasından alan Hıdırellez'de zaman içinde İlyas Peygamber'in adı etkisini kısmen yitirmiş ya da unutulmuş, Hızır adı ön plana çıkmış ve Hıdırellez'in yalnız Hızır adından türediği fikri yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Oysa Hıdırellez'de Hızır kültürünün ön plana çıkması, İlyas Peygamber'in önemini gölgelememelidir. Hızır ile İlyas'ın yeryüzünde buluşmasıyla Güneş, Ülker burcunun etkisi altına girer ve yıl yaz ile kış olmak üzere ikiye ayrılır. Bu gecenin sabahında Hızır'ın yeryüzüne inip yeri canlandıracağına, dokunacağı her şeyin bereketli olacağına inanılır. Yeryüzünün refaha ulaşması için yer-su kültüründe de var olan yer ile suyun efsunlanması gerektiği inancı Hıdırellez'e yön veren en önemli hususlardan biridir. Burada Hızır yeri, İlyas ise suyu temsil eder ve ancak ikisi bir araya geldiğinde tabiat uyanır, dilekler kabul edilir, karanlıktan aydınlığa geçilir ve yeryüzü yeşile boyanmaya başlar.

İlkbaharın gelişini kutlama ve doğayla barışık olma dilekleri Hıdırellez geleneğinin özünde vardır. Ritüel kökenli kutlamaların hemen hepsinde olduğu gibi Hıdırellez'de

de geniş halk kitleleri tarafından her sene uygulanan belli başlı ritüeller söz konusudur. Hıdırellez bereket getiren bir bayram olduğu için bu bayramın kutlanma alanı da ağaçlar ve çiçeklerle dolu yeşil alanlar olmalıdır ama su kenarında, bir türbe veya yatırın yanında da kutlandığı görülür. Bu tür yerlere hıdırlık dendiği de olur. Bazı yerlerde Hıdırellez'den bir gün önce, bazı yerlerde ise üç veya dört gün önce ailece hazırlıklara başlanır. Kızlara ve yeni gelinlere rengarenk, çiçekli Hıdırellez basması dikilir. Yakın bir su kenarına gidilir ya da çiçekli bir dağ bölgesine çıkılır. Büyük sofralar kurulur ve çeşitli yemekler yapılır. Hıdırellez yemeği denen bu yemekler toplu olarak yenir.

Hıdırellez gecesi genç kızlar ve erkekler akşam yatmadan önce tuzlu yiyecekler yer ve su içmezler. Halk inancına göre ileride evlenecekleri kişi rüyalarında onlara su verecektir. Hıdırellez zamanı dileklerin kabul olacağına inanıldığı için bir gül ağacının dibine isteğe göre kâğıda çizilen ya da taştan şekilleri yapılan ev, çocuk, araba veya arzu edilen şeyler bırakılır veya gömülür. Evlenmek isteyenler için gül ağacının dibine bırakılan şey genelde

yüzük olur. Hıdırellez gecesi iki tane ekmeğin mayalanır, bu ekmeğlerden birine varlık hamuru diğereğine yokluk hamuru denir ve ertesi sabah hangisi daha çok kabarmışsa o yıl onun geleceğine inanılır.

Hıdırellez günü genç kızlar, tuzlu çörek yapar ve bunu yüksek bir yere koyarlar. O çöreği alan kuş nereye giderse o genç kızın da oraya gelin gideceğine inanılır. Bazı yerlerde Hıdırellez zamanı daha gün doğmadan çimenlerde yuvarlanmanın gençlere uğur, yaşlılara ise sağlık ve uzun ömür getireceğine inanılır. Çevrede varsa bir çınar ağacına salıncak kurulur ve bu salıncakta sallanmanın insanı günahlarından arındıracağı düşünülür. Bereketli olsun, istenen şeyler gerçekleşsin diye gül ağacına mendil ya da kırmızı kurdele asıldığı da görülür. Gül ağacına mendil asılıp dilek dilendikten sonra şu sözler dua olarak okunur: "Bismillahirrahmanirrahim / Binbir adım bir adım / Allah bir adım adım / Kerim kerem Allah / Başımda bir duman var yardım eyle ya Allah/La ilaha illallah Muhammeden Resullullah yetiş imdadıma Hızır ile Allah birsin sen kulla mişersin biz gibi kulların yardımcısı sensin Hızır deryada erdim murada." ve "amin" denilerek dua sonlanır.

Maddi beklentisi olanlar ise 5 Mayıs'ta boş cüzdanlarını gül ağacının dallarına asar ve 6 Mayıs sabahı geri alır, böylece o yıl boyunca cüzdanlarından bereketin eksik olmayacağına inanılır. Bir sene boyunca ailesini olabilecek kötülüklerden korumak isteyenler ise ailedeki her birey adına yedişer nohudu ve fasulyeyi toprağa eker. Böylece kötülüklerin aile bireylerine değil, bunlara geleceğine inanılır.

Sonuç olarak İslamiyet öncesi devirlere ait bazı ritüeller nasıl İslamiyet sonrası bir şahsa bağlanarak devam ettirilmeye çalışılıyorsa İslamiyet öncesine ait bir mevsim bayramı da Hızır ve İlyas adlı veli kişi veya peygamberlere bağlanarak İslami bir kimlik altında yaşatılmaya devam edilmiştir. Hıdırellez kutlamalarında izleri Şamanizm'e kadar giden yer-su ruhuyla ilgili ritüellerin, uygulamaların devam ettiği görülür. Hıdırellez dinî bir bayram olmanın yanı sıra Türk halklarının her yıl baharı da kutladığı bir bayramdır.

HASAT TÖRENLERİ

Araş. Gör. Sercan ATAR
Gazi Üniversitesi, Ankara
sercanatar21@gmail.com

Anadolu'nun var olduğu günden beri farklı zaman dilimlerinde burada yaşayan insanların başlıca geçim kaynağı tarım olmuştur. Büyük toplumların, milyonlarca insanın gıda ihtiyacını karşılayacak kadar verimli bir coğrafya olan Anadolu bu özelliğiyle dünyada hemen her ülkenin arzuladığı, elde etmek için hâlâ uğraştığı bir mekândır. Alabildiğince cömert bu coğrafyada yaşayan insanlar zaman içinde Anadolu'nun onlara sunduğu imkânlarla teşekkür etmek için tarımda bazı âdetleri uygulamış, bu âdetler zamanla ritüel hâline gelmiş ve bu ritüellerin çok eski zamanlardan günümüze kadar uygulanmasına devam edilmiştir.

Hasadın önemi, çiftçinin tüm yıl boyunca gecesini gündüzüne katarak yağmurda, çamurda, karda, kışta çalışıp her türlü zorluğa göğüs gererek binbir emekle mahsulünü yetiştirmesine bağlıdır. Anadolu'da tarım, her zaman üzeri açık bir fabrika olarak görülmüş ve buradaki hayatın planlanmasında oldukça önemli bir rol üstlenmiştir. Borçların ödenmesi, önemli ihtiyaçların giderilmesi, yolculukların gerçekleştirilmesi, gençlerin evlenip yuva kurması hep hasat zamanına göre planlanır. Hasat, bazen tabii unsurların etkisindeki azalma veya artmaların sonucu beklenenden daha verimsiz geçse de Anadolu her zaman toprağına ayak basan insanları doyuracak kadar cömert olmuştur.

İçtimai açıdan bir bayram havası içinde geçen hasat zamanları o yöre için de ayrı bir mutluluk ve tatlı bir telaştır. Hasat vakti geldiğinde imkânı olmayanlar, muhtaçlar ve yardım arayan vatandaşlar hasadın sahibine giderek iyi dileklerini sunarlar. Biriniz bin olsun, bereketli olsun veya Allah güle güle yedirsin diye iyi dileklerde bulunup hasat sahibinden yardım talep ederler. Bu olaya Anadolu'nun çoğu yerinde "harmanlık dağıtma" ya da "harmanlık toplama" adı verilir. Anadolu'da hasat zamanı harmanca-

lık toplama geleneği genel olarak düğünlerde davul zurna çalarak geçimlerini sağlayan, halk içinde abdal diye anılan kişiler tarafından yapılmaktadır. Hasadına uğrayan abdal-lara harmanlık veren hasat sahibi, bu abdalların müzik eşliğinde uzaklaşmalarını izler taa ki bir sonraki hasada kadar.

Ekinler biçildikten sonra ya da harman sonunda genellikle "kurtuncalık" veya "harmanlık" etkinlikleri bir tören havası içinde geçer. Ekinlerin biçilme işi bitmek üzereyken tarlada deste başı denen kişinin yönlendirmesiyle deyişler söylenir, iyi dileklerde bulunulur ve dua mahiyetinde deyişler söylenir ve beraberinde salavat getirilir.

Salavatlar bittikten sonra birkaç duayla beraber Fatiha suresi okunur, bununla birlikte eldeki hasadın son demeti tarlaya savrulur. Buna kurdun, kuşun payı denir ki kurt, kuş bunu yesin ve bu hasattan paylarına düşeni alıp memnun olsunlar diye. Anadolu'nun bazı yerlerinde bu son demete Hızır'ın atının payı denildiği de olur.

Her hasat öncesinde, hasat sırasında veya hasat sonrasında tekrarlanan bu hususlar bölgeden bölgeye farklılıklar gösterse de her türden hasat için törenler yüzyıllardır yapılagelmıştır. Bu olay insanın, doğaya olan minnettarlığını gösterme isteğinin tabii bir sonucudur.

Ekenler biçer
Konanlar göçer
Cennetin kapısın
Cömertler açar
Verelim Muhammed'e salavat

Yazın ekerler ekini
Güzün sökerler sapını
Yakın eyleyen yakını
Pirim Peygamber vekili
Verelim Muhammed'e salavat

Sıra sıra söğütler
Birbirini öğütler
Tarlada hon deren
Yiğit babayiğitler
Verelim Muhammed'e salavat

Kara kazanın kaynamasına
Gücük kepçe oynamasına
Kara koyunun döşüne
Yuh onun on beşine
Verelim Muhammed'e salavat

Ağamızın devletiyle
Tarlamızın bereketiyle
Koca kızın mürvetiyle
Verelim Muhammed'e salavat

Kara kazan kulpuyla
Sarı kepçe sapıyla
Tarlamızın bereketiyle
Verelim Muhammed'e salavat

TÜRKÜLERİMİZ

Debreli Hasan, Drama'da yetişmiş, Debreli namıyla mübadele öncesi dönemde Drama-Serez-Sarışaban bölgelerinde faaliyet göstermiş halk kahramanı bir eşkiyadır. Drama Köprüsü'nü, o devrin haksız para kazanan, halkı ezen zenginlerden aldığı haraçla yaptırmıştır. Debreli Hasan'ın yaşadığı dönem kesinlikle bilinmemekle beraber Çakırcalı Efe ile çağdaş olduğu görüşleri, hatta atıştıklarına dair hikâyeler onun 1870-1920 yılları arasında Makedonya dağlarında egemen olduğunu göstermektedir. Bu konuda halk arasında söylenen menkıbeye göre, Selanikli Yahudi bir tüccar, ticaret için İzmir'e gidecektir. Kendisine "Eğer bu civar dağlarda hükümrân olan Debreli'den geçsen de Ege dağlarında Çakırcalı'dan geçemezsin." denir ve nitekim öyle olur.

Debreli'nin çetesinde pek fazla kişi yoktur. Bilinen kara kedi namıyla bir tek kızanı olduğudur. Halka onu sevdiren eşkiya kişiliğinin en üstün tarafı ise fakirlere yardım etmesi, bilhassa birbirini seven yoksul gençleri evlendirmesidir. Bu konuda şöyle bir menkıbe vardır: Evlenmek niyetinde olan dağlı bir genç tek danasını almış, İskeçe pazarına inmektedir. Debreli Hasan yolunu keser. Delikanlının parası olmadığını anlayan Debreli, düğün için yetecek parayı verir. Daha sonra da danasını satmamasını öğütleyip delikanlıyı uğurlar. Makedon dağlarının Debreli Hasan'ı sonunda padişahın affına uğrar veya rivayete göre mübadelede güvenlik güçlerinin elinden kaçmayı başarır ve Türkiye'ye göç eder. Kısacası Debreli Hasan efsaneleri ile Rumeli türkülerinin gönlüne yerleşmiştir.

DRAMA KÖPRÜSÜ HASAN DARDIR GEÇİLMEZ

Drama köprüsü Hasan dardır geçilmez
Soğuktur suları Hasan bir tas içilmez
At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan Kara kedi dinlesin

Mezar taşlarını Hasan koyun mu sandın
Adam öldürmeyi Hasan oyun mu sandın
At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan dostlar dinlesin

Drama köprüsü Hasan dardır daracık
Çok istemem Yanko Çorbacı bin beş yüz liracık
At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan kara kedi dinlesin

Drama köprüsünü Hasan gece mi geçtin
Ecel şerbetini Hasan ölmeden mi içtin
At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan dostlar dinlesin.

Batı Trakya Türküleri
Reşit Salim - Osman H. Arda

ISLAHÇI HAKKININ SINIRLARINDAN ÇİFTÇİ İSTİSNASI

Av. Abdullah EGELİ
avegeli@yahoo.com

Fikri mülkiyet haklarının en önemli konularından biri olan islahçı hakları da islahçıya tanınan haklardandır. Ancak bu haklar diğer fikri mülkiyet haklarında olduğu gibi sınırlandırılmıştır. Islahçı haklarına sahip olanlar bu hakları belirli kurallara ve sınırlara göre kullanacaktır. Bu haklara yasada çeşitli sınırlamalar getirilmiştir. Koruma süreleri, hakkın tükenmesi, zorunlu lisanslar, deneme, islah ve kişisel amaçlı faaliyetler çiftçi istisnası bu sınırlamalar olarak sayılmıştır.

Bu yazımızda çiftçi istisnası nedir, şartları nelerdir, nasıl kullanılır? gibi sorular cevaplandırılacaktır. Kurallar hem kanun'da hem de Çiftçi İstisnası Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilmiştir. Çiftçi istisnasından yararlanmak için öncelikle küçük çiftçi olmak gerekmektedir.

Küçük çiftçiler; YBCY'nin 17/2 maddesinde belirtilen türlerden en fazla 92 ton tahıl üretmek için kullanılması gerekli araziden daha küçük araziye sahip çiftçiler veya diğer türler için karşılaştırılabilir kriterleri sağlayan çiftçilerdir. Bu çiftçiler, hak sahibine herhangi bir bedel ödemezler. Bu kapsamda olmayan çiftçiler ise hak sahibine bir bedel öder ayrıca yukarıdaki kriterleri aşan küçük çiftçi de hak sahibine bir bedel öder. Sınırı aşan ya da istisna dışı kullanımlar ise hakkın ihlali kapsamında değerlendirilir.

Yukarıda belirtildiği gibi kanunda sayılan türlerle sınırlı olup yine hibrit ve sentetik çeşitlerin üretilmesi bu istisnanın dışındadır. Bu istisnalar kullanılırken çiftçinin sorumlulukları da vardır. Hak sahibinin talep ettiği bilgileri ve belgeleri vermek, tohumluğu işletme dışına çıkarmamak ya da hak sahibinden izin almak bu

sorumluluklar arasındadır. İstisnalardan faydalanma hakları olmasına rağmen sorumluluklarını yerine getirmeyenler için hak sahipleri sorumlulukların yerine getirilmesi için dava açabilir. Ayrıca ayırdığı tohumluk için bedel ödemesi gerekenler bedeli ödemediği takdirde bedel davası açılabilir. Bu davayı ilgili meslek örgütü BİSAB da açabilir.

Özetlemek gerekirse Islahçı haklarında belirlenen sınırlamalar, küçük çiftçiye tanınan bu haklar, yasal sınırlar içinde kullanılabilir. Sınırların aşımı, mevzuatta belirtilen sorumlulukların yerine getirilmemesi bu istisnaları kullananları tazminat ve ceza davaları ile karşı karşıya bırakabilir.

Çiftçi istisnası hibrit ve sentetik olmamak koşulu ile aşağıdaki türlere uygulanır:

a) Tahıllar: 1- Buğday (*Triticum spp.*). 2- Arpa (*Hordeum vulgare L.*). 3- Çeltik (*Oryza sativa L.*). 4- Yulaf (*Avena sativa L.*). 5- Çavdar (*Secale cereale L.*). 6- Tritikale (*Triticosecale*).

b) Yemelik Baklagiller: 1- Kuru fasulye (*Phaseolus vulgaris L.*). 2- Nohut (*Cicer arietinum L.*). 3- Mercimek (*Lens culinaris Medik.*). 4- Bezelye (*Pisum sativum L.*). 5- Bakla (*Vicia faba L.*).

c) Yem Bitkileri: 1- Yonca (*Medicago sativa L.*). 2- Korunga (*Onobrychis sativa L.*). 3- Fiğ (*Vicia sativa L.*). 4- Üçgül (*Trifolium spp.*).

d) Endüstri Bitkileri: 1- Pamuk (*Gossypium spp.*). 2- Tütün (*Nicotiana tabacum L.*). 3- Patates (*Solanum tuberosum L.*). 4- Kolza (*Brassica napus L.*). 5- Yer fıstığı (*Arachis hypogaea L.*). 6- Soya (*Glycine Max L.*).

TOHUMUN İZİNDE PROJESİ 4. ÇAĞRI'YA ÇIKTI

Hızla artmakta olan dünya nüfusunun gelecekte yaşayacağı en önemli problemler yetersiz ve sağlıklı beslenmedir. Bu problemlerin yaşanması için sağlıklı gıda üretiminin nüfus artışına paralel olarak artırılması ve üretimin adil paylaşımı konusunda gerekli tedbirlerin şimdiden alınması gerekmektedir. Tarım alanlarının artışının söz konusu olamayacağı gerçeğinden hareket edersek birim alandan alınan verimin artırılmasının tek çözüm olduğu görülmektedir. Birim alandan alınan verimin artırılabilmesi için yüksek verimli çeşitlerin ve sürdürülebilir yetiştirme tekniklerinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Ülkemizin ekolojik koşullarına uygun, yüksek verimli çeşitlerin geliştirilebilmesi için en önemli islah materyalleri, genetik çeşitliliğimiz ve yerel tohum kaynaklarımızdır. Bu kaynaklar binlerce yıllık süreçte olumsuz birçok şarta karşı dayanıklılık gösterdikleri için günümüzde en önemli islah materyalidir ve gelecekte karşılaşılabileceğimiz birçok problemi aşmada önemli bir anahtardır. Bu amaçla Türkiye Tohumcular Birliği 2015 yılında "Tohumun İzinde" adlı sosyal sorumluluk projesini başlatmıştır. Projenin amacı; ülkemizin gen kaynaklarının ve yerel çeşitlerinin toplanması, muhafazası ve değerlendirilmesi konusunda mevzuatın iyileştirilmesi için önerilerin alınması; toplama, muhafaza ve değerlendirme çalışmalarının desteklenmesi, bu konularda ve biyokaçakçılık konusunda farkındalığın yaratılması, sektörün durumunun kamuoyuna anlatılması, kamuoyu oluşturma, kamuoyunda sahiplenme duygusu geliştirme ve işi bizzat yaparak toplama, muhafaza ve değerlendirme çalışmalarına katkı sağlamaktır.

Projeden beklenen faydalar şunlardır:

- Milletimize tohum sevgisi kazandırmak.
- Tohumun gücü ve gelecekteki rolü konusunda bilinç oluşturmak.
- Gen kaynaklarının önemi ve toplanması konusunda bilinç oluşturularak gönüllülerin de bu işi yapabileceğinin gösterilmesini sağlamak.
- Toplama işi bizzat yapılarak gen bankasına materyal kazandırmak.
- Yerel çeşitlerin -yok olma tehlikesine karşı mevzuat iyileştirmesi

- yaparak- ekimini ve dikimini kolaylaştırmak.
- Üreticilerin bazı desteklerden faydalanmasını sağlamak ve yerinde muhafazayı kolaylaştırmak.
- Biyokaçakçılıkla ilgili bilinç oluşturmak.
- Gen bankalarında bulunan veya toplanarak gen bankalarına teslim edilen materyallerden geliştirilecek çeşitlere ve tescil ettirilecek yerli çeşitlere verilecek desteklerle , materyalin de değerlendirilmesi yönünde bir kazanım elde etmek.
- Sektörün kaynağı olan materyalin zenginleştirilmesini sağlamak ve var olanların biyokaçakçılık yoluyla veya başka yollarla kaybına engel olmak.
- Toplumun geniş kesimlerinde farkındalık yaratılarak bu kaynakları sahiplenme duygusu geliştirmek.
- Özellikle okullarda gençler için yapılacak farkındalık çalışmaları ile gelecek nesillerde de bu hassasiyetin şimdiden oluşmasını sağlamak.
- Yapılacak doküman oluşturma çalışmaları ile konuyla ilgili bir takım bilgilerin sonraki dönemlerde de kullanılabilmesine katkı sağlamak.

Türkiye'de yerel çeşitlerin ve genetik kaynakların toplanması konusunda özel sektöre desteklenen ilk ve tek proje olan "Tohumun İzinde" projesi ile bugüne kadar İç Anadolu Bölgesi'ndeki Bazı Yerel Çeşitlerin Toplanması, Muhafazası ve Biyokaçakçılıkla Mücadele Projesi ve Ege Bölgesi'ndeki Bazı Yerel Çeşitlerin Toplanması, Muhafazası ve Biyokaçakçılıkla Mücadele Projeleri kapsamında 171 yerel çeşit gen bankamıza kazandırılmıştır. Çeşitli organizasyonlarla yüzlerce çiftçiye, öğrenciye ve gönüllüye eğitim verilmiştir.

Tohumun İzinde Projesi'nin 4. çağrı ilanı 5 Eylül 2019 tarihinde yayımlandı. Çağrı ilanına kurumumuzun web sayfası www.turktob.org.tr'den ulaşabilirsiniz. Konuyla ilgili tüm kurumların başvurularını bekliyoruz.

TURKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

Türkiye Tohumcular Birliği

8 Kasım 2006 tarih ve 26340 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'na göre kurulmuştur.

Kanunun Amacı:

Bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmektir.

Üye Sayısı

bisab
bitki ıslahçıları alt birliği

Bitki Islahçıları Alt Birliği

Adres: Fidanlık Mahallesi Adakale Sokak No.: 22/12 Kızılay / ANKARA
Telefon : 0312 433 30 65-66
Faks : 0312 433 30 06
Web: bisab@bisab.org.tr
E- mail : bisab@bisab.org.tr

287

füab
Fidan Üreticileri Alt Birliği

Fidan Üreticileri Alt Birliği

Adres : Ehlıbeyt Mahallesi, Tekstilciler Cad, No.: 21/8, Çankaya / ANKARA
Telefon : 0312 472 20 14
Faks : 0312 472 81 15
Web: fuab.org.tr
E- mail : fuab@fuab.org.tr

845

Fidebirlik
FIDE ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

Fide Üreticileri Alt Birliği

Adres: Aspendos Bulvarı No.: 37 Kat: 1 Daire: 6 ANTALYA
Telefon: 0242 312 25 05
Faks: 0242 311 28 31
Web: www.fidebirlik.org.tr
E-mail: info@fidebirlik.org.tr

151

Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği

Adres: Ehlıbeyt Mahallesi Tekstilciler Caddesi No.: 21/5 Çankaya / ANKARA
Telefon: 0312 287 21 53 - 54
Faks: 0312 287 21 55
Web: www.susbir.org.tr
E-mail: susbir@susbir.org.tr

763

TODAB
Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği

Adres: Ehlıbeyt Mahallesi Tekstilciler Caddesi No.: 21 Kat: 3 Daire: 9/10 Çankaya / ANKARA
Telefon : 0312 418 1695-96 - 0 546 852 5852
Faks : 0312 418 1693 - 97
Web: todab.org.tr
E- mail : info@todab.org.tr

6.613

TSÜAB
TOHUM SANAYİCİLERİ VE ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği

Adres: Paris Caddesi Havuzlu Sokak No.: 4/11-12 Çankaya / ANKARA
Telefon: 0312 419 35 31 - 21
Faks: 0312 419 35 39
Web: tsuab.org.tr
E- mail: tsuab@tsuab.org.tr

915

TOHUM
TOHUM YETİŞTİRİCİLERİ ALT BİRLİĞİ
2008

Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği

Adres: Cinnah Caddesi Kuloğlu Sokak Saray Apt. No.: 11/9 Çankaya / ANKARA
Telefon : 0 312 442 39 66
Faks : 0 312 442 89 07
Web: tohum.org.tr
E- mail : tohum@tohum.org.tr

43.452

● TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN: "Kayıt Dışı Üretim ve Ticaret Haksız Rekabet Yaratıyor."

TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN'ın OGM Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkanı Fahrettin AY'ı ziyaretinde sektörün tüm sorunlarının çözümü için birlikte hareket etme kararı çıktı.

Fidancılarımız parça parça verilen genel tarımsal destekleri almak için yaşanan bürokratik işlemlerden dolayı zorlanıyor.

TÜRKTOB Başkanı AKCAN, 17 Nisan 2019 tarihinde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkanlığı görevine atanan Fahrettin AY'ı ziyaret ederek kendisine hayırlı olsun dileklerini sundu. Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkan Yardımcısı Mustafa Mukan YAZAR, şube müdürleri ve Ankara Orman Fidanlık Müdürü Nusret GÖRÜR'ün hazır bulunduğu

toplantıda üretim planlamasından, mevcut fidanlıkların modernize edilmesine, finansman sorunundan, mevzuat değişikliklerine kadar birçok konu kapsamlı bir şekilde gündeme geldi.

Başkan AKCAN, sektörün üretim planı yaparken zorlandığını, talep projeksiyonlarının tam anlamıyla bilinmemesinin üreticileri ve ürün arzını olumsuz etkilediğini kaydetti. Kayıt dışı üretimin ve ticaretin yarattığı haksız rekabetin kayıtlı üretim yapan firmaları mağdur ettiğini ifade eden AKCAN, üretim planlaması ve piyasa denetimi için Orman Genel Müdürlüğü (OGM) ile kurumsal iş birliğine hazır olduklarını kaydetti.

Orman Genel Müdürlüğü'nün vereceği hibenin ve desteklerin yeni fidanlık kurulmasından ziyade mevcut fidanlıkların modernize edilmesi için kullanılması gerektiğini söyleyen AKCAN, bu konuda da kurumsal olarak OGM'ye her türlü teknik desteği verebileceklerini kaydetti.

Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR) tarafından 2017 yılında başlatılan "Sektörel Kümelenme Projesi" hakkında katılımcıları bilgilendiren AKCAN, sektöre tahsis edilecek alanlarda küçük sermayeli işletmelerin de gözetilmesinin ve SÜSBİR tarafından Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ile birlikte hazırlanıp yürürlüğe giren süs bitkileri kalite standartlarının yaygınlaşmasının çok önemli olduğunu kaydetti.

Sektörün 50 bin dekar alanda üretim yaptığı bilgisini veren AKCAN, "Fidancılarımız parça parça verilen genel tarımsal destekleri almak için uygulanan bürokratik işlemlerden dolayı zorlanıyor. Bunun yerine dekar başına tek seferde verilecek -örneğin- 500 TL'lik bir destek, sektörümüzü çok rahatlatır. Toplamda 25 milyon liralık destek toplam tarımsal desteğin ancak binde 25'idir. Ayrıca sektörümüze sağlanacak en önemli destek kalemlerinden biri de KDV oranının düşürülmesidir." dedi.

T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığının tek çatı altında toplanmasının iki bakanlığın mevzuatlarında çelişen maddelerin düzeltilmesi için önemli bir fırsat olduğunun altını çizen AKCAN,

"Üretimin sürdürülebilirliğini sağlayan belgelerin temin edilmesinde ve yenilenmesinde aranan şartların ve karantina mevzuatının piyasanın ve sektörün taleplerine göre revize edilmesi gerekiyor. Ayrıca, orman mühendisi istihdamını arttıracak uygulamaların hayata geçmesi için iki bakanlığın birleşmesi bir şanstır." dedi.

TÜRKTÖB Başkanı AKCAN, dış ticaret konusuna da değinerek özellikle son dönemde yeni kuşağın üretimi bırakmaya başladığı Avrupa ülkelerine odaklanmak gerektiğini ifade etti.

Orman Genel Müdürlüğü Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkanı Fahrettin AY ise yaptığı konuşmada "Özel sektöre destek olmak en önemli amaçlarımızdan biri. Planlama olmadan üretim olmaz. Üretim planlamamızı sektör ile birlikte yapacağız. Destek alacak projeleri birlikte değerlendirmek için zemin oluşturacağız. Teknik heyetlerin bir araya geleceği kapsamlı toplantılarla yol haritamızı oluşturalım." dedi.

• Üretim ve İhracat İçin İş Birliği

Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçılar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı İsmail YILMAZ ve Yönetim Kurulu üyeleri, 19 Nisan 2019 tarihinde Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN'ı ziyaret ederek kendilerine hayırlı olsun dileklerinde bulundu.

TÜRKTÖB merkezinde gerçekleşen görüşmede süs bitkileri üretimi, bu bitkilerin iç ve dış ticareti ile ilgili güncel konular ve iş birliği olanakları gündeme geldi. TÜRKTÖB Başkanı AKCAN da aynı gün yapılan Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçılar Birliği Genel Kurulu dolayısıyla heyeti kutlayarak kendilerine başarılar diledi.

● TÜRKTOB Heyeti ve BÜGEM Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ Yalova'da İncelemelerde Bulundu

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (BÜGEM) Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ, Yalova Tarım ve Orman İl Müdürü Suat PARILDAR ve Adilcevaz Belediye Başkanı Necati GÜRSOY, Yalova'da fide ve süs bitkileri üretim alanlarında incelemelerde bulundu.

Heyet, Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Yönetim Kurulu Başkanı ve Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜS-BİR) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Savaş AKCAN ve TÜRKTOB Yönetim Kurulu Üyesi ve Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Yıldırım GENÇER'den profesyonel işletmelerde süs bitkileri ve fide üretim süreçleri hakkında detaylı bilgi aldı.

2 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleşen teknik gezide iki alanda da iç ve dış pazarın isteklerine uygun kaliteli üre-

timin devamlılığını sağlamak için yeni teknolojilerle donatılmış, altyapısı uygun modern işletmelerin artmasının şart olduğunu ve bu işletmelerin desteklenmesi gerektiğini vurguladı. TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının fide üreticisinin sahip olması gereken donanımlarla ilgili yönetmelik taslağını bir kez daha gündeme getirdi.

AKCAN, fide üreticilerinin A ve B sınıfı olmak üzere ayrı ayrı tanımlanmak istenmesinin yanlış olduğunu bir kez daha vurgulayarak fide sektörünün yakaladığı başarının artması için üretimin modern seralarda, otomatik sulama, gübreleme ve havalandırma teknikleriyle yapılmasının devam etmesi gerektiğini aksi hâlde mevcut kazanımların heba olacağını, sektörün uzun süredir mücadele ettiği kayıt dışı ve kalitesiz üretimin artacağını söyledi.

● TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN: "Amacımız Tüm Ekim Alanlarında Sertifikalı Tohumluk Kullanılmasını Sağlamaktır."

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, "Tarım Türk Dergisi" tarafından Nevşehir'de 13 Haziran 2019 tarihinde ikincisi düzenlenen Dünya Patates Tohum Pazarı ve Patateste Dünya Trendleri Paneli'ne katıldı. Panelin açılışında konuşan Başkan AKCAN, dünyada 100'den fazla ülkede üretilen ve beslenmede tahıllardan sonra en çok tüketilen patateste Türkiye olarak 1,4 milyon dekar alanda 4,5 milyon ton üretim ile dünyada 14. sırada yer aldığımızı söyledi.

Türkiye'de patates tohumluğunun tamamına yakınının özel sektör tarafından üretildiğini, ihtiyaç duyulan sertifikalı patates tohumluğu miktarının 500-550 bin ton olduğunu kaydeden TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN, "2018 yılı sertifikalı patates tohumu üretimi 276 bin ton civarındadır. 2010 yılında sadece 76 bin ton sertifikalı patates tohumu üretebiliyorduk. Son 8

yılda 3,6 kat artış yakalamışız. Son 5 yılda %70 oranında patates tohumluğu üretim artışı gerçekleştirmişiz. İhtiyacın yarısını sertifikalı tohumlukla karşılıyoruz. Aradaki farkı çiftçimiz kendi mahsulünden ayırmak suretiyle temin ediyor. Esas olan tüm ekim alanlarında sertifikalı tohumluk kullanılmasıdır. Tohumculuk sektörümüzün çabası bu yöndedir." dedi.

AKCAN, "Son 10 yıllık sürece baktığımız zaman üretim alanlarında 120 bin dekarlık bir azalış, buna karşın dekar başı verimlilikte 510 kilogramlık artış görüyoruz. Verimde son 10 yılda %17'lik artış yakalamışız. Türkiye'de patates tohumluğunun tamamına yakını özel sektör tarafından üretilmektedir. Patates tohumluğunda tescilli 157 çeşidin 143 tanesi, üretim izinli 42 çeşidin de tamamı Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliğinin (TSÜAB) üyesi firmalar adına kayıtlıdır.

TSÜAB, özellikle son dönemde yaptığı çalışmalarıyla ve patates tohumculuğu ile ilgili özel faaliyetleriyle büyük takdir topluyor. Kendilerine çok teşekkür ediyorum. Patates ile ilgili AR-GE faaliyetleri ağırlıklı olarak kamu tarımsal araştırma enstitüleri tarafından yürütülmektedir. Niğde Patates Araştırma Enstitüsünün özellikle son dönemde daha da artan çabalarını teşekkür ederek kayda geçirmek gerekir. Ayrıca, son yıllarda özel sektörden bazı firmalarımızın AR-GE faaliyetleri sonucunda yerli patates çeşitleri ıslah edilmiş ve bu çeşitler Millî Çeşit Listesi'nde kayıt altına alınmıştır." dedi.

Yüksek Maliyet ve İthalat Üretimi Sınırlıyor

Her üründe olduğu gibi patatesten de en önemli sorunun üretim planlamasının olmaması ve girdi maliyetlerinin yüksekliği olduğunu vurgulayan Başkan Savaş AKCAN, "Buna bir de özellikle güney bölgelerimiz tam hasada girmişken yapılan sıfır gümrükle ithalat kararlarının etkisini eklediğimizde, üreticimiz ne yapacağını şaşırıyor. Gübre, ilaç, mazot fiyatı zaten çok yüksek. Çiftçilerimizin bu maliyetlerle üretim yapıp para kazanması oldukça zordur. Üretim planlaması ve piyasa dengesi de olmadığı için patatesten fiyat dalgalanmaları çok oluyor. Patates üreticilerimizin bir bölümü aynı zamanda tüccardır. Patatesi üretir, depolar ve satışa sunar, mecburdur depolamaya. Bu, 100 yıl önce de böyleydi. Tüm hasadı aynı anda piyasaya sürdüğümüzde fiyatlar ne olur, tüketici yılın diğer aylarında patates bulabilir mi? Depoculukla stokçuluğu birbirine karıştıranların önce bu sorulara yanıt vermesi gerekir.

Patates üretimi çok zahmetli bir iş olduğu için yeni nesil bu ürünü ekmiyor. Üreticimizi küstürmemenin yolları belli, yeter ki o yoldan yürümek için niyetimiz olsun. Biz tohumculuk sektörü olarak başta AR-GE çalışmaları olmak üzere, üretim, fiyatlar, sertifikalı tohumculuğun yaygınlaştırılması konusunda ve diğer konularda imkânlarımız ölçüsünde her türlü gayreti gösteriyoruz ve kaynaklarımızı esirgemiyoruz. Bu çalışmalarımızın artarak devam edeceğini de buradan duyurmak istiyorum." ifadelerini kullandı.

"Dünya Patates Tohum Pazarı ve Patatesten Dünya Trendleri" Paneli iki ayrı oturumla devam etti. İlk oturumda Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, patates tohumculuğu ve TSÜAB'ın yaptığı çalışmalar konusunda detaylı bir sunum yaptı. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Bitki Sağlığı ve Karantina Daire Başkanı Murat ŞAHİN, Niğde Patates Araştırma Enstitüsü Müdürü Uğur PIRLAK ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Emin ÇALIŞKAN'ın sunumlarıyla devam eden birinci oturumun ardından katılımcıların soruları yanıtlandı.

İkinci oturumda ise özel sektör temsilcileri kendi alanlarıyla ilgili sunumlar yaptı. Nevşehir İl Tarım ve Ormanlık Müdürü Okan YILMAZ, sektöre ve panele katkıları nedeniyle TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN'a plaket takdim etti.

● TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN: "İki Bakanlığın Birleşmesinden Umutluyuz."

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen Türkiye Ormançılık Sektörü Buluşması (TORSEB) kapsamında gerçekleştirilen "Ülkemizde Fidancılık Hedefleri" konulu panele Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Başkanı Savaş AKCAN ve Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR) Başkanı Ahmet DÜNDAR da katıldı.

TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN, Türkiye Tohumcular Birliği ve alt birlikleriyle ilgili bilgi verdikten sonra birliklerin üretim planlamasının yapılması ve politika geliştirilmesi için çok önemli bir fonksiyon üstlendiklerini kaydetti. T.C.Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ve T.C. Orman Bakanlığının birleşmesinin sektöre hizmet veren meslek gruplarının eş güdüm içinde çalışması için bir fırsat olduğunu ifade eden AKCAN, T.C.Tarım ve Orman Bakanlığının bunu sağlayacak düzenlemeleri yapmasını talep etti.

Kendi işletmesini kurarken orman mühendisi olarak yetki belgesi alamadığını kaydeden AKCAN, "Süs bitkileri üretimi yapan fidancılık işletmem yanımda çalışan zootekni bölümü mezunu ziraat mühendisinin aldığı ruhsat ile faaliyete başladı. Çelişkiye dikkat çekmek için zootekni bölümü mezunu üzerinden bu işlemi yaptırdım. Orman mühendisi, yetiştiricilik belgesi alamıyor, zootekni bölümü mezunu alabiliyor. Bu durumu iki bakanlık ayrıyken yaşanan bir iletişim kopukluğu olarak görüyorum. Bu yanlışlığın düzeltilmesi için T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı nezdinde bir çalışma başladı. Ayrıca hem Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü'nün hem de Orman Genel Müdürlüğü'nün iki ayrı bitki pasaport sistemi ve dolayısıyla farklı uygulamaları var. Bu sorununun da ivedilikle çözülmesini istiyoruz." dedi. AKCAN şöyle devam etti: "Ben bir orman mühendisi olarak fidancılık ve bitki koruma sektörlerinde, gümrüklerde, inspektör gereken her yerde orman mühendislerini görmek istiyorum. Hepimiz bitkisel üretim

yapıyoruz, mesleki tartışmaları, mesleki taassupları bir kenara bırakarak asıl işimiz olan üretime, verimliliğe odaklanmalıyız."

AKCAN, kayıt dışılık konusunu gündeme getirerek "Kayıt dışı üretimi ve satışları önlemeye çalışıyoruz. Ancak bu sorunu hâlâ tam olarak çözemedik. Bu konuda Orman Genel Müdürlüğüne güveniyoruz. Üretim planlamasının temel unsuru kayıt dışılığı önlemektir. Bu durum üreticimizin gelirleri açısından da önemlidir. Üretim planlaması olmadığı için ürünlerimizin heba olduğu zamanları yaşadık ve yaşıyoruz. Üretimin ve ticaretin kayıt altına alınması için özendirici faaliyetleri hep birlikte yapabiliriz. Destek ve teşvik politikaları uygulanmalıdır." dedi.

TÜRKTOB'a bağlı alt birliklerin faaliyet gösterdiği alanlar içinde KDV'si %18 olan tek sektörün süs bitkileri sektörü olduğunu ifade eden AKCAN, sektörde önemli sorunlardan biri de alıcıların çoğunun kamu kurumları olmasıdır, dedi. Savaş AKCAN sorunu ve yeni fırsatları şöyle özetledi: "Ülkemizde peyzaj, çevre düzenleme işini en çok belediyeler yapıyor. Belediyeler bütçe daralmasından dolayı süs bitkileri alımını eskiye oranla azalttı. Sektörümüz bu kez ihracata yöneldi. Avrupa'da genç nüfus artık bu işi yapmıyor, üretim miktarları azaldı. Süs bitkileri sektörü bu fırsatı değerlendirmek ve tüm dünyaya ihracat yapmak için yola çıktı. Bunun için başta kalite standartlarını yakalamaya amacımız üzere ciddi bir altyapının olması gerekiyor. İthalatçı değil, ihracatçı bir sektörlere söz etmek istiyorsak bu altyapının kurulması için özel sektöre ve meslek örgütlerine daha çok kulak vermek gerekiyor."

Süs bitkileri sektöründe bir standart oluşturulması için yaptıkları çalışmalarını anlatan AKCAN, "Biz üç senelik bir çalışmanın sonucunda geçtiğimiz yıl Türk Standartları Enstitüsü ile ölçülendirme, isim ve yetiştirme standartlarını çıkardık. Bu standartlar, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı fidanlık için de bir rehber niteliğinde olmalıdır. Sektör olarak aynı dili konuş-

Savaş AKCAN

mak için bu standartlar çok önemlidir. Bizim derdimiz kaliteli üretim yaparak yurt içi talebi ve ihracatı arttırmak. Bunu sağlamanın yolu aynı dili konuşmaktır." ifadelerini kullandı. TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN, Türkiye Tohumcular Birliğinin görev alanına giren tüm sektörlerin 2018 yılını; 260 milyon dolarlık ihracat, 240 milyon dolarlık ithalat ve ilk kez 20 milyon dolarlık dış ticaret fazlasıyla kapattığı bilgisini de verdi.

İthal Bitki Kullanmak Değerlerimizin Farkında Olmamaktır

Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet DÜNDAR ise süs bitkilerinde dünya ticaretinin 17 milyar dolara ulaştığını, Türkiye'nin bu pastadan 2018 yılında 71 milyon dolarlık bir pay aldığını kaydederek özellikle süs bitkileri fidancılığında teknolojik bir altyapıya sahip olunması gerektiğini söyledi.

Son yıllarda ihracatın önemli bir ivmeyle arttığını ve sektörün taleplerinin yerine getirilmesiyle çok daha ileri seviyelere gidilebileceğinin vurgulayan DÜNDAR: "Süs bitkileri sektöründe ihracatta en avantajlı olduğumuz ürün grubu fidanlardır.

Ahmet DÜNDAR

Bizim potansiyelimiz çok yüksek. Orman Genel Müdürlüğünden öncelikli beklentimiz işletmelerimizin arazi talebinin karşılanmasıdır. Süs bitkileri üreticilerinin %55'i, üretim alanlarının %75'inde fidan üretiyor. Süs bitkisi fidanı üretimimiz her geçen yıl artıyor. Ancak mevzuatlarla ilgili sıkıntılar bize enerji kaybettiriyor." dedi.

Sektörün en önemli alıcısı konumunda bulunan belediyelerin ve kamu kurumlarının ithal bitki kullanmaması gerektiğinin altını bir kez daha çizen SÜSBİR Başkanı Ahmet DÜNDAR, "İthal bitki kullanmak kendi değerlerimizin farkında olmamaktır. Biz Almaya, Hollanda ve İtalya gibi ülkelere ihracat yaparken ve 2016'dan 2018'in sonuna kadar Avrupa'ya yaptığımız ihracat %30 artarken bu için planlama aşamasında olan peyzaj alanındaki arkadaşlarımız herhâlde ülkemizin envanterinden haberdar değil. Millet bahçelerinde, kara yollarında, peyzaj alanlarında ithal bitkilerin kullanılmasını anlamak mümkün değil. Bu çok üzücü bir durum ve bizim motivasyonumuzu bozuyor. Zeytinin ana vatanyız, kendi üretimlerimiz dururken zeytin ağacı ithal ediyoruz. Ayrıca, yaşlı zeytin ağaçlarımızı peyzaj amaçlı ihraç etmek istiyoruz. Burada da mevzuat engeline takılıyoruz." dedi.

Uzun Vadeli Arazi Tahsisi Gerçekleşirse Bu Sektörü Kimse Tutamaz

Kamu alımlarının kesintiye uğramadan devam etmesi gerektiğini, T.C. Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir PAKDEMİRLİ'nin 7 Şubat 2019 tarihinde İzmir Ödemiş'te müjdelediği orman alanlarından ve orman fidanlıklarından sektöre arazi tahsisi vadinin hayata geçirilmesinin şart olduğunu ifade eden DÜNDAR, "Arazi kiralari giderek yükseliyor, uzun vadeli arazi tahsisi gerçekleşirse bu sektörü kimse tutamaz. Ekonomik kriz var, farkındayız. Ancak buradan sektörümüze bir kez daha seslenmek istiyorum; eğer üretimden vazgeçsek açıkta kalırız. 100 bine yakın insanın doğrudan istihdam edildiği bir sektörden söz ediyoruz. Serada sebze yetiştiriciliği neyse biz de aynıyız, üretim sürecinde gerçekleştirdiğimiz bütün işlemler, girdilerimiz aynı. Bitkisel üretimin en önemli kollarından biriyiz. Sektörümüzün adı süs bitkileri diye ikinci planda olmamalıyız. Uzun vadede Avrupa ülkelerinin hedeflediği pazarlara Türkiye olarak hakim olmak istiyoruz." dedi.

Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa VAR'ın başkanlık ettiği panelin diğer konuşmacıları Cumhurbaşkanlığı Danışmanı İbrahim SÖNMEZ, özel sektör temsilcisi Yasin OTUZOĞLU, Yusuf Haluk GÜRPINAR (SÜSBİR Disiplin Kurulu Üyesi) ve Muzaffer TOPRAK idi.

Panel, 14 Haziran 2019 tarihinde Ankara'da Orman Genel Müdürlüğü Konferans Salonunda gerçekleştirildi.

● Tacikistan Tarım Bakanı Yrd. Dzhamila SAİDOVA TÜRKTÖB'ü Ziyaret Etti

Tacikistan Heyeti, tohumculuk sektörü, TÜRKTÖB ve alt birlikleri ile ilgili bilgi aldı.

Tacikistan Tarım Bakanı Yardımcısı Dzhamila SAİDOVA ve beraberindeki heyet, 29 Mayıs 2019 tarihinde Türkiye Tohumcular Birliğini (TÜRKTÖB) ziyaret etti.

TÜRKTÖB Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, Tacikistan Heyeti'ne Türk tohumculuk sektörü, TÜRKTÖB ve alt birlikleri, üretim, dış ticaret ve kanuni düzenlemeler hakkında bilgi verdi. İki ülke arasında tohumculuk ve bitki ıslah çalışmaları konularında iş birliği olanaklarının gündeme geldiği toplantıda Bakan Yardımcısı SAİDOVA ve Başkan AKCAN, ortak çalışma zeminleri oluşturulması konusunda görüş birliğine vardı.

● TÜRKTÖB Başkanı AKCAN, Ekonomi Basını Başarı Ödülü Verdi

Ekonomi Gazetecileri Derneği Ekonomi Basını Başarı Ödülleri 20 Haziran 2019 tarihinde İstanbul'da sahiplerini buldu."En İyi Ekonomi Programı" kategorisinde Bloomberg HT'de yayınlanan "İş

Baş" programı ödüle lâyık görüldü. Programın Yapımcısı ve Sunucusu Süheyla YILMAZ'a plaketini Türkiye Tohumcular Birliği Başkanı Savaş AKCAN verdi.

● Yeni Mezunları Kutluyoruz

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Mezuniyet Töreni, 25 Haziran 2019 Salı günü Rektörlük Güneş Meydanı'nda yapıldı.

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Başkanı Savaş AKCAN ve Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR) Başkanı Ahmet DÜNDAR mezun olan öğrencilerin coşkusuna ortak olarak onlara çeşitli hediyeler verdi.

Yeni mezunlarımızı ailelerini ve akademisyenlerimizi kutluyor, bundan sonraki yaşamlarında başarılar diliyoruz.

● Güvenli Tohum, Güvenli Gıda

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Başkanı Savaş AKCAN, Gıda Mühendisleri Odası Başkanı Kemal Zeki TAYDAŞ'ı ziyaret etti.

TÜRKTÖB Başkanı Savaş AKCAN, TMMOB Gıda Mühendisleri Odası (GMO) Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Zeki TAYDAŞ'ı ziyaret etti. 26 Haziran 2019 tarihli görüşmede tohumculuk ve gıda sektörleri arasındaki güçlü ilişkinin kurumlar açısından da pekiştirilmesi gerektiğinin üzerinde duruldu.

AKCAN ve TAYDAŞ, gıda mühendislerinin istihdam sorunundan, tarım ve tohumculuk sektörlerine uygulanan politikalardan, sonbaharda yapılması planlanan Tarım Şurası'nda verilmesi gereken mesajlara kadar geniş bir yelpazede görüş alışverişinde bulundu.

● AKCAN ve DEMİRTAŞ Üreticilerin Sorunlarını Görüştü

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, Türkiye Ziraatçılar Demeği (TZD) Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin DEMİRTAŞ'ı ziyaret etti. Görüşmede tarım sektörünün ve çiftçilerin sorunları ve çözüm önerileri üzerinde geniş bir değerlendirme yapıldı.

26 Haziran 2019 tarihli toplantıda tarımla ilgili tüm sivil toplum ve meslek örgütleri ile sendikaların eylem ve söylem birliğini temin edecek ortak bir zeminde buluşmasının gerekliliği vurgulandı.

● TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN ZMO Başkanı Özden GÜNGÖR'Ü Ziyaret Etti

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Yönetim Kurulu Başkanı Özden GÜNGÖR'ü ziyaret etti. 26 Haziran 2019 tarihli görüşmede Türk tarımının sorunları ve çözüm önerileri ve kurumlar arası iş birliği üzerinde duruldu.

Girdi maliyetlerinin yükselmesi, arz-talep dengesini bozan uygulamalar, tohumculuk sektörünün sorunları, ithalat politikaları, tarım topraklarının amaç dışı kullanımı konularının gündeme geldiği toplantıda tarımla ilgili tüm sivil toplum ve meslek örgütleri ile sendikaların çözüm odaklı çalışacak ortak bir zeminde buluşmasının gerekliliği vurgulandı.

● Millî Tarım İçin Aynı Tezler Savunulmalı

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Fehmi KİRAZ'ı ziyaret etti.

26 Haziran 2019 tarihli görüşmede mevcut tarım politikaları ve uygulamada yaşanan sorunlar geniş çaplı değerlendirildi. Tarım sektöründeki kurumların temsil ettikleri üretim kolları veya meslekler farklı olsa da millî tarım sektörü için genel konularda aynı tezleri savunmasının ve birlikte hareket etmesinin gerekliliği üzerinde görüş birliğine varan AKCAN ve KİRAZ, birlikteliğin somutlaşması için gerekli çalışmaların yapılması kararı aldı.

● BİSAB 12. Olağan Genel Kurulu Ankara'da Yapıldı

Dr. Vehbi ESER

Bitki Islahçaları Alt Birliği (BİSAB) Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Vehbi ESER, "Tohumculuk sektörünün 2023 hedeflerine ulaşması için kendi çeşitlerini ve markalarını geliştirmesi ve araştırmacı kuruluş sayısının artması gerek." dedi.

Bitki Islahçaları Alt Birliği (BİSAB) 12. Olağan Genel Kurulu, 4 Mayıs 2019 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Genel Kurulun açılış konuşmasını BİSAB Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Vehbi ESER yaptı. BİSAB'ın üye sayısının 290'ı aştığını, özel sektör tohumculuk firmalarının %40'ünün araştırmacı kuruluş olmasının çok sevindirici olduğunu kaydeden Dr. ESER, "Tohumculuk sektörünün 2023 hedeflerine ulaşması için kendi çeşitlerini ve markalarını geliştirmesi ayrıca araştırmacı kuruluş sayısının artması gerekir. Gerek ülkemizde gerekse dünyada tercih edilecek ve rekabet gücü yüksek olan çeşitler geliştirmeliyiz." dedi.

Özel sektör araştırma-geliştirme (AR-GE) kurumlarını bünyesinde barındıran BİSAB'a ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına bu konuda büyük görevler düştü-

ğünü vurgulayan BİSAB Başkanı Dr. ESER, göreve geldikleri günden bu yana yaptıkları çalışmalar hakkında katılımcılara bilgi verdi. Dr. Vehbi ESER, "BİSAB olarak sektörümüzü; bilgilendirmek, diğer meslek grupları ile tanıştırmak ve ortak çalışma kültürünü pekiştirmek amacıyla pek çok kongre, çalıştay ve sempozyum düzenliyoruz, bu çalışmalarımız devam edecektir." dedi.

BİSAB tarafından yayımlanan "Ekin Journal" dergisi ve 6 yıllık bir emeğin sonucu yayımlanan "Tohum, Tohumculuk ve Teknolojileri" kitabı hakkında katılımcılara bilgi veren Dr. ESER, 4 cilt olan kitabın herkesin tohumculukla ilgili temel bilgilere ulaşmasını sağlayacağını kaydederek "Sebze Islahı" ve "Tahıllarda Sarı Cücelik Virüs Hastalıkları ve Mücadelesi" kitaplarının hazırlıklarının devam ettiğini söyledi.

Mersin'de kurulan TARIM AGROPARK'a kurucu olarak başlangıçtan itibaren katılım sağlandığını ifade eden Dr. ESER, AGROPARK'ın altyapı ve projelendirme çalışmalarına başlandığını belirtti. Tüm dünyada bitki ıslahçalarının yoğun katılım gösterdiği ve BİSAB tarafından organize edilen Uluslararası Bitki Islahı

Kongresi'nin 4'üncüsünün 2020 yılında yapılacağını duyuran Dr. ESER, bitki ıslahında elde edilen birikimlerin gelecek kuşaklara aktarılması için çeşitli başlıklarda pek çok yayın çalışmasının da hazırlıklarının sürdüğünü, genetik materyal temini konusunda uluslararası iki anlaşmaya imza attıklarını belirtti.

Dr. ESER, "BİSAB'ın önemli faaliyetlerinden biri de geleceğin ıslahçıları yetiştirmek amacıyla düzenlediğimiz bitki ıslahı kurslarıdır. Bu kursların ulusla-

rarası alana taşınması için çaba gösteriyoruz." dedi. BİSAB Genel Kuruluna, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcileri, Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB), alt birlikler ve ECOSA temsilcileri ile BİSAB üyeleri katıldı.

BİSAB Genel Kurulu, faaliyet raporları, yönetim ve denetim kurulu raporları ile mali belgelerin okunması, tartışılması ve ibra edilmesinin ardında tüzük değişikliklerinin kabulü ile sona erdi.

Durali TINAS

● BİSAB Başkanı Dr. Vehbi ESER: "Amacımız Millî Tohumu Yarınlar Taşımak."

11 Mayıs Bitki Islahçıları Günü bu yıl Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezinde düzenlenen etkinlikle kutlandı.

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB), Bitki Islahçıları Alt Birliği ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi iş birliği ile düzenlenen 11 Mayıs Bitki Islahçıları Günü programı BİSAB Yönetim Kurulu Başkanı ve TÜRKTÖB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Vehbi ESER, Patates Araştırma Enstitüsü Müdürü Uğur PIRLAK ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muhsin KAR'ın açılış konuşmalarıyla başladı.

Kutlama programına Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Cahit Tağı ÇELİK, Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi Müdürü Ali ERDEN, TÜRKTÖB Yönetim Kurulu Üyesi Miktat OLGUN, BİSAB Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Durali TINAS, Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürü Dr. Davut KELEŞ ve Niğde Ziraat Odası Başkanı Veli KENAR'ın da aralarında bulunduğu çok sayıda davetli katıldı.

BİSAB Başkanı ve TÜRKTÖB Başkan Yardımcısı Dr. Vehbi ESER, Türkiye'de türler arası ilk melezleme çalışması 11 Mayıs'ta yapıldığı için bugünü Bitki Islahçıları Günü olarak kutladıklarını kaydetti. 1980'li yılların ortalarına kadar bitki islahının toplum tarafından bilinmediğini ve üniversite öğrencileri tarafından da ilgi görmediğini anlatan Dr. Vehbi ESER, 2003 yılında Bitki Islahçıları Derneğinin, 2008 yılında da Bitki Islahçıları Alt Birliğinin kurulmasıyla birlikte mesleğe yeni başlayan gençlerin ve toplumun bitki islahı konusunda bilinç sahibi olmaya başladığını kaydetti.

Dr. ESER, özetle şunları söyledi: "Genç arkadaşlarımızın bu alana ilgi göstermelerinin ve toplum nezdinde bitki islahına ilginin artması 11 Mayıs Bitki Islahçıları Günü sayesinde. Bu yılki Bitki Islahçıları Günü'nün Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde kutlanması için bizleri teşvik eden, bizlere ev sahipliği yapan Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Emin ÇALIŞKAN'a teşekkür ediyoruz. Üniversitemizi ve burada yapılan çalışmaları gördükçe Türk tarımı adına umudumuz artıyor. Ayrıca Rektör Hoca Prof. Dr. Muhsin KAR'a da çok teşekkür ediyoruz.

Tarımdaki Başarılarda En Büyük Pay Bitki İslahçılarına Aittir

Biz bitki ıslahçıları olarak tohumu yarınlara taşıma gayreti içindeyiz. 1923 yılında unu, şekeri ve kaput bezini ithal ediyorduk. 2019 yılına geldik, 82 milyon nüfusu, 30 milyon turisti doyuruyoruz ve bitkisel ürünlerde 15 milyar doları aşan ihracat yapıyoruz. Bu Türk çiftçisinin ve ziraat mühendislerinin başarısıdır. Ancak burada en büyük pay tohumu ileri taşıyan bitki ıslahçılarına aittir. Çünkü üretimi ve verimi artırmanın en önemli yolu, en kritik noktalarından biri yüksek verimli, kaliteli ve hastalıklara dayanıklı yeni çeşitler bulmak, onları korumak ve ıslah etmektir. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana bu alana ciddi yatırımlar yapıldı ve önemli ıslahçılar yetişti. Biz genç kardeşlerimizden bu alanı daha ileri taşımalarını istiyoruz. Bitki ıslahı daha çok tercih edilen bir alan olmalı. Türk milletini iyi ve kaliteli beslemek ve daha fazla üretim için daha fazla ıslah çalışması diyoruz. BİSAB ve TÜRKTOB olarak da bu şuurla çalışıyoruz."

Yerli ve Millî Tohum Savunma Sanayi Kadar Önemlidir

Niğde Patates Araştırma Enstitüsü Müdürü Uğur PIRLAK ise dünya nüfusunun artmasıyla birlikte birim alandan daha fazla ürün alınması gerektiğini tam bu noktada da tohumun öneminin ortaya çıktığını kaydetti. Uğur PIRLAK, "Yerli ve millî tohum, savunma sanayi kadar önemlidir. Bakanlığımız ve enstitümüz bu konuda çok önemli çalışmalara imza atıyor. Enstitülerimizde yerli ve millî birçok tohum geliştiriliyor. Hayvan ıslahı ile ilgili de çalışmalar yapıyoruz. Bizim enstitümüz 10 adet yerli ve millî patates tohumu geliştirdi. 6 adet patates çeşidinin satışını yaparak ülke tarımına kazandırdık. Her şey tohumla başlar. Tohum, tarımın sürdürülebilirliği için çok önemlidir. Gıda güvenliğinin sağlanmasının ilk unsuru tohumdur. Tüm ıslahçılarımıza teşekkür ediyorum." dedi.

Bitki İslahı ve Genetiği Konusunda Marka Olmak Hedefimizdir

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muhsin KAR ise tarımın stratejik bir sektör olduğunu ve tarımın sürdürülebilirliğinin ve gıda güvenliğinin sağlanması için bitki ıslahı çalışmalarına her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu kaydetti. Son yıllarda tohumculuk konusunda yürürlüğe giren mevzuatların araştırma-geliştirme (AR-GE) çalışmalarını teşvik ettiğini ve koruduğunu kaydetti. Prof. Dr. Muhsin KAR, "Üniversite olarak stratejik önceliklerimiz arasında enerji, nanoteknoloji ve tarım yer alıyor. Amacımız bitki ıslahı ve genetiği konusunda marka olmaktır. Bu alanda Türkiye'nin AR-GE merkezi olma yolunda ilerliyoruz." dedi.

11 Mayıs Bitki Islahçıları Günü Bilimsel İçeriği ile de Göz Doldurdu

11 Mayıs Bitki Islahçıları Günü kutlama programı Prof. Dr. Sedat SERÇE'nin "Antarktika'da Bitki Örtüsü ve Yapılan Çalışmalar" konulu sunumu ile devam etti. Ardından Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Emin ÇALIŞKAN moderatörlüğündeki "Millî Çeşit Geliştirmede Yerel Çeşitler Neden Önemlidir?" konulu panele geçildi. Panelde, Prof. Dr. Taner AKAR "Yerel Çeşitlerin Bitki Islahında Kullanılması", Prof. Dr. Alptekin KARAGÖZ "Bitki Genetik Kaynaklarımızın Korunması", Doç. Dr. Ahmet Latif TEK ise "Genom ve Kromozom Perspektifinden Yerel Çeşitlerin Moleküler Analizi" konulu sunumlarını gerçekleştirdi ve katılımcıların soruları yanıtlandı.

Yarışma Sonuçları Açıklandı ve Ödüller Sahiplerini Buldu

BİSAB tarafından geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da düzenlenen ödüllü yarışmada dereceye giren öğrencilere ödülleri Bitki Islahçıları Günü'nde verildi. "Millî Çeşit Geliştirmede Yerel Çeşitler Neden Önemlidir?" konulu makale yarışmasında dereceye giren öğrenciler hem çalışmalarını sundu hem de ödülleri aldı.

Birincilik ödülüne Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü öğrencileri Kezban Nur ALSANCAK, Elif Nur YILMAZ ve İbrahim Hakkı CANPOLAT lâyık görüldü. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü öğrencisi Cengiz Topel BOLAT ikinci, Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Öğrencisi Murat TUNÇ üçüncü oldu.

Teşvik ödülleri ise; Ahi Evran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitli Koruma Bölümü öğrencisi Kander KOÇ, Adnan Menderes Üniversitesi Tarla Bitkileri Bölümü öğrencileri Mustafa KURT ve Bayram CANAVARCI aldı.

Bitki ıslahına katkılarından dolayı Dr. Hüseyin ÖZÇELİK ve Dr. Zafer SAĞEL, 11 Mayıs Bitli Islahçıları Günü'ne katkılarından dolayı da Prof. Dr. Mehmet Emin ÇALIŞKAN, Prof. Dr. Taner Akar, Prof. Dr. Alptekin KARAGÖZ, Prof. Dr. Sedat SERÇE ve Doç. Dr. Ahmet Latif TEK ödül aldı. Ankara, Çukurova, Erciyes, Sütçü İmam, Ahi Evran, Niğde Ömer Halisdemir, Selçuk ve Bozok Üniversitelerinin Ziraat ve Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültelerinden akademisyenler ve bölüm birincisi öğrenciler de ödülle lâyık görüldü.

• FÜAB, AB'nin İhracat Engellerinin Kaldırılması İçin Devrede

AB'nin Türkiye'nin ihracat olanaklarını sınırlayacak "Yüksek Riskli Bitkiler Direktifi", FÜAB'ı harekete geçirdi.

Avrupa Birliği (AB) tarafından 14 Aralık 2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere AB üyesi olmayan ülkeler için uygulanacak "Yüksek Riskli Bitkiler Direktifi" ülkemizde üretilen bazı meyve türlerinin ve süs bitkilerinin fidan ve bitki üretim materyali ihracatını sınırlayacak. Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB), üreticilerin bu durumdan etkilenmemeleri için ilgili kurumlarla görüşmelerini sürdürüyor.

FÜAB Yönetim Kurulu Başkanı Hurşit NALLI, Başkan Yardımcısı Mustafa TURHAN, Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet BAYRAM ve Genel Sekreter Handan BÜYÜK-

DEMİRCİ, 13 ve 21 Mayıs 2019 tarihlerinde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Volkan GÜNGÖREN, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Bitki Sağlığı ve Karantina Daire Başkanı Murat ŞAHİN ve Risk Değerlendirme Daire Başkanı Şenay EKEN'i ziyaret ederek Avrupa Birliği'nin 14 Aralık 2019'da uygulamaya koyacağı 'Yüksek Riskli Bitkiler Direktifi'nin fidan ihracatına olumsuz etkilerinin olacağını bir raporla ilettiler. Ayrıca T.C. Ticaret Bakanlığı nezdinde söz konusu yasakların uygulanması için gerekli başvuru ve temaslarda bulunuldu.

FÜAB'ın raporunda AB'nin direktifi ile kestane, kızılcık, fındık, ceviz, alıç, hurma, incir, avokado, kayısı, şeftali, nektarin, kiraz, erik, vişne, badem ve üzüm türlerinde fidan ihracatının olumsuz etkileeneceği ifade edildi.

● FÜAB, Türk Fidancılığını Tüm Dünyaya Tanıtıyor

FÜAB, üyelerinin yurt dışına açılmasını sağlamak, fidan ihracatını arttırmak ve gerçekleştireceği sektörel ticaret heyet programları için zemin hazırlamak amacıyla ziyaretlerine devam ediyor.

Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB) Yönetim Kurulu Başkanı Hurşit NALLI ve beraberindeki heyet, 14 Mayıs 2019 tarihinde Pakistan'ın Ankara Büyükelçisi M. Syrus Sajjad QAZI'yi, 21 Mayıs 2019 tarihinde de Kosova'nın Ankara Büyükelçiliği üst düzey yetkililerini ziyaret etti. Görüşmeler kapsamında Türkiye fidan sektörünün tanıtımı yapıldı, fidancılık sektör raporu su-

nuldu ve Pakistan ile Kosova'nın fidan alıcısı kurumlarıyla ilgili bilgiler alındı.

Ülkeler arasındaki ticari iş birliklerinin güçlendirilmesi ana başlığında tüm detayların görüldüğü toplantılara FÜAB tarafından düzenlenmesi planlanan sektörel ticaret heyeti programları için zemin oluşturuldu. Görüşmelerde FÜAB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Mustafa TURHAN, FÜAB Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet BAYRAM, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Tohumculuk Dairesi Başkan V. Sezgin KARADENİZ ve FÜAB Genel Sekreteri Handan BÜYÜKDEMİRCİ hazır bulundu.

● İhraç Edilen Fidana Üretim Desteği Talebi

FÜAB, fidan ihracatının artması, ihraç edilen fidanlara üretim desteği verilmesi ve sektörel ticaret heyeti programları için çalışmalarını hızlandırdı.

Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB), Avrupa Birliği'nin (AB) fidan ithalat yasağının engellenmesi, tüm fidan ve materyal üretimlerine ve ihraç edilen fidana üretim desteği verilmesi için çalışmalarını sürdürüyor. Bu kapsamda FÜAB Yönetim Kurulu Başkanı Hurşit NALLI, Başkan Yardımcısı Mustafa TURHAN ve Genel Sekreter Handan BÜYÜKDEMİRCİ, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (BÜGEM) Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ'ı ziyaret etti.

21 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleşen görüşmede Türkiye ile Pakistan arasında yapılacak eylem pla-

nında fidancılık sektörünün de yer alması konusunda FÜAB'ın talepleri gündeme geldi. Ayrıca FÜAB Yönetim Kurulu tarafından T.C. Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmelerde fidan ihracatının artması amacıyla yapılması planlanan sektörel ticaret heyeti çalışmaları konusunda değerlendirilmelerde bulunuldu.

● FÜAB, Ülke Çapında İstişare Toplantıları Düzenledi

Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB) haziran ayı içinde 9 istişare toplantısı yaparak 450 üyesi ile sektörün sorunlarını görüştü.

Fidan Üreticileri Alt Birliği; üyeleriyle daha yakın iletişim kurabilmek, üyelerinin sorunlarını ve taleplerini yerinde dinlemek, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile birlikte çözüm önerilerini oluşturmak amacıyla, toplam 829 üyenin %70'ini kapsayacak şekilde 12-21 Haziran 2019 tarihleri arasında 9 ilde Fidancılık Sektörü İstişare Toplantıları düzenledi. Mersin, Hatay, Malatya, Tokat, Bursa, Balıkesir, İzmir, Isparta ve Antalya'da düzenlenen ve bu illerdeki çevre illerdeki 450 üyenin katıldığı istişare toplantılarına T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri de yoğun ilgi gösterdi.

Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ, Tohumculuk Dairesi Fidecilik – Fidancılık Koordinatörü Veyis YURTKULU, Tohumculuk Dairesinden Ziraat Mühendisi Adil KARCI ile birlikte toplantıların düzenlendiği illerin tarım ve orman il müdürleri ve üst düzey yetkilileri toplantılarda hazır bulundu.

Toplantılara FÜAB adına Yönetim Kurulu Başkanı Hürşit NALLI, Başkan Yardımcısı Mustafa TURHAN, Başkan Yardımcısı Muammer VARLIK, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Serpil Orhan FEDAKAR, Yönetim Kurulu Üyeleri Mehmet BAYRAM, Oktay ÇANCI, Serdar ŞENDAĞ, Mustafa KANLI ve Necati AKTÜRK ile Genel Sekreter Handan BÜYÜKDEMİRCİ katıldı.

● FÜAB, Kiraz-Vişne Çalışma Grubu Toplantısı'na Katıldı

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığınca Tokat'ta 24-25 Haziran 2019 tarihlerinde düzenlenen Kiraz-Vişne Çalışma Grubu Toplantısı'na Fidan Üreticileri Alt Birliği de katıldı. FÜAB Genel Sekreteri Handan BÜYÜKDEMİRCİ toplantıya katılan T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile

kiraz ve vişne fidan, anaç ve meyve üretimleri hakkında değerlendirmelerde bulundu.

Kiraz ve vişne fidanı ile materyal üretiminde karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerilerinin dile getirildiği toplantıda, ülkemizde yapılan ıslah çalışmaları sonucunda elde edilen bazı çeşitlerin oldukça kaliteli oldukları ve yerli çeşitlerin tanıtımının daha etkin yapılması gerektiği değerlendirildi.

Toplantıda fidan üretiminde çeşit kadar anaçların da önemli olduğu vurgulandı ve ülkemizde anaç ıslah çalışmalarının artırılması gerekliliği gündeme geldi.

● FÜAB, Üyelerinin Çalışmalarını Destekliyor

PTT ile Kargo Sözleşmesi

Birliğimizin ve üyelerimizin yurt içi kargo gönderilerini daha az maliyetle yapabilmesi için FÜAB ile Ankara PTT Başmüdürlüğü arasında "APS Kurye, Posta Kargosu ve Kargo Gönderileri Taşıma ve Teslim Sözleşmesi" imzalanmıştır. 16.05.2020 tarihine kadar aşağıda yer alan ücret uygulanacak olup fidan gönderilmesi de mümkün olan bu sözleşmeden faydalanmak isteyen üyelerimizin, kendi il/ilçesindeki bir PTT şubesine FÜAB üyelik belgesi ile giderek kayıt numarası alması gerekmektedir.

Fidan Satış Sözleşmesi

FÜAB, üyelerinin yapmış olduğu fidan ve materyal satışları sonrasında, haksız yere hukuki sorunlar yaşamaması için örnek bir "Fidan Satış Sözleşmesi" hazırlayarak üyeleriyle paylaşmıştır. Sözleşme www.fuab.org.tr adresinde de yayımlanmakta olup sözleşme içeriği isteğe ve ihtiyaca göre üyelerimiz tarafından değiştirilebilmektedir.

FÜAB Üye Kataloğu

FÜAB, üyelerinin yurt içine ve yurt dışına fidan ve materyal satışlarını arttırmalarına katkı sağlamak için üyelerinin ürettikleri türlerin adlarını, iletişim ve diğer bilgilerini, üyenin izin verdiği ölçüde olacak şekilde, üye kataloğu hazırlamaktadır. Bu katalog, sitemizde yayımlanacak ve yurt dışındaki ticaret ataşeliklerimize iletilecektir. Daha sonra sitemizde üye portalı oluşturularak üyelerimizin doğrudan kendilerine ait bilgileri ve reklamlarını yayımlaması sağlanacaktır. Üyelerimizin üretimlerinde ve satışlarında verimliliğin artırılması için gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

FİYAT TEKLİF CETVELİ (KDV HARİÇ)

S.N.	KG/DESİ ARALIĞI	TEKLİF EDİLEN BİRİM FİYAT
1	00-01 KG /DS ARASI	3,80 TL
2	02-05 KG/DS ARASI	5,59 TL
3	06-10 KG/DS ARASI	7,38 TL
4	11-15 KG/DS ARASI	9,38 TL
5	16-20 KG/DS ARASI	11,38 TL
6	21-25 KG/DS ARASI	13,38 TL
7	26-30 KG/DS ARASI	17,58 TL
8	31 KG/DS	33,18 TL

31 KG/DESİ ÜZERİ HER BİR KG/DESİ ARTIŞ MİKTARI 0,81 TL'DİR

● SÜSBİR Başkanı Ahmet DÜNDAR: "Süs Bitkileri Sektörü İhracata Odaklanmalı."

SÜSBİR, Antalya'da istişare toplantısı düzenledi. Toplantıda, süs bitkileri sektöründe daralan iç pazar ve SÜSBİR'in faaliyetleri gündeme geldi. Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR), 25 Nisan 2019 tarihinde Antalya'da, bölgede faaliyet gösteren üyelerinin ve Antalya Tarım ve Orman İl Müdürlüğü yetkililerinin katılımıyla istişare toplantısı düzenledi.

SÜSBİR Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet DÜNDAR, süs bitkileri sektöründe iç pazarda yaşanan daralmanın etkilerini değerlendirdi. Yerel yönetimlerde yaşanan ekonomik sorunların sektörlerini doğrudan etkilediğini ifade eden DÜNDAR, sektörün ihracata odaklanması gerektiğini kaydetti.

SÜSBİR Portal Yenileniyor

SÜSBİR Başkanı DÜNDAR, SÜSBİR Portal'ın yenilenmesi ile ilgili yapılan çalışmalardan söz ederek SÜSBİR Portal'ı Avrupalı alıcılarla buluşturacaklarını, bunun da ihracat pazarında önemli bir rol oynayacağını ifade etti. DÜNDAR ayrıca, 2020 yılında Almanya'da düzenlenecek IPM Essen Fuarı'nda SÜSBİR üyeleriyle birlikte Türkiye Pavyonu çatısı altında olacaklarını ve projede Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri (OAİB) ile projelendirme konusunda iş birliği içerisinde olduğunu bilgisini verdi.

Toplantıda; kamulaştırılan alanlardan sökülen yaşlı zeytin ağaçlarının ihracatının yapılabilmesi ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının veri tabanına ülkemizde yetişen süs bitkilerinin tanımlanarak ihracat alanında yaşanan sorunların ortadan kaldırılması konularında fikir alışverişinde bulunuldu.

Ahmet DÜNDAR

● SÜSBİR'in Üye Ziyaretleri Devam Ediyor

SÜSBİR Yönetim Kurulunun, Antalya, İzmir ve Balıkesir'deki üyelerini ziyaretinde kamu alımlarından, eğitim taleplerine kadar pek çok konu gündeme geldi.

Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet DÜNDAR ve SÜSBİR Yönetim Kurulu üyeleri nisan, mayıs ve haziran aylarında Antalya, İzmir ve Balıkesir'de faaliyet gösteren üyelerini ziyaret etti. Görüşmeler sırasında SÜSBİR'in çalışmaları, üretim planlaması, kamu yatırımları, tedarikçiler ve üreticiler arasındaki ilişkiler gündeme geldi.

Üyeler; sulama, bitki besleme, hastalıklarla mücadele gibi teknik konulardaki eğitim taleplerini SÜSBİR yönetimine iletirken zirai karantina müdürlüklerindeki uygulamaların değişiklik göstermesi, 2019 yılı sonunda Avrupa Birliği tarafından girişi yasaklanacak bitkiler ve ihracatta atılacak adımlar da görüşüldü. Ziyaretler sırasında İzmir'in Ödemiş ilçesinin Belediye Başkanı Mehmet ERİŞİ makamında ziyaret eden SÜSBİR Yönetim Kurulu üyeleri, ERİŞİ'ye "Süs Bitkileri Sektörü İzmir Bölgesi" dosyasını takdim etti.

● TODAB 12. Olağan Genel Kurulu Ankara'da Yapıldı

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği (TODAB) Olağan Genel Kurul Toplantısı 25 Mayıs 2019 tarihinde Latanya Otelde yapıldı. Toplantıya T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşların yöneticileri, Türkiye Tohumcular Birliği ve bağlı alt birliklerin temsilcileri ile TODAB üyesi tohumluk bayileri katıldı.

Toplantı başkanlık divanının seçilmesiyle başladı. Genel Kurulun açılışında bir konuşma yapan Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU, tarımın en temel girdisinin tohum, sertifikalı tohumun ise tarımdan elde edilecek verimliliğin güvencesi ve güvenli gıdanın teminatı olduğunu, sek-

törün bugün T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının önderliğinde çok önemli bir mesafe katettiğini söyledi.

HACIOĞLU konuşmasının devamında "Tohumluk üretimimiz sektör paydaşlarının iş birliği yapması ve sorumluluklarını bilmesi sayesinde 1 milyon 50 bin ton seviyesine çıkmıştır. 2018 yılında ihracat fazlası vererek cari açığın kapanmasına sektörümüz katkı sağlamaya başlamıştır. Ancak ulaşılan bu başarı bizim için durulacak bir nokta değildir. Bakanlığın önderliğinde desteklerin sürekliliğiyle, yeni geliştirilen yerli ve millî tohumlarımızı güvenip, sahip çıkarak bu başarının büyüyen bir başarıya ve 2023 yılında sektörümüz tarafından hedef olarak belirlediğimiz küresel tohum ticaretinde 5. sıraya çıkacağımıza olan inancımı huzurlarınızda yineliyorum." dedi.

Bizler ülkemize hizmet etmek ve işimizi en iyi şekilde yapmak için çabalıyoruz, diyen HACIOĞLU "Tohumlukları uygun ortamlarda muhafaza ediyor, uygun ve yeterli miktarda tohumluğu piyasaya en uygun fiyatla sunuyoruz. Tarımsal üretimin sürekliliğine ve gıda güvenliğine katkı sağlıyor, sahada üretimdeki yenilikleri yakından takip ederek bu yeniliklerin uygulanmasında etkin rol alıyor, bu topraklara artı değer katıyoruz." dedi.

HACIOĞLU, Türkiye genelinde yapılan bölgesel ve genel istişare toplantıları sonucunda bir yol haritası belirlediklerini bunun sonucunda geride bıraktıkları 1

yıl içerisinde kayıt dışı tohumculuk faaliyetleriyle mücadele, üyelerin bilgi birikimlerini ve dayanışmalarını arttırma, sahada yaşanan mevzuatla ilgili olumsuzların Bakanlığın ilgili birimlerine aktarılması, üyelerin genel giderlerinin azaltılması ile pazarlama faaliyetlerine katkı sağlanması ve TODAB'ın mevcut kurumsal yapısının daha iyi yerlere getirilmesi konularına öncelik verileceğini, atılan adımların Yönetim Kurulunca geliştirilmeye devam edileceğini kaydetti.

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU daha sonra TODAB'ın 2018 yılı faaliyetleri konusunda genel bilgi verdi. Toplantı denetim kurulu raporunun, mali raporların okunması ve gündemin diğer maddelerinin görüşülmesinden sonra sona erdi.

● TODAB'ın 2019 Yılı Genel İstişare Toplantısı Antalya'da Yapıldı

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliğinin 12. Genel İstişare Toplantısı Antalya'da yapıldı. Toplantı T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ ve Bakanlık yetkilileri, TÜRKTOB Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, T.C. Tarım ve Orman

Bakanlığı Antalya İl Müdürü Mustafa ÖZEN, Antalya Tohum Sertifikasyon Test Müdürü Ahmet KARATAŞ, Tarım Kredi Kooperatifleri Antalya Bölge Müdürü Yakup KASAL, Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği Yönetim, Denetim, Disiplin Kurulu üyeleri ve Hakem Kurulunun yanı sıra TÜRKTOB ve diğer alt birliklerin Yönetim Kurulu üyeleri ve TÜRKTOB delegeleri, PANKOBİRLİK bölge müdürleri, Tarım işletmeleri Genel Müdürlüğü merkez taşra teşkilatı müdürleri ve üyelerimizin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Genel İstişare Toplantısı'nın açılış konuşmasını yapan Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU; "Bizler tarım ve tohumculuk sektörlerinde faaliyet gösteren; ıslahçı, yetiştirici, dağıtıcı, fideci, fidancı ve süs bitkisi yetiştiricisi kişiler olarak bir bütünün önemli parçalarıyız. Hepinizin bildiği gibi küresel ölçekte devam eden, ülke, coğrafya, kıta sınırı tanımayan gıda savaşının içinde yer alıyoruz. Bugün Türkiye, bu acımasız savaşta tarımsal hâsıla açısından dünyada yedinci, Avrupa'da birinci sırada ise bu başta çiftçilerimiz olmak üzere, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve ilgili kuruluşları ile bizim gibi sivil toplum ve meslek örgütlerinin sayesinde." dedi

Tohumculuk Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ve sektörün Türkiye Tohumcular Birliği, tohumluk bayilerinin ise Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği çatısı altında örgütlenmesinin Türkiye tohumculuk sektörünün kalkınmasındaki en önemli unsur olduğunu kaydeden HACIOĞLU, Türkiye'nin 2018 yılı itibarıyla 1.059.316 ton sertifikalı tohumluk, 104,3 milyon adet meyve fidanı, 2,2 milyon adet asma fidanı, 82 milyon adet çilek fidesi, 4 milyar adet sebze fidesi ve 1,7 milyar adet süs bitkisi ürettiğini hatırlattı.

Üretim miktarlarındaki bu olumlu gelişmelerin ticarete de yansıdığını ithalat ile ihracat arasındaki dengenin ihracat lehine hızla geliştiğini, 2015 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı %69 iken, 2016 yılında %88, 2017 yılında ise %92 olduğunu kaydeden HACIOĞLU; "2018 yılında ise sektör ilk defa ithalattan fazla ihracat yapmış ve bu oran %108 olmuştur. Türkiye'de son 15 yılda ihracatını 8 kat arttıran başka bir sektör yoktur. Şu anda dünya sıralamasında 10. olduğumuz küresel tohum ticaretinde hedefimiz ilk 5 ülke arasına girmektir. Üyelerimizin gerek altyapıları gerekse gelecek vizyonları ve AR-GE'leri bu hedefe ulaşmamız konusunda muktedirdir. Öyle ki 2023 yılı sertifikalı tohumluk üretim hedefimizi 2 milyon ton olarak güncellemiş bulunmaktayız." dedi.

Başkan HACIOĞLU, 2050 yılında dünya nüfusunun 10 milyar, Türkiye nüfusunun ise 100 milyon olacağı, tarım topraklarının da giderek daralacağı göz önüne alındığında verimi ve kaliteyi arttırmak zorunda olduklarını hatırlatarak şöyle konuştu: "Verim ve kalite; tarımsal tüm üretim tekniklerinin geliştirilmesinin ya-

nında yeni ıslah edilmiş çeşitlerin sertifikalı tohumluklarının üretime sokulmasıyla artacak. İşte biz, TODAB üyesi siz değerli bayilerimizle bu amaçla var gücümüzle çalışıyoruz. Bugün tohumların hepsinin sertifikalı olması durumunda 2 milyon 800 bin ton tohumluğun toprakla buluşması lazım. Sertifikalı mevcut tohumluk miktarı az önce söylediğim gibi 1 milyon tonu aşmıştır. Yani ülke ihtiyacının %35'ini sertifikalı tohumlukla karşılayabiliyoruz. Bu oran gelişmiş ülkelerde %80-85'tir. Bu sorumluluğu hep birlikte alacağız ve gerekenleri yapacağız."

TODAB Başkanı Aykut HACIOĞLU şöyle devam etti: "Sizleri sadece tohumluk ticareti yapan işletme sahipleri olarak görmek çok büyük haksızlıktır. Sizler, tohumlukları uygun ortamlarda muhafaza ederek en uygun zamanda, yeterli miktarda ve piyasa şartlarında

en uygun fiyatlarla çiftçimize ulaştırarak hem üretimin sürekliliğine hem de gıda güvencesinin sağlanmasına katkı sağlıyorsunuz. Sizler, çiftçilerimize yol gösteriyor, ücretsiz teknik destek ve danışmanlık hizmeti veriyor, en iyi tohumu kullanmaları için ülkemizin her köşesinde, memleketin en ücra noktalarında seferber oluyorsunuz. Sizler, tohumculuk sektörünün çiftçimize ulaşan son noktasısınız. Bu nedenle çok önemlisiniz."

Tohum bayilerinin kısa ve orta vadede çözülmesi gereken sorunlarına da değinen HACIOĞLU şunları söyledi: "Kayıt dışılığın, haksız rekabetin önlenmesi için Bakanlık ve ilgili kuruluşlar tarafından daha etkin denetim yapılmalıdır. 'Sertifikalı Tohumluk Kullanımının Desteklenmesi ile İlgili Tebliğ'de, fatura kesen tohumluk bayisinin TODAB'a üye olma şartının aranması sağlanmalıdır. Ayrıca, tohumluk bayisi olma şartları kolaylaştırılmamalı aksine zorlaştırılmalı, bölgelere ve bölgelerin tarım potansiyeline göre bayi sayısı sınırlandırılmalıdır. Mahsulün elenip tohum olarak satılmasının önüne geçilmesi için tohumluk işleyici belgesi verilenlerin şartları da zorlaştırılmalı, kayıtları izlenebilir olmalı ve denetlenmelidir. 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12. maddesinde yer alan "faaliyetten men" yerine para cezalarını arttırılması da önemli bir başka talebizdir. KOBİ desteklerinden tohumluk ba-

yilerinin de istifade etmesi ve kümeleşme oluşturanlara tohumluk ambarı ve benzeri yatırımlar yapmaları için kredi ve hibe verilmesi sağlanmalıdır."

Gelişen teknoloji ve pazar şartlarının tüm sektörlerde olduğu gibi tarımsal pazarlamada da internet tabanlı uygulamaların kullanımını zorunlu kıldığını vurgulayan HACIOĞLU, "Bu gerekliliğin çiftçiler ve Türkiye'nin her bölgesine yayılmış Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği üyesi tohum bayileri yani sizler tarafından da yerine getirilmesi çok önemlidir. Bu gerçekten hareket eden TODAB, "Tohum Nerede?" platformunu çiftçilerin ve üyelerinin hizmetine sundu. Lütfen bu platformu etkin şekilde kullanalım." dedi.

Toplantıda bir konuşma yapan T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ önümüzdeki dönemde tohumculuk sektörünün sorunlarının çözümü için tüm gayreti göstereceklerini kaydetti.

YILMAZ, "Türkiye tarımda Avrupa birincisi, dünya yedincisidir. Biz bunu yeterli görmüyoruz. Yakın gelecekte beslenme ve gıda güvenliği, nüfusun artmasıyla çok stratejik bir konu olacak. Üretimi arttırmanın en kısa yolu kaliteli tohum kullanımımızdır. Küresel tohum

Suat YILMAZ

ticaretinde söz sahibi olabilmek için daha çok çalışmalıyız." dedi. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının uyguladığı politikalar içinde tohumculuk sektörüne özel önem verdiklerine işaret eden YILMAZ, tohumluk üretiminin ve ihracatının artmasının en büyük hedeflerinden biri olduğunu, özel girişimciliğin ön planda olduğu millî bir tedarik sisteminin güçlendirilmesi gerektiğini ve uluslararası rekabet gücüne sahip bir tohumculuk sektörünün oluşmasına öncülük ettiklerini kaydetti.

YILMAZ, sözlerinin devamında "5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ve ilgili diğer kanunlarla sektörü ve kurumsal yapılanmayı düzenledik. Özel sektöre AR-GE yetkileri verdik. Sertifikalı tohum üretimini ve kullanımını destekliyoruz. Sektöre son 14 yılda 2 milyar TL'nin üzerinde destek verdik, kredi kaynakları sağladık. Sertifikalı tohum destekleri ve diğer destekler devam edecek. İslahçı haklarını koruma altına aldık. Sektörün büyüklüğü 1,3 milyar dolara ulaştı. Bakanlığımızın sektöre güveni tamdır. İllerdeki tohumluk kontrolörlerimiz bayilere kolluk kuvvetiymiş gibi gitmesinler, rehber olsunlar. TTSM'deki arkadaşlarımıza da diyoruz ki; işlemleri en kısa sürede sonuçlandırın ve ilgili firma ile diyaloga geçin." dedi.

TÜRKTOB Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, 2008 yılında kurulan TÜRKTOB ve alt birliklerinin bugün 49 bine yaklaşan üye sayısı ile çok büyük bir aile olduğunu, bunun herkes tarafından bilinmesi gerektiğini kaydetti. AKCAN, "Bu büyük ailenin hiçbir ferdi daha aşağıda ya da yukarıda değil, daha aktif ve daha verimli olmalıyız. Biz 2018 yılında ilk kez dış ticarete 20 milyon dolar fazla verdik. Yani ihracatımız ithalatımızı geçti. Sadece tohumu ele aldığımızda ise ihracatımız 152 milyon dolar, ithalatımız 179 milyon dolar. Karşılama oranı %85'e ulaştı. Fidancılıkta 38 milyon dolara yakın ihracatımız var. Sadece 1 milyon dolarlık ithalatımız var. Süs bitkileri sektöründe 71 milyon dolarlık ihracatımız, 60 milyon dolarlık ithalatımız var. Tüm sektörlerimizi topladığımız zaman ihracatın ithalatı karşılama oranı %108, bunu hep birlikte başardık." dedi.

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği üyelerinin sektörün üretici ile buluştuğu son nokta olduğunu, bu nedenle bayilerin üreticinin bilinçlenmesi için çok önemli görevler üstlendiğini söyleyen AKCAN, "Tohumculuk sek-

Savaş AKCAN

törü üzerinden başka emeller peşinde koşan insanların yaymaya çalıştığı yanlış algıların düzeltilmesi için TODAB üyesi bayilere de büyük iş düşüyor. GDO'lu tohum, hibrit tohum, ithal tohum, İsrail tohumu, zehirli tohum, kısırlaştırıcı tohum gibi başlıklarla lanse edilen yanlış ve kirli bilgilerin sizler tarafından ilk elden düzeltilmesi hem mümkündür hem de bizlerin sizlerden talebidir." dedi.

Yanlış söylemlerin üreticileri ve ürünleri itibarsızlaştırdığını, tarım sektörünün motivasyonunu düşürdüğünü ve bu durumun dış güçlerin işine yaradığının altını çizen AKCAN, bunun önüne geçilmesi için TODAB'ın 6.500 üyesine ciddi görev düştüğünü kaydetti. Tohumculuk sektörünün ve TODAB üyelerinin en büyük sorunlarından birinin kayıt dışı üretim ve satış olduğunu açıklayan AKCAN, TODAB'ın bu sorunu çözmek için hizmete aldığı internet tabanlı "Kayıt Dışı Tohum Satış Bildirimi" sisteminin aktif olarak kullanılması gerektiğini söyledi. Bu sistemin kullanılması sonucu oluşacak verilerin T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına ulaşmasıyla, alınacak önlemlerin çok daha etkili olacağını, sektörün sorunlarının ve çözüm önerilerinin tartışılması ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile sonuç odaklı çalışmalar yapılabilmesi için genel istişare toplantılarının çok önemli olduğunu ifade etti.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Antalya İl Müdürü Mustafa ÖZEN, "Tarım, bünyesinde 82 milyon paydaşı bulduran bir sektördür. Ülkemiz sathında değerlendirildiğinde dünyanın en bereketli topraklarına sahip olduğumuz bilinmektedir." diyerek tarımın ve tohumculuğun ülke bazında öneminden bahsetti. Mustafa ÖZEN şu şekilde devam etti: "Sadece Antalya bölgesini baz alacak olursak 1990'lı yıllarda yerli tohum kullanım oranının %10 olduğunu bugün ise bu oranın %60'ın üzerine çıktığını, bir dönüm seradan 3-5 ton yerine artık 15 ton ürün alındığını kaydetti. ÖZEN, "Bazı sebze türlerinde yerli tohum kullanım oranı %80'e yükseldi. 1990'lı yıllarda tohum ithal ettiğimiz ülkelerin tamamına şimdi tohum ihraç ediyoruz. Ancak bunları anlatamıyoruz. Üreticimizi de tüketicimizi de daha çok kollamak zorundayız." dedi.

Mustafa ÖZEN

Tarım Kredi Kooperatifleri Antalya Bölge Müdürü Yakup KASAL 1 milyon tonluk tohumun dağıtımında TODAB üyesi bayilerin büyük rolü olduğunu ve bayilerin bu görevi en iyi şekilde yaptıklarını ifade etti. Sertifikalı tohumluk kullanımının daha da artırılması gerektiğini buna rağmen bazı bölgelerde hâlen mahsul tohumluk arandığını bunun önüne geçilmesi gerektiğini söyledi. Belediyelerin ve ziraat odalarının tohum eleme tesisleri kurmasının yanlış olduğunu söyledi.

Yakup KASAL

Protokol konuşmalarının ardından TODAB Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU katılımcılara hediyelerini takdim etti, ardından da TODAB'ın faaliyetleri ve projeleri ile ilgili bir sunum yaptı.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Tohumculuk Dairesinden Zafer YAŞAR " Tohumculuk Desteklerinde Süreç Yönetimi ve Dijital Dönüşüm", Tohumculuk Dairesinden Levent DOĞRUYOL " T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının Tohumculuk Politikaları ve Mevcut Durum", Doç. Dr. Remzi TEKELİ "Temel Satış, Etkileme ve İkna Teknikleri", Ziraat Mühendisi Gökhan GÜRSES "Tarımda Uydu Teknolojilerinin Kullanılması" konulu sunumlarını gerçekleştirdi.

Genel İstişare Toplantısı'nda T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ, TODAB Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU ve TODAB Genel Sekreteri İsmail Hakkı

BÜCÜK tarafından bayilerin sorularının tartışıldığı bir oturum gerçekleştirildi.

Toplantının ikinci gününde de HALKBANK Antalya Bölge Ticari ve Kobi Pazarlama Bölümü Yöneticisi Hacı BEKDUR "KOBİ Kredileri", HALKBANK Ticari Alacak Sigortası Yetkilisi Fehmi Gökhan GÜRSOY ise "Devlet Destekli Ticari Alacak Sigortaları" konularında birer sunum yaparak TODAB üyelerini bilgilendirdi ve katılımcıların sorularını cevapladılar.

TODAB Genel İstişare Toplantısı ile eş zamanlı olarak tohum başta olmak üzere tarımsal girdi sağlayan firmalar stant açarak yeni çeşitlerini ve ürünlerini bayilerimize tanıttılar.

● TODAB İtalya'ya Teknik Gezi Düzenledi

TODAB'ın koordinasyonu ve organizasyonu ile gerçekleşen Bologna İtalya Teknik Gezisi 12-15 Haziran 2019 tarihleri arasında düzenlendi.

Teknik gezi, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürü Fahrettin POYRAZ, Genel Müdür Yardımcısı Muaz SAKA, Tarım işletmeleri Genel Müdür Yardımcısı Sait KOCABAY, Bitkisel Üretim Daire Başkanı Bayram MAVİŞ ile TODAB Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU, Yönetim Kurulu üyeleri ve TODAB üyesi bayilerin katılımı ile gerçekleşti.

Teknik gezinin ilk gününün öğleden önceki programında, İtalya Tohum Birliği Hububat, Pirinç ve Üretici Müdürü Stefano CONTI'nin İtalya'nın genel tarımı ve mevzuatıyla ilgili sunumu, arkasından CO-NA-SE (Consorzio Nazionale Sementi) Tarım Kooperatifleri Satış Müdürü Stefano SİMONİ'nin tohum geliştirme ve üretim çalışmalarıyla ilgili sunumu yapıldı. Sunumların arkasından katılımcıların sorularının cevaplandırılmasıyla da program sona erdi.

Öğleden sonraki programda ise CO-NA-SE ziyaret edilip AR-GE çalışmaları hakkında bilgi alındı.

Gezinin ikinci gününde Cesena Tarım Kooperatifleri (C.A.C. Seeds) ziyaret edildi. Kooperatif Başkanı Giovanni PIERSANTI ve Satış-Üretim Müdürü Stefano BALESTRİ üretim-çoğaltma ve pazarlama süreçleri ile ilgili bilgi verdikten sonra program tesis gezisi, istişarelerle ve karşılıklı soru cevaplarla sona erdi. Etkinlikte TODAB Yönetim Kurulu Başkanı Aykut HACIOĞLU ziyaret edilen kurumların Yönetim Kurulu Başkanlarına hediye takdiminde bulundu.

● TODAB "Tohum Nerede?" Platformunu Kurdu

www.tohumnerede.com.tr

TOHUM NEREDE? PLATFORMU

- Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği (TODAB) tarafından kurulmuş olup
- Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş tohumluk bayilerinin bir araya geldiği ve
- Nerede olursanız olun aradığınız tohumluğa en hızlı yoldan ulaşmanızı sağlayacak
- Yetkili bayilerimiz ile ister arayarak ister SMS ile iletişim kurabileceğiniz bir platformdur.
- Arama sonuçlarında çıkan İletişime Geç butonuna basarak gönderdiğiniz mesaj, ilgili Bayimizin cep telefonuna SMS olarak TODAB tarafından gönderilmekte ve tamamen ücretsiz olarak sunulmaktadır.

TOHURLUK ARA

Tohum Nerede ?

Aşağıdaki Arama Formu'nu Kullanarak Sonuçları Listeleyebilirsiniz.

Hızla gelişen teknoloji, artık klasik pazar şartlarındaki satışların yanı sıra alternatif platformlar ve satış alanları aramayı tüm sektörlerde olduğu gibi tarımsal pazarlamada da internet tabanlı satış uygulamalarının kullanımını zorunlu hâle getirmiştir.

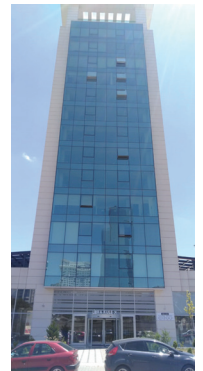
Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği gerek piyasada halka arz edilen kayıt dışı ve sertifikasız tohumlukların kullanımlarının önüne geçmek gerekse çiftçilerimizin ve üreticilerimizin izlenebilir sertifikalı tohumluklara ister kendi şehirlerinde isterlerse tüm Türkiye'de ulaşabilmeleri için "Tohum Nerede?" platformunu kurmuş ve bu platform yayın hayatına süratle başlatmıştır.

Kolay bir kullanıma sahip olan uygulama ile www.tohumnerede.com.tr internet adresine giren çiftçimiz satın almak istediği tohumluğunu ister il bazında isterse tüm Türkiye bazında arattırıp tohumluğun satışını yapan bayilerin listesine erişebilecektir. Tohumluklar, bayilerimizin girişlerine göre listelenerek kullanıcıya sunulacaktır. "Tohum Nerede?" platformunun önümüzdeki süreçte dijital pazarlama platformuna dönüştürme konusunda da TODAB'ın çalışmaları devam etmektedir. İnternet ortamındaki bu yeni buluşma imkânı, çiftçilerimizin doğru tohuma kolayca ulaşmalarını sağladığı gibi dolaylı olarak da verim ve üretim rakamlarına olumlu yansıtacağı değerlendirilmektedir.

● TODAB Yeni Ofisine Taşındı

Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği 2010 yılından beri faaliyetlerini sürdürdüğü Olgunlar Caddesi Konur Sokak No.: 50/7-8 Bakanlıklar/Ankara adresinden ayrılarak faaliyetlerini sürdüreceği yeni ofisine taşınmıştır.

Yeni ofisimizin adresi, Ehlîbeyt Mahallesi Tekstilciler Caddesi No.:21/9-10 Libra Kule Balgat/Ankara olup Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) ile aynı binada faaliyetlerine devam edecektir.

● TSÜAB, Güneydoğu'daki Üyeleri ile Buluştu

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge İstişare Toplantısı 4 Nisan 2019 tarihinde Diyarbakır'da yapıldı.

Toplantıya TSÜAB Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin yanı sıra, Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği (TYAB) Başkanı Hacı Ömer GÜLER, bölge illerinin tarım ve orman il müdürleri, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile araştırma enstitülerinin yetkilileri dâhil olmak üzere 80'in üzerinde kişi katıldı. İstişare Toplantı'sının açılış konuşmasını yapan TSÜAB Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, toplantıya gösterilen yoğun ilgiden duyduğu memnuniyeti dile getirdikten sonra Türk tohumculuk sektörünün 2006 yılında çıkan 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ile ivme kazandığını belirterek "Dünya tohumculuk sektöründe öne çıkan firmalara baktığımızda 100-150 yıllık geçmişe sahip olduklarını görmekteyiz. Yakaladığımız bu ivme ile aradaki farkı çok kısa sürede kapatacağımıza inanıyorum." dedi.

Başkan YILMAZ, TSÜAB'ın sektöre değer katmak adına yürüttüğü çalışmalara değinerek sözlerini şöyle sürdürdü: "Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (UR-GE) projelerimize devam ediyoruz. Daha önce bölgeler bazında yürüttüğümüz bu projeleri artık türler bazında sürdüreceğiz. İlk UR-GE projemizin sebze alanında başlaması için de

karar aldık. Aktarmak istediğim diğer bir konu ise bitki sağlığı laboratuvarımızdaki sabit yatırımların tamamlanmak üzere olduğudur. Patates ve sebzeden başlayarak sektörün ihtiyaç duyduğu bitki laboratuvarını hizmete açmak için çalışmalarımız devam ediyor."

Dr. Ahmet YILMAZ

Diyarbakır Tarım ve Orman İl Müdürü Mustafa Ertan ATALAR, Diyarbakır'ın manevi ve coğrafi tarihini aktardıktan sonra bölgenin tarım ve hayvancılıktaki önemine değindi. ATALAR; Türkiye'nin en büyük entegre

alan yönetimi ve sulama projelerinden biri olan Silvan Projesi'nde Silvan Barajı dahil 8 baraj yer aldığını, projenin tümünün tamamlanması ile 235 bin hektar alanın sulu tarıma kavuşacağını aktardı. Diyarbakır'ın Türkiye'de kırmızı mercimek üretiminde birinci, karpuzda dördüncü, pamukta beşinci sırada yer aldığını kaydetti.

Açılış konuşmalarının ardından, Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkez Müdürlüğü (TTSM) Kontrol ve Sertifikasyon Bölümü Kalite Güvence Sorumlusu Nilgün ARSLAN, "Sertifikasyon Sürecinde Yaşanan Sorunlar-Soru ve Cevaplar" konulu bir sunum yaparak katılımcılar tarafından yöneltilen soruları yanıtladı. Dr. Ahmet YILMAZ'ın başkanlığında devam eden istişare toplantısında bölgede faaliyet gösteren TSÜAB üyelerinin soruları yanıtladı. Toplantıda; sözleşmeli üretim sisteminde Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) belgesi ile ilgili yaşanan sıkıntılar, ekim normları ile ilgili sıkıntılar, müşterek tarlalarda (hisseli tapu kayıtlı) yaşanan beyanname sorunu, NACE kodu nedeniyle sanayi sicil belgesi alamama, KOSGEB desteklemelerinden fayda sağlayamama ve kaçak tohumculukla mücadele konuları gündeme geldi. TSÜAB Yönetimi, istişare toplantısının ardından, eş zamanlı düzenlenen 10. Diyarbakır Tarım ve Hayvancılık Fuarı'nı ziyaret etti.

• TSÜAB 12. Olağan Genel Kurulu Ankara'da Yapıldı

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Olağan Genel Kurulu 4 Mayıs 2019 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği Olağan Genel Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ'ın konuşması ile başladı.

Tohumculuk, İmrenilen Bir Sektör Hâline Gelmiştir

Tohumculuk sektörünün imrenilerek bahsedilen bir noktaya geldiğini vurgulayan TSÜAB Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, "2008 yılından bugüne baktığımızda, sertifikalı tohum üretim miktarının 300 bin tonlardan 1 milyon tonun üzerine çıktığını ve 70 milyon

dolarlık ihracatın 170 milyon doların üzerine çıktığını görmekteyiz. İhracatın ithalatı karşılama oranı da bu artışla, %41'den %85 seviyesine çıkmıştır. Bu rakamların oluşmasında T.C. Ticaret Bakanlığı desteği ile yürütülen Sektörel Ticaret Heyeti (STH) ve Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (UR-GE) programlarının katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Devam eden süreçte yeni pazar arayışlarımızın sürdüğünü de belirtmek isterim." dedi.

Başkan YILMAZ, TSÜAB'ın uluslararası kuruluşlarla yürüttüğü çalışmalara değinerek "Uluslararası Tohumculuk Federasyonu (ISF) ve Avrupa Tohumcular Birliğinin (ESA) faaliyetlerine aktif olarak katılmakta ve Avrupa tohumculuğundaki gelişmeleri de yakından takip etmekteyiz. 2018 yılında, TSÜAB'ın ve TÜRKTED'in ülkesel düzeyde yapmış olduğu müracaat sonucu, 2023 ISF Dünya Tohumculuk Kongresi'nin Türkiye'de yapılması konusunda ön onay alınmıştır. Bizim için büyük önem taşıyan ve Cumhuriyetimizin 100. yılı olan 2023 yılında dünyanın, değişik ülkelelerinden gelecek binlerce delegenin Türkiye'de buluşması, ülkemizin ve sektörümüzün tanıtımı konusunda büyük önem arz etmektedir." dedi

Bitki Sağlığı Teşhis ve Analiz Laboratuvarının Sabit Yatırımları Tamamlanmak Üzere

Dr. YILMAZ, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığından alınan yetki devri sonrasında oluşturulan TSÜAB Tohum Sertifikasyon AŞ'nin faaliyetleri konusunda bilgi verdi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kapadokya

Teknokent bünyesinde yaklaşık 2.700 m² kapalı alana sahip laboratuvarın uzun dönem kiralanması ile ilgili ön protokolün imzalandığını, teknik malzeme hariç sabit yatırımların tamamlanmak üzere olduğunu kaydetti.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının uyguladığı politikalar ve desteklerle sektörün üst noktalara taşındığını ancak geline bu noktada birtakım sorunlarla da karşılaşmaya başladıklarını belirten Başkan YILMAZ; "Sektör olarak karşılaştığımız sorunları mevzuata ilişkin sorunlar, yatırım altyapısı ile ilgili sorunlar ve ticarete ilişkin sorunlar olarak üç ana başlık altında incelemekte ve bunlara çözüm önerileri hazırlamaktayız.

Yakaladığımız başarının daha ileriye taşınmasına engel olan/olabilecek sorunlardan bazıları; 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12. maddesinde yer alan faaliyetten men cezası, binde bir komisyonun tahsilatı konusunda yaşanan sıkıntılar, seçimlerin iki yılda bir yapılması, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerden kaynaklı sıkıntılar, KOSGEB desteklerinden faydalanamama, döner sermaye ücretlerinin yüksek olması ve yasa dışı tohumculuk faaliyetleridir." dedi.

TÜRKTOB Başkanı Savaş AKCAN, TSÜAB tarafından oluşturulan Tohum Danışma Kurulunun gerçekleştirdiği toplantının gerekliliğini belirttikten sonra sözlerini şöyle sürdürdü: "Esasen ihtiyacımız olan şey; birliktelik, diyalog, dayanışma içerisinde gücümüzü hem kendimize hem de çevreye hissettirmek. Bu gibi toplantıların devamının gelmesini temenni ediyorum. Çiftçi sayısının ve gelirlerinin, tarım arazilerinin, tarı-

Savaş AKCAN

mın istihdamdaki payının ve üretici fiyatlarının azaldığı ama buna rağmen girdi maliyetlerinin arttığı, tüketiciye ulaşan ürün fiyatlarının yükseldiği bu süreçte; TÜRKTOB ve bağlı 7 alt birlik olarak gösterilebilecek en pozitif yaklaşımı sergilemeye devam ediyoruz. Örnek vermek gerekirse sanayici üyelerimiz, bayilerimize döviz bazlı fiyat listesi göndermiyor, döviz artış oranlarını tohum fiyatlarına aynı oranda yansıtıyor. Diğer girdi maliyetleri ortadadır, sektör olarak haksız eleştirilerle karşı karşıyayız."

Sektörümüz Dünya ile Yarışır Hâle Gelmiştir

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ tohumculuk

Suat YILMAZ

camiasının yaptığı işi çok önemsediklerini belirterek şunları söyledi: "Tohumculuk sektörümüz, şanlı tarihimize de uygun olarak dünya ile yarışır hâle gelmiştir. Bu başarı ilerledikçe konuşmalarınızda da bahsettiğiniz gibi olumsuz eleştiriler artacaktır. Bize düşense birlik içinde olmamızdır."

TSÜAB Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ'ın konuşmasında belirttiği sorunlar için şunları söyledi: "Sektörden gelen bütün görüşleri titizlikle inceliyor, mevzuat ve yönetmelikler ile ilgili sorunlarınıza çözüm üretmek için çalışıyoruz. T.C. Ticaret Bakanlığı ile yaşanan sorunlara yönelik de ciddi girişimlerimiz var. "12. maddede yer alan kapatma cezasına biz de karşıyız. Bu konuda çalışmalar yapıldı ve bu maddeyi kesinlikle değiştireceğiz. Seçimlerinizin 4 yılda bir yapılması yönündeki talebinizi de olumlu değerlendirmekteyiz. Binde 1 komisyon konusunda kurum temsilcileri ile istişarede bulunduk. Mevzuat alanında gerekli çalışmaları yapacağız. Tescil, sertifikasyon ve döner sermaye ücretleri konusunda da çalışmalar yürütmekteyiz.

Desteklemeler konusundaki çalışmalarımızı yoğun olarak sürdürmekteyiz. Daire başkanlarımız ile bir ekip oluşturduk ve mesaimizi sertifikalı tohum üretim ve kullanım desteklemelerine ayırdık. Bütçemizin el verdiği ölçüde bu destekleri arttıracacağız. Tarımsal faaliyetlerle iştigal eden kişi sayısını ne kadar arttırırsak gelirimiz de o denli artar."

Genel Kurul, gündem maddelerinin görüşülmesi ve karar bağlanması ile devam etti. Dilek ve temenniler maddesinde söz alan TSÜAB Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ toplantıya iştirak edenlere teşekkürlerini ilettiler. Divan Başkanı, görüşülecek başka konu olmadığını belirterek genel kurulun sona erdiğini bildirdi ve genel kurula katılanlara teşekkür etti.

● TSÜAB UR-GE Heyeti İran'da

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) tarafından, İç Anadolu Bölgesi Tohumculuk Sektörünün Geliştirilmesi-II Projesi kapsamında İran yurt dışı pazarlama faaliyeti gerçekleştirildi.

TSÜAB'ın T.C. Ticaret Bakanlığında "Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi-UR-GE Tebliği" kapsamında aldığı destekle yürütmekte olduğu İç Anadolu Bölgesi Tohumculuk Sektörünün Geliştirilmesi-II Projesi çerçevesinde son yurt dışı pazarlama faaliyeti 17-21 Haziran 2019 tarihlerinde İran'da gerçekleştirildi. Türkiye ve İran tohumculuk firmaları arasında iş birliğinin geliştirilmesi, İran tohumculuk sektörünün yerinde tanınması ve İran Agrofood Fuarı'nın ziyaret edilmesi amacıyla yapılan ziyaretin ilk gününde Türkiye'den gelen 28 tohumculuk firması ile

İran'da faaliyet gösteren 36 firmanın katıldığı bir eşleştirme toplantısı gerçekleştirildi.

Toplantının açılış konuşmaları TSÜAB Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ ve İran Tarım Bakan Yardımcısı Abbas KESHAVARZ tarafından yapıldı. Konuşmalarda vurgulanan ana konu ise iki ülke arasında gerçekleşecek karşılıklı ticaretin önemi oldu. Açılış konuşmalarının ardından TSÜAB Genel Sekreteri Doç. Dr. Hamit AYANOĞLU ile İran Tohumculuk Sertifikasyon Müdürü Samad MOBASSER tarafından iki ülkenin tohumculuk sektörlerinin anlaşıldığı sunumlar yapıldı. TSÜAB Genel Sekreteri Doç. Dr. Hamit AYANOĞLU ve İran Tohumcular Birliği Genel Sekreteri Ardalan SİRVANZADEH arasında iş birliği

Dr. Ahmet YILMAZ

Suat YILMAZ

yapmak amacıyla iyi niyet protokolü imzalanarak Türkiye ve İran tohumculuk firmaları arasında bire bir iş görüşmelerine geçildi.

Programın alan ziyaretleri kapsamında İran Tohum ve Bitki Sertifikasyon ve Tescil Enstitüsü ve Pishro Kesht Alborz firması ziyaret edilerek üretim, tescil ve sertifikasyon süreçleri hakkında bilgi alındı. Firmaların alan ziyareti ile eş zamanlı olarak TSÜAB Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreteri, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcileri, T.C. Tahran Ticaret Müşaviri, İran Tarım Bakan Yardımcısı, İran Tarım Bakanlığı temsilcileri ve tohumculuk firmalarından oluşan 12 kişilik heyet bir toplantı yaptı.

İran Tarım Bakan Yardımcısı Abbas KESHAVARZ'ın Türkiye ile iş birliği yapmak istediklerini dile getirdiği

toplantıda, İran ve Türkiye arasında tohum ticaretini zorlaştıran para transferi ve gümrük konuları ele alınarak çözüm önerileri tartışıldı. KESHAVARZ Türk heyetinden, Türk Tohumculuk Kanunu'nu ve sektörün yapısını içeren bir rapor talep etmiş ayrıca İranlı yetkililerin ticareti zorlayan faktörlerin çözümü için Türk heyet ile bir araya gelip sorunların ivedilikle çözülmesi yönünde çaba göstermesini istemiştir.

Toplantı sonucunda TSÜAB Genel Sekreteri Doç. Dr. Hamit AYANOĞLU ve İran Tohumculuk Sertifikasyon Müdürü Samad MOBASSER konunun odak kişileri olarak belirlenmiş ve iki ülke arasında tohumculuk konusunda yapılacak çalışmaların odak kişiler aracılığı ile yürütülmesine karar verilmiştir. Türk heyet, programın son gününde bu yıl 26.sı düzenlenen İran Agrofood Fuarı'nı ziyaret etmiş ve İran'dan ayrılmıştır.

● TSÜAB "Tohumculuk Danışma Kurulu" Toplantısı Düzenledi

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB), Türkiye Tohumcular Birliğinde (TÜRKTÖB) ve TSÜAB'da daha önce başkanlık yapmış, daha önce TSÜAB'ın organlarında görev alan üyeleriyle Ankara'da Tohumculuk Danışma Kurulu Toplantısı'nda buluştu.

TSÜAB Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ toplantının açılış konuşmasında şunları söyledi: "5553 sayılı Tohumculuk Kanunu gereğince kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe haiz meslek örgütü olarak kurulan TSÜAB'ın Yönetim Kurulu olarak sektörümüzdeki sorunların görüşülmesi, çözüm önerilerinin paylaşılması düşüncesi ile "Tohumculuk Danışma Kurulu" oluşturulması konusunda fikir birliğine vardık. İlk toplantımızda TÜRKTÖB'da ve TSÜAB'da daha önce başkanlık yapmış, TSÜAB organlarında görev almış, bunun yanı sıra bilgi birikimi ve tecrübesiyle sektöre ışık tutabilecek, yol gösterebilecek, sahip olduğu bilgiyi ve beceriyi bu toplantıda paylaşabilecek üyelerimizi aramızda görmek istedik. Gönüllülük esasına bağlı

olan bu topluluğa katıldığınız için şahsım, Yönetim Kurulumuz ve TSÜAB ailesi adına teşekkür ediyorum.

TSÜAB 11 yıl önce kuruldu. Kuruludan bugüne kadar olan süreçte her şeyin yerli yerine oturabilmesi için büyük bir çaba gerektiği aşikârdır. Bu çabayı gösteren, organlarda görev alan, süreçte emeği geçen herkese bir kez daha teşekkürlerimizi sunuyoruz."

"Bu toplantıda başarıları değil, eksik yanlarımızı konuşacağız."

Tecrübenin kolay kazanılmadığını vurgulayan TSÜAB Başkanı Dr. YILMAZ: "Kazanılmış tecrübeyi değerlendirmek istiyoruz. Bu tecrübenin sektör ve TSÜAB yönetimi ile paylaşılmasının büyük önem arz ettiğini düşünmekteyiz. Tohumculuk sektörünün geldiği nokta bizi çok mutlu etmektedir. Fakat bu toplantıda övünçle bahsettiğimiz bu başarıların değil; eksik olduğumuz ve üzerinde çalışmamız gereken konuların gündeme gelmesinin, konuşulup, tartışılıp çözüm yollarının ortaya çıkmasını istiyoruz. Geleceğe yön verecek konuların gündeme gelmesi, bizleri başarıya götürecektir." dedi.

Dr. YILMAZ toplantının sohbet şeklinde bilgi paylaşımına müsait bir ortamda gerçekleşmesi temennisi ile konuşmasını tamamladı. Toplantıda gündeme gelen konulardan bazıları; tohum ihracatında yaşanan ve yaşanabilecek sorunlar, yasa dışı tohum konusunda yapılan çalışmalar, sektörün tanıtımı, yanlış bilgilerin ve hatalı söylemlerin önüne geçme çalışmaları ve TSÜAB'ın yürüttüğü mali destekli öğrenci staj programı oldu.

Toplantının sonunda yılda üç kez, en az bir gün sürmek üzere Danışma Kurulunun toplanmasına oy birliği ile karar verildi.

• Dünya Tohumculuk Kongresi 2023 Yılında Türkiye'de Yapılacak

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, 2023 yılı Dünya Tohumculuk Kongresi'nin ülkemizde düzenlenmesine ilişkin bir mesaj yayımladı.

Sektörümüzün Değerli Paydaşları,

Uluslararası Tohumculuk Federasyonu (ISF) Genel Kurulu, 3-5 Haziran 2019 tarihleri arasında Fransa'nın Nice şehrinde gerçekleştirmiş olduğu toplantıda 2023 yılı Dünya Tohumculuk Kongresi'nin Cumhuriyetimizin 100. yılında Türkiye'de yapılmasına oy birliği ile karar verdi. Dünyanın her yerinden ülkemize

gelecek olan delegelerle, Cumhuriyetimizin 100'üncü yıl dönümünün daha anlamlı bir hâle gelmesine katkı sağlayacağımız için sevincimiz daha da artmaktadır.

Bu vesile ile başta bu kongrenin ülkemizde yapılması için destek veren başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri olmak üzere Yönetim Kurulu üyelerimize, kongrenin ülkemizde yapılması için başvuru yapan dönemin TSÜAB Yönetim Kurulu üyelerine ve Uluslararası Tohumculuk Federasyonunun çeşitli komitelerinde görev yapan ve kongrenin ülkemizde yapılması için katkı sağlayan bütün üyelere teşekkür ediyoruz."

• ÖZBEK Heyetten TSÜAB'a Ziyaret

Özbekistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Ekonomi ve Ticaret Müsteşarı Ulugbek AZAMOV ile Özbekistan İnovasyon Bakanlığı temsilcileri Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliğini ziyaret etti.

TSÜAB sekreteryanının hazır bulunduğu görüşmede, Türkiye ile Özbekistan arasında sebze, hububat, baklagiller ve soya tohumculuğu konularında yapılabilecek iş birliği ve Özbekistan'da gerçekleştirilecek yatırım fırsatları hakkında istişarelerde bulunuldu.

● Patates Sektörü Ürgüp'te Değerlendirildi

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, Ürgüp'te bu yıl ikincisi düzenlenen Dünya Patates Tohum Pazarı ve Patatesteki Dünya Trendleri Paneli'ne katıldı.

"Tarım Türk Dergisi" tarafından düzenlenen panel; Türkiye Tohumcular Birliği Başkanı Savaş AKCAN, Nevşehir Tarım ve Orman İl Müdürü Okan YILMAZ ve Ürgüp Kaymakamı Mehmet MARAŞLI'nın açılış konuşmaları ile başladı. TSÜAB Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet YILMAZ, patates tohumculuğu ve sektörün gelişmesi yönünde yürütülen çalışmaları içeren bir sunum yaptı.

Başkan YILMAZ konuşmasında, sektör olarak temel hedefin tüm ekim alanlarında sertifikalı tohumluk kullanılması olduğunu altını çizerek "Ülkemizde her yıl ortalama 1,4 milyon dekar alanda patates ekimi yapılmaktadır. İhtiyaç duyulan sertifikalı patates tohumluğu miktarı yaklaşık 500-550 bin tondur. 2018 yılında tohumluk patates üretimimiz 276 bin tona ulaşmıştır. İhtiyacımızın yarısını şu an sertifikalı tohumlukla karşılayabiliyoruz. Hedefimiz, tüm ekim alanlarında sertifikalı tohumluk kullanılmasıdır." dedi.

Patatesin çok sayıda hastalığının ve zararlısının bulunması nedeniyle diğer türlere göre sertifikasyon sürecinin farklı olduğunu vurgulayan Dr. YILMAZ, bu işlemlerin ül-

Dr. Ahmet YILMAZ

kemizde Bakanlığın farklı birimleri tarafından yapıyor olmasının süreci daha zor hâle getirdiğini belirtti. Dr. YILMAZ, "Tohumluk patates üretiminde söz sahibi olan ülkelerde patates sertifikasyon sistemi devlet denetimindeki özel kurumlar tarafından yapılmaktadır. Ülkemizde de 2016 yılında TSÜAB bünyesinde Tohum Sertifikasyon AŞ kurularak bu amaç doğrultusunda ilk adım atılmış, ardından, sertifikasyon sürecinde zorunlu olan bitki sağlığı testlerinin yapılabilmesi için Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi-Kapadokya Teknopark alanı içerisinde 2.700 m² kapalı alana sahip laboratuvar binasının uzun dönem kiralanması ile ilgili ön protokol imzalanmıştır.

Altyapı ve kuruluşla ilgili bu çalışmalar devam ederken sertifikasyon yetkisinin devlet denetimindeki tohum birliklerine veya özel kuruluşlara devredildiği ve sistemin ideal bir şekilde sürdürüldüğü Hollanda-NAK (Hollanda Tohum Kontrol Hizmetleri Kuruluşu) ve İskoçya-SASA (İskoç Tarım Bilim Ajansı) çalışmaları yerinde incelenerek teknik iş birliği ve ortak proje hazırlama olanakları araştırılmıştır." dedi.

● TYAB 12. Genel Kurulu Ankara'da Yapıldı

Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği (TYAB) 12. Olağan Genel Kurulu 20 Nisan 2019 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Genel Kurula T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı adına Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (BÜGEM) Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ, AK Parti Konya Milletvekili Orhan ERDEM, Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN, TÜRKTÖB Yönetim Kurulu üyeleri, TÜRKTÖB'a bağlı alt birliklerin yönetim kurulu başkanları ve üyeleri, Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi Müdürü Ali ERDEN, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili kuruluşlarından temsilciler, sivil toplum ve meslek örgütlerinin yöneticileri ve TYAB üyeleri katıldı.

Genel Kurul, Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği (TYAB) Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Ömer GÜLER'in konuşmasıyla başladı. Başkan GÜLER konuşmasına "Üreten ekonomilerin güçlü olduğu günümüzde, yaşanan ticari savaşlar çok yakın bir zamanda gıda savaşlarına dönüşecektir. Ülkemize gıda temin edebilmek ve bu savaşlara hazır olmak için tohum sanayisine ayrı bir önem vermek, stratejik plan geliştirip AR-GE'ye öncelik tanımak zorundayız." tespiti ile başladı.

Türkiye'nin tohum ihtiyacını karşılayan üyelerden oluşan Tohum Yetiştiricileri Alt Birliğine çok önemli görevler düştüğünü, tohum üretmenin yanında üyeler arasında iletişimi ve dayanışmayı sağlamanın, üyelerin mesleki bilgilerini geliştirmenin, seminer, çalıştay gibi eğitim faaliyetlerinde bulunmanın, kitaplar ve süreli yayınlar hazırlamanın, sektörün gelişmesi için yatırımlar yapmanın,

üyeler ile kamu kurum ve kuruluşları arasında iş birliğini ve koordinasyonu sağlamanın, sektör ile ilgili burs ve destek verilmesinin ana görevleri olduğunu kaydeden GÜLER, göreve geldikleri andan itibaren TYAB'ın kurumsal yapısını güçlendirmek ve üyelere daha iyi hizmet vermek için bir veri tabanı oluşturduklarını, üyeliğin aktif ve pasif olma durumunun izlenmesini ve işlemlerin sağlıklı yapılmasını sağladıklarını ifade etti.

Göreve geldiklerinden bu yana yapılan çalışmaları, bölge istişare toplantılarını ve yayın çalışmalarını anlatan TYAB Başkanı GÜLER, "Tohum yetiştiricilerimizin diğer ülkelerdeki çiftçilerle rekabet edebilmesi, işletme yönetimini bilen, ürün planlamasını yapan, işinde profesyonel olan çiftçiler olabilmesi için Bakanlık nezdinde yaptığımız girişimler sonuç vermiştir. Üyelerimiz Aydın-Söke, Adana ve Şanlıurfa bölgelerinde eğitime tabi tutulacak ve kendilerinin sertifika almaları sağlanacaktır. Uygulamalı Çiftçi Eğitim Projesi ülkemize ve tohum yetiştiricilerimize hayırlı olsun." dedi.

Tohum yetiştiricilerinin haklarının savunulduğu, tek taraflı olmayan, ürün bazlı örnek tip sözleşmelerin hazırlandığını ve web sayfasında yayımlandığını hatırlatan TYAB Başkanı GÜLER, "Bununla birlikte, yetiştiricilerimizin firmalar ile -zaman zaman yaşadığı itilafların çözümü için sözleşmelere "TÜRKTÖB Hakem Kurulu yetkilidir." ifadesinin eklenmesi gerektiği üyelerimize ve firmalara duyurulmuştur. Aynı zamanda da üyelerimizin ve birliğimizin ihtiyaç duyulması hâlinde yararlanabileceği bir hukuk müşaviri şubat ayından itibaren görevlendirilmiştir." dedi.

Hacı Ömer GÜLER

GÜLER, tohum yetiştiricilerinin sıfır faizli kredilerin kullanılmasında yaşadığı sorunlar ile ilgili çalışmalar yürütüldüğünü, bölgesel olarak bazı ürünlerin havza bazlı destekleme kapsamına alınmasının sağlandığını, hâlen uygulanmakta olan destekleme miktarlarına, tohum yetiştiricileri için ilave destek verilmesi ve orijinal kademe tohumlar için ek %100 ilave desteğin uygulamaya yeniden konulması amacıyla T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile çalışmaların devam ettiğini ifade etti.

TYAB Başkanı GÜLER konuşmasına şöyle devam etti: "Desteklemelerin zamanında ödenmesi ve ithalatın ülke ihtiyaçlarına göre hasattan sonra yapılması için girişimlerde bulunulmuş ve bu Bakanlık onayına sunulmuştur. Ekim normlarının artırılması için Bakanlık yetkilileriyle toplantılar yapılmış, özellikle buğday ekim normunun 25 kilograma çıkarılması konusunda mutabakat sağlanmıştır. Hibrit ayçiçeğinde kuş zararının TARSİM Sigorta kapsamına alınması için yapmış olduğumuz resmî talebimiz Bilim Kurulu tarafından gündeme alınmış ve 2019 yılı izleme programına dâhil edilmiştir. Bu konuda Birliğimiz ile birlikte saha çalışmaları yapılacaktır. Tarımda kullanılan elektrik ücretlerine %50 destekleme yapılmasına ilişkin çalışmalar yapılmış, tarımsal faaliyetlerde %12 indirim sağlanmış, bu oranın %50'ye çıkarılması için gayretlerimiz ısrarla devam etmektedir. Ayrıca ticaret borsası tescil ücretlerinin kaldırılmasına ilişkin çalışmalarımız sürmektedir.

Tohumluk üretim maliyetlerinin yüksek oluşunda özellikle gübre ve motorin fiyatlarının payı önemli yer tutmaktadır.

Bu konuya ilişkin çalışmalarımız da Bakanlık nezdinde devam etmektedir. Ülkemiz ekonomisi için önemli olan hasatta tane kayıplarının azaltılması amacıyla belli yaşın üzerindeki biçerdöverlere hurda indirim ve ÖTV muafiyeti yapılması için çalışmalarımız devam etmektedir. Kullanılmayan arazilerin tarıma kazandırılması ve farklı iki il sınırı içerisinde üretim yapan üyelerimizden ayrı ayrı belge istenmesi uygulamasının kaldırılarak tek belge ile işlemlerin yapılmasına yönelik başvurularımız gerekli yerlere iletilmiştir. Tohum ile ilgili ithalata ve yetiştiriciliğe ilişkin doğru bilinen yanlışların anlatılacağı kamu spotlarının yaptırılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir."

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Yönetim Kurulu Başkanı Savaş AKCAN ise TYAB'ın son dönemde yaptığı kapsamlı çalışmaların somut sonuçlarını görmekten büyük sevinç duyduklarını kaydetti. TYAB üyesi tohum yetiştiricilerinin özellikle son 2 ayda gereksiz ve mesnetsiz şekilde yıpratıldığını ifade eden AKCAN, " Bazı ortamlarda 'tohumluk fiyatlarında spekülatif artışlar var' ifadelerini duyuyoruz. Bu görüş yanlıştır. Bunun yanlış olduğunu başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere ilgili her kesim bilmektedir. Bu konuda kendimizi daha etkin şekilde ifade etmeliyiz. Üreten insanlarımızı haksız yere kırmak, küstürmek kimseye fayda sağlamaz. Tohum yetiştiricileri sektörümüzü için çok değerlidir." dedi.

TÜRKTÖB'un, TYAB'ın yaptığı çalışmaları her zaman desteklediğini ve destekleyeceğini vurgulayan AKCAN, "TYAB'ın tüm taleplerini T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlar nezdinde takip ediyoruz. Ciddi kazanımlar elde edildi. Uygulamalı Çiftçi Eğitim Projesi verim ve kalitenin artması için bir dönüm noktası olacak. Bakanlığımıza pozitif yaklaşımdan dolayı teşekkür ediyoruz." dedi. TÜRKTÖB'un ve alt birliklerinin tohumculuk sektörünün sorunlarının çözümü için geliştirdiği önerilerin hayata geçmesi için seslerinin daha gür çıkması gerektiğini kaydeden AKCAN, "50 bin kişilik bir birliğiz, büyük bir gücüz. Bu gücü millî ve yerli üretim noktasında daha çok birleştirmeliyiz." dedi.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ ise Bakanlık olarak tohumculuk sektörüne büyük önem verdiklerini, sahadaki sorun-

Savaş AKCAN

lardan haberdar olduklarını ve sorunların çözümü için sektörle birlikte hareket ettiklerini ifade etti. YILMAZ, "Kaliteli tohumluk, üretimin temelidir. Dünyada 45 milyar dolarlık piyasada Türkiye'nin daha çok yer alması gerekiyor. Rekabet gücümüzü arttırmak en önemli görevimizdir. Özel sektörün hakim olduğu millî tedarik sistemini güçlendirmeliyiz. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının tohumculara güveni tamdır. AR-GE ve sertifikasyon yetkisi verdiğimiz özel sektör kuruluşlarının sayısının artması bu güvenin göstergesidir. 2005 yılından beri, sertifikalı tohumluk kullanan çiftçilerimize 1,2 milyar TL destek verdik. 2008 yılından beri de sertifikalı tohumluk üreten kuruluşlarımıza 486 milyon TL destek verdik. Ayrıca sektöre ilave kredi kaynakları sunduk. 145 bin ton olan sertifikalı tohumluk üretimi yaklaşık 1 milyon 60 bin tona ulaştı. 86 ülkeye tohum ihraç eder duruma geldik. İthalatın ihracatı karşılama oranı %85 oldu. Sektörümüzün büyüklüğü 1,3 milyar dolara ulaştı. İslahçı hakları koruma altına alındı. TÜRKTOB çatısı altında özel bir AR-GE merkezi kuracağız. TYAB ile yaptığımız protokol ile tohum yetiştir-

cisi 10 bin çiftçimizi 5 yılda eğiteceğiz. Diğer alt birliklerle de bu eğitim çalışmalarını yapacağız." dedi.

Destekleme modelini değiştirmek için çalışma yaptıklarını vurgulayan BÜGEM Genel Müdür Yardımcısı Suat YILMAZ konuşmasını şöyle sürdürdü: "Hem üretim hem de kullanım desteklerini arttıracacağız. Alan bazlı destekleme modeline geçeceğiz. Ayrıca ekim normu miktarlarını arttıracacağız. Bakanlığın yeni yapılanmasında kooperatifler, birlikler ve odalar olmazsa olmazımızdır. Önümüzdeki dönemde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının yaptığı işlerin bir bölümü belki de kooperatiflere ve birliklere devredilecek."

AK Parti Konya Milletvekili Orhan ERDEM ise Türkiye'nin tohumculukta hiçbir ülkenin hegemonyasında olmadığını, kendi tohumunu ürettiğini ve ihraç ettiğini kaydetti. ERDEM, "Diğer alanlarda da önemli gelişmeler yaşandı. Teknoloji kullanımında, sulamada ciddi mesafe aldık. Tarım sektörüne büyük destek verdik, veriyoruz. Tabii tüm sorunların bittiğini söylemek mümkün değil. Çok daha detaylı çalışmalar yapılıyor. Desteklerin daha etkin kullanılmasını sağlamak gerekiyor. Yasama organı olarak sorunları biliyoruz ve çözümü için takipçi oluyoruz. En başta ziraat mühendislerinin, veteriner hekimlerin sahaya inmesi gerekiyor. Tohumculuk sektöründe yaşanan gelişmelerin umut verici olduğunu görüyoruz. Sorunlarınızı yasama boyutuyla çözüme kavuşturmak için hazırız." dedi.

TYAB Genel Kurulu, gündem maddelerinin görüşülmesi, karara bağlanması ve ibra edilmesiyle sona erdi.

• TYAB, Diyarbakır'da Bölge İstişare Toplantısı Düzenledi

Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği (TYAB) 4 Nisan 2019 tarihinde Diyarbakır'da; Diyarbakırlı olan, ayrıca Adıyaman, Konya illerinden gelen üyelerinin ve Diyarbakır Ziraat Odası temsilcilerinin de katıldığı Bölge İstişare Toplantısı düzenlendi. Toplantıda TYAB Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Ömer GÜLER, sektörün genel durumuna ve sorunlarına değinerek göreve geldikleri günden bugüne kadar yapılan faaliyetler hakkında bilgi verdi. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile yoğun temaslarda bulduklarını kaydeden GÜLER, yetiştiricilerin birçok sorununa çözüm bulunduğunu açıkladı.

Tarım Sözlüğü

Erozyon yapısı: Erozyona sahip olacak yeterlilikte sürate sahip su veya rüzgâr ya da yağış.

Erzurum patatesi: Yumruları küçük, kabuğu ince eti açık sarı, gevrek ve sulu bir patates çeşidi.

Eski kantar: Değeri 56,44958 kg olan eski Türk ağırlık ölçüsü.

Eski çeki: Değeri 225,7992 kg olan eski Türk ağırlık ölçüsü.

Eski kutu: 4,625 litre değeri olan kuru madde kapasite ölçüsü.

Eski şinik: 9,25 litre değeri olan kuru madde kapasite ölçüsü.

Esmer toprak: Orta kuşak iklimlerinin bazı bölgelerinde görülen bir çeşit toprak.

Esrar: Hint kenevirinden çıkarılan, uyuşturucu etkisi olan bir zehir.

Ester: Bir alkol ile organik bir asidin birleşmesinden husule gelen organik tuz.

Ester emsali: Yağlarda ester hâlinde bulunan yağ asitlerini gösteren, sabunlaşma emsali ile asit emsali arasındaki fark.

Eş basınç eğrisi: Hava basıncının birbirinin aynı olduğu yerleri birleştiren eğri.

Eş bulutluluk eğrisi: Aynı ortalama bulutluluğu gösteren noktalardan geçmek üzere çizilen eğriler.

Eşek çiçeği: Küpeçiçeğigiller familyasına bağlı 100 türe sahip bitki cinsi.

Eşek hıyarı: (Acı dülek-*Ecballium elaterium*) Meyvesi sarılıkta ve müshil olarak kökü mayasilda ve mide sancılarında kullanılan, *Cucurbitaceae* familyasından bitkiler.

Eşel: Üzerindeki bölümler ile su seviyelerinin ölçülmesine yarayan büyük bir cetvel.

Eşelek: Elma, armut, mısır gibi meyvelerin yenmeye iç kısmı.

Eşik (1): Ekseriya taşkın kısmına bağlanmış bir bent, sedde, şavak yahut dolu savağın üstü. (2) Bir dolgu yahut bir sel yüksekliğinin en azami derecesi.

Eşme: Kumluk yerlerde yer eşilerek çıkarılan su.

Eşmek: Toprağı hafif hareketler ile kazmak.

Eş sıcaklık eğrisi: Eşit sıcaklıktaki yerleri birleştiren eğri.

Eş yağış eğrisi: Eşit değerlerde yağış alan yerleri birleştiren eğri.

Etch-virus hastalıkları: Türün uç yapraklarında kloro-

tik lekeler ve alt yapraklarda alacalaşma yapan virüsü bir hastalık.

Etek molozu: Bir uçurum veya dik bir dağın eteğindeki parçalanmış kaya yığıntısı.

Eten: Meyvelerin yenilen kısmı.

Etezyen iklimi: (1) Dar anlamı ile Doğu Akdeniz'de esen etezyen rüzgârlarının etki alanı içindeki iklim örneği (2) Geniş anlamı ile kış yağmurları bölgelerinde kendini örnek şekilde gösteren iklim tipi.

Etezyen rüzgârlar: Doğu Akdeniz Bölgesi'nde, bu arada Ege Denizi'nde mayıs sonundan eylüle kadar düzenli olarak kuzeyden esen kuru yeller.

Ethion: Karlara karşı kullanılan, uçucu olmayan sıvı hâlde, organik fosforlular grubundan bir tarım savaş ilacı.

Etlimsigiller: Çiçekler ekseriya hünsa, aktinomorf, 3 veya daha fazla parçalı, tüveyçler serbest, nadi-ren bitişik, karpeller serbest, kalın ve etli yapraklı, ot veya yarım ağaççık hâlinde, bitkileri içine alan, 500 türe sahip, *Rosales* takımına bağlı bitki familyası.

Et toprak: Yumuşak, kırmızı ve kuvvetli toprak.

Etyiyengiller: Çiçekler hünsa, aktinomorf meyve kapsül içeriye doğru bükük yapraklara ve hazım guddelerine, hassas ve çok yapışkan guddevi kılıra sahip, otsu hâlde, tropiklerde ve mutedil memleketlerde 90 türü yetişen *Sarraceniales* takımına bağlı bitki familyası.

Eucalyptus: Mersingiller familyasına bağlı, Avustralya'da 600 türü bulunan bitki cinsi.

Eucalyptus amygdalina: Memleketi Güney Avustralya olan, gövdesinin yüksekliği 160, kalınlığı 10 metreyi bulan, dünyanın en yüksek ağacı sayılan bir okalıptüs türü.

Eugenia: Mersingiller familyasına bağlı 300 türe sahip bitki cinsi.

Eugenia caryophyllata: Tropik alanlarda çok yetiştirilen, baharat karanfilini ve karanfil yağını veren bir *Eugenia* türü.

Evin: (1) Tahıl tanesi (2) Bir şey içindeki öz.

Evlek: Değeri 229,75 metrekare olan eski yüzölçümü birimi.

Evonymus europeus: Türkiye dağ ormanlarında yetişen bir tür.

Ezgil: Muşmula

peyzaj proje+uygulama

YURTIÇİ & YURTDIŞI

PROJE VE UYGULAMALARINIZA 1996'DAN BERİ DEĞER KATIYORUZ.

Yenilikçi, Sürdürülebilir Proje ve Uygulamalar...

Natural Peyzaj İnşaat San.ve Tic.Ltd.Şti. Mithatpaşa Mh. İstanbul Cd. No.119 Kemerburgaz-Eyüp-İST.
T: +90 212 360 22 44 -360 25 49 F: +90 212 360 22 62 bilgi@naturalpeyzaj.com.tr www.naturalpeyzaj.com.tr

TÜRKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

Nisan - Haziran 2019 Yıl: 8 Sayı: 30

DERGİSİ

- Üretimden Tüketime Geçişte En Önemli Aşama: Hasat
- Tarımsal Üretimin Önemli Bir Girdisi: Gübre
- Türkiye'de Kimyon Üretimi ve Ticareti
- Doğanın Huzuruna Kaçış: Hobi Bahçeleri
- Hasat Törenleri

Bitki Islahçıları
Alt Birliği

Fidan Üreticileri
Alt Birliği

Fide Üreticileri
Alt Birliği

Süs Bitkileri Üreticileri
Alt Birliği

Tohum Dağıtıcıları
Alt Birliği

Tohum Sanayicileri ve
Üreticileri Alt Birliği

Tohum Yetiştiricileri
Alt Birliği